

15 TEMMUZ DARBE TEŞEBBÜSÜ KARŞISINDA TRT WORLD

TARİH VE HAFİZA

Derleyen
Halil Berktaş
Pinar Kandemir

TRTWORLD
research
centre

TRTWORLD
RESEARCH CENTRE

© **TRT WORLD RESEARCH CENTRE**
TÜM HAKLARI SAKLIDIR

YAYINCI
TRT WORLD RESEARCH CENTRE
TEMmuz 2018

“Giriş:
Ya Onlar Kazansaydı?”
Halil Berktaş

Tarih ve Hafıza
TRT World Research Centre
tarafından üretilen transkriptler ve
diğer materyaller üzerinden
derleyenler:
Halil Berktaş ve Pınar Kandemir

Çevirmen:
Yusuf Selman İnanc

Katkıda Bulunanlar:
Muhammed Lütfi Türkcan
Abdullah Keşvelioğlu
Alpaslan Oğuz
Ozan Ahmet Çetin
Ahmet Furkan Güngören
Cem Güney
Nurhayat Kızılkın
Fawaz Abdul Salam
Edebalı Murat Akca
Razan Saffour
Alonso Alvarez
Muhammed Maşuk Yıldız
Öykü Hazal Tural
Onur Kanan
Hakan Şirin

Fotoğraflar:
Anadolu Ajansı

Tasarım:
Yuva İstanbul Fikir Sanat
www.yuvaistanbul.com

TRT WORLD İSTANBUL
AHMET ADNAN SAYGUN CADDESİ NO:83
34347 ULUS, BEŞİKTAŞ
İSTANBUL / TÜRKİY
www.trtworld.com

TRT WORLD LONDON
PORTLAND HOUSE
4 GREAT PORTLAND STREET NO:4
LONDON / UNITED KINGDOM
www.trtworld.com

TRT WORLD WASHINGTON D.C.
1620 I STREET NW, 10TH FLOOR,
SUITE 1000, 20006
WASHINGTON DC / UNITED STATES
www.trtworld.com

Tarih ve Hafıza

15 Temmuz Darbe Teşebbüsü
Karşısında TRT World

Derleyen
HALİL BERKTAY
ve PINAR KANDEMİR

TRTWORLD
RESEARCH CENTRE

06

Önsöz
İbrahim Eren

08

**Tarih:
Gerçekte
Ne Oldu?**

18

**Bir Milletin Kaderi
Tehlikede**

10

**Giriş:
Ya Onlar Kazansaydı?:
Halil Berktaş**

26

Zaman Çizelgesi

51

**Millet Meclisi'nde
Direniş ve
Dayanışma**

39

**Darbeyi Bastırmadaki
Ana Figürler**

Recep Tayyip Erdoğan
Binali Yıldırım
Hulusi Akar
Hakan Fidan
Zekai Aksakallı
Ömer Halisdemir

59

**FETÖ Muamması:
Dini Cemaat ve
'Hizmet' Hareketinden
İktidar Hırslısı
Suç Örgütüne**

İçinde

71

FETÖ ve Darbe:
Kanıt

89

Darbe Teşebbüsüne
Verilen Uluslararası
Tepkiler

126

Ertesi Gün

83

Başı Çeken
Dört FETÖ Üyesi

97

Hafıza:
TRT World
Çalışanları
Yaşadıklarını
Anlatıyor

128

TRT World
Nasıl
Etkilendi?

136

TRT World ve
Neden Hedef
Seçildiğine
Dair

98

İlk Saatler

134

FETÖ'ye Tepkiler

138

TRT World'ün
Resmî Açılışında
Cumhurbaşkanı
Erdoğan'ın Sözlerinden
Satırbaşları

Ekiler

Önsöz

İbrahim Eren
TRT Genel Müdürü

2016 senesinin 15 Temmuz'unun gecesi ve 16 Temmuz'unun şafak vakti milletimiz yakın tarihinin hem en kötü hem de en iyi zamanlarından birisine şahitlik etmiştir. Dehşet verici darbeye göğüs gerip sonrasında bu felaketi bertaraf eden milyonlarca insan için ömür boyu unutulamayacak bir tecrübe yaşanmıştır.

O gece Cumhurbaşkanımız hiç hesap kitap yapmadan kayıtsız şartsız bir çağrıda bulundu. Bu çağrıyı yapmasından önce bile insanlar Cumhurbaşkanlarının ülkesi için canını feda edeceğine inanıyorlardı. Cumhurbaşkanı'nın çağrısına kulak veren milyonlar işte bu denli kendisine güvenmekteydi. Halkın gücünün üstünde bir güç tanımadığını vurgulayan Cumhurbaşkanı 'Sizi temsil etmek üzere buradayım,' demişti. Bu çağrıya kulak veren Türk vatandaşları demokratik kurumlarına ne denli bağlı olduklarını ve nasıl birlik içerisinde olduklarını gösterdiler. FETÖ suç örgütüne dönüşen Gülençi yapılanma silahlı sivillere karşı silahlar, tanklar, helikopter ve hatta F-16 savaş uçakları ile büyük bir şiddet uyguladı. 15 Temmuz gecesi hakları ve hürriyetleri için dik duran 249 kişi şehit olurken 2000'den fazla insan da yaralandı.

Darbeciler TRT'nin İstanbul ve Ankara'daki binalarını bastılar, ancak çalışanlarımız halkla birlikte direniş sergiledi. Bu halk direnişine katılmış birisi olarak bizi öne taşıyan güçlü kararlılık ve mesuliyet hislerine bizzat şahitlik etmiş bulunuyorum. Sadece kendimiz için değil, aynı zamanda çocuklarımız ve çocuklarımızın geleceği için de direndik.

15 Temmuz darbe teşebbüsü TRT World'ün karşılaştığı en büyük zorluktu. Türkiye'nin ilk uluslararası İngilizce yayın yapan devlet kuruluşu olarak darbecilerin ilk hedefleri arasındaydık. Basının olayları dengeli ve sorumluluk gözeterek ele almasına ilişkin büyük bir karamsarlık içinde olunan ve yalan haberlerin gerçekleri saptırdığı ve gölgede bıraktığı bu dönemde TRT World ismine yaraşır bir basın kuruluşu olduğunu ispatlamıştır. İstanbul'daki merkezi basılıp işgal edildiğinde TRT World dünyayı haberdar etmeye devam etmek için Londra ofisinden yayına devam etmiştir. Darbeciler birçok basın

kuruluşuna saldırmışlardı. O dönemde yayın hayatına henüz merhaba dediği de göz önünde bulundurularak TRT World'ün yayını sürdürmede oldukça yaratıcı ve mahir olduğu görülmüştür. (Bu kitabın birçok yerinde bunun nasıl başarıldığı görülecektir.) Ertesi sabah da İstanbul'daki büro yayını yeniden devralmıştı.

O esnada Amerika'daki arkadaşlarımızla görüştüm. Bize (aralarında CNN ve diğer 20 uluslararası haber kanalının da olduğu) ana Amerikan ağları ile irtibat sağladılar. Sokaklardaki göstericilerin darbeyi kutladıkları ve Sayın Erdoğan'ın Almanya'ya iltica talebinde bulunduğu şeklindeki asılsız iddiayı veren bazı yabancı medya kuruluşları bu sayede yayınlarının içeriğini değiştirmek zorunda kaldılar.

Darbenin ardından Türkiye tüm tehditlere karşı birliğini kuvvetlendirmiş oldu. Geniş katılım gösterilen Demokrasi Nöbetleri ve ortak düzenlenen mitingler ortak zemindeki bu dayanışmayı gözler önüne sermiş oldu. Dünya Türkiye'nin göstermiş olduğu direnişi takdir etmeye başladı. Artık eski Türkiye yoktu.

Darbe esnasındaki şiddete bizzat maruz kalan ve darbecilerin propagandalarını püskürtüp çürüten Londra ve dünyanın muhtelif yerlerindeki TRT World çalışanlarından ayrıca bahsetmek gerekir. Bu projenin oluşumunda yaşadıklarını bizimle paylaşmalarından ötürü kıvanç duymaktayız. Soru-cevap şeklinde yapılan bu mülakatların ses kayıtlarının tam deşifreleri (bu kitap için edit edilip kısaltılmadan önce) tarihe not düşmek amacıyla yapılmıştır.

O gece TRT World, Türk halkı gibi değerlerine sadık kalmıştır. Bu başarının üstüne daha fazlasını eklemek, Türkiye'yi ileriye taşımak ve dünyaya Türkiye gerçeğini göstermek arzusundayız.

**Gerçekte
Ne Oldu?**

—

Giriş:

Ya Onlar Kazansaydı?

Halil Berktaş

Fransızca'da coup (darbe) kelimesi vurmak ya da patlatmak manalarına gelir. Siyasi bir terim olarak ise coup değiştirmek, devirmek ve/veya devlet, hükümet ya da siyasi yönetim üzerinde hakimiyet sağlamak manalarına gelen coup d'état ifadesinin kısaltmasıdır. Dolayısıyla darbe olağan olmayan ve şiddete bel bağlayan siyaset tarzlarından birisini temsil eder. Bir diğer tür de devrimdir. Devrim genellikle (a) aşağıdan yukarıya gelen halk hareketine dayanan ve (b) sadece siyasetin tepesini değil aynı zamanda siyasi (ve hatta toplumsal) yapıya ilişkin ne varsa hemen her şeyin değiştiği daha karmaşık bir sistem değişikliği ile neticelenen bir türdür. Kabul edilmelidir ki her ikisi de daha gevşek ve öznel kıstaslardır. Ne kadar değişim sistem değişimidir? Bir şeye devrim denilebilmesi için kitlelerin ne kadar müdahil olmuş olması gerekmektedir? Tarih yorumunun grileşmesine sebebiyet veren bazı alanları belirlemek asla kolay değildir. Aksine, bir darbenin kapsamı daha kısıtlıdır ve bu sebeple de tanımlanması daha kolaydır. Burada şiddetin kullanımı bir sivil ya da 'amatör' liderlik (ister kent ayaklanmasına, ister gerilla savaşına isterse de bu ikisinin birleşimine başvurmuş olsun) tarafından sağlanması mümkün olmayan, ancak sadece elinde

geniş insan ve maddi kaynakların olduğu profesyonel ve kurumsal mevkilerin, yani, ordunun yapabileceği tarzda daha ani ve yoğun bir şekildedir. Bu sebeple ordunun yönetimi ele geçirmesi ifadesi ile coup veya coup d'état (aynı zamanda bu menfi olağandışılığın kelime dağarcığını zenginleştiren putsch, golpe ya da golpe d'estado) ifadeleri birbirlerinin yerine kullanılır olmuştur.

Çelişkili bir biçimde, darbeler ya da ordunun yönetimi ele geçirmesi demokratik gelişmenin tabii bir neticesidir. Elbette ki bu patolojik bir neticedir. Darbelerin sebebi daha önce veya hiçbir zaman demokrasinin olmamış olması değildir. Aksine, darbeler için müdahalede bulunabilecekleri bir parça da olsa demokrasi veya belli bir demokratikleşme derecesi ve yönelimi olması gerekmektedir. On sekizinci asrın sonlarından Fransız İhtilali'ne ve 1800'lerin başlarına kadar modernitenin iki ana boyutu ya da unsuru birbiri ile paralel olarak ortaya çıkmıştır: demokrasi, kapsamlı seçimler, temsil ve meclis; ve aynı zamanda, aksi cihette, modern devletin karanlık yüzü olarak, zor kullanma aygıtı ve meşru bir şekilde şiddet kullanma hakkının tecessüm etmiş hali olarak ordu. Bir tarafta liberal demokratik fikirlerin gelişimi, anayasacılığın yaygınlaşması, temel hak ve hürriyetlerin kanunen teminat altına alınması ve oy hakkının genişletilmesi Viyana Kongresi'nde dayatılan Restorasyon dönemi prangalarını kırmak için bastırdı. Diğer taraftan ise bu temayülü durdurmak veya tersine döndürmek için çare ve araç arayışına giren muhafazakâr güçler Kilise'yi de yanlarına alarak orduya dönüştüler. 1848 ayaklanmalarının (Cavaignac riyasetinde) bastırılmasından, Louis Bonaparte'ın iktidara getirilip desteklenmesine ve (Horthy, Metaxas, Antonescu, Franco, Salazar ve diğerlerinin özdeşleştiği) İki Savaş Arası Dönem'in, aralarından sadece birkaçının Soğuk Savaş'ı görebildiği, askeri diktatörlüklerinin tesis edilmesine kadar aristokrat subaylar kontrolündeki ordular ve ordu müdahaleleri tüm dünyada bir nefret ögesi haline gelmişti. Batı Avrupada çoğu 1945'den sonra sahneden çekilmişti. Üstelik arka arkasında çok kötü bir nam bırakmışlardı. Özellikle akademik düşüncede darbelerin ya da askeri müdahalelerin siyasi faydasını kuramsallaştırmak artık imkan dahilinde değildi.

Batı'da değil ama geri kalan yerlerde mesele başka türlüydü. Batı'da modernite demokrasiyi içselleştiren ve kapsayan, böylelikle de (en azından bir noktadan itibaren) bu ikisinin tezat ya da uyumsuz olarak görülmediği bir modernite halini almıştı. Diğer yerlerde ise modernite hariçteki tarafından yerel halklara tanıtılan ve dikta edilen maddi, teknik, ekonomik, örgütsel ve idari ilerlemeydi. Sömürgecilik bağlamında bakıldığında ki 1900'e gelindiğinde Asya ve Afrika'da Avrupanın denizasını imparatorluklarına ilhak edilmemiş sadece birkaç ülke vardı, büyük olanı ya da 'ana' ülkeyi taklit eden naipieri, valileri, generalleri, garnizonları, limanları, yolları, tren ve telgraf şirketleri, gazeteleri ve eğitim sistemleri ile sömürgeciliğin tamamı modernleşmenin başı çeken temsilcisiydi. Bir bölgeye yerleşen ardından da (Latin Amerika gibi) creole (melez) nesilleri ile bağımsızlığını kazanan ya da (Çin, İran ya da Osmanlı idaresi gibi) geleneksel devlet veya imparatorluğun bir şekilde hayatta kalarak egemenlik sahasının azaltıldığı yanı sömürgelelerde bu melez veya mahalli seçkinler modernleştirme rolünü üstlenmişlerdi. Gittikçe emperyalist bir tavır takınan Avrupalı güçler ile rekabette ayakta kalmaya çalışan özellikle Ortadoğu'nun yanı sömürge modernitelerin neredeyse tamamı önce Avrupanın ordu tarzını almışlardı. Bu sonu gelmez bir zincirin ilk halkası olmuştu. Ardından Avrupa hukuku, Avrupa idaresi, Avrupa okul ve müfredatı, Avrupa kılık kıyafeti, Avrupa parası, Avrupa ağırlık ve uzunluk birimleri alınmıştı, zira bunlardan hiçbirisi bir diğeri olmaksızın işe yaramazdı. Genç Osmanlılar'ın ve Kemalistlerin ihtilallerinden çok önce Osmanlı İmparatorluğu'nun 'uzun on dokuzuncu asrındaki' Tanzimat dönemi modernleşmesinin hikayesi işte bu idi.

Bu olmamalıydı ya da 'bu şekilde' olmamalıydı diyemeyiz. Bu oldu, tarihi bir gerçeklik olarak karşımızdadır, beraberinde büyük kazanımlar getirmiş olması da tarihi bir gerçekliktir. Ancak bir maliyeti de olmuştur. Bir kapalı sosyo-kültürel alan oluşmuştu. Küçük ve büyük ölçüde Batılılaşmış bir seçkin zümre Avrupa merkezçiliği ithal etmiş ve içselleştirmiş, alafranga görünümü ve hayat tarzını benimsemiş ve kendi tarihi nüfuz alanlarının sömürgecisi haline gelmiştir. Bu çevre git gide (şimdi vatandaş olma yolundaki) çok daha alaturka olan tebaasına uzaklaşmış ve yabancılaşmıştır. Bu tebaaya karşı, dar

askeri manada bir subay zümresi olmaktan (ekonomi yerine devlet eliyle oluşmuş bir sınıf oluşumu süreci ile) çok daha fazlasına dönüşmüş olan Batılılaşmış bir subay sınıfını kendilerine kalkan olarak bellemişlerdi. Tam ifade etmek gerekirse kendi menfaati, dış görünümü ve ideolojisi olan bu toplumsal sınıfta bürokrasi ve yargı da vardı. Toplumun geri kalanını medenileştirmeyi vazife addetmişlerdi. Bunu yaparken kendi ilkel toplumlarına emperyalistler gibi bakıyorlar ve yukarıdan aşağı ilerlemeci islahatlar dayatıyorlardı. Demokrasinin olmadığı, demokrasi pahasına elde edilen bir modernite tarzı benimsenmişti.

Bu durumda Batı siyasi düşüncesinde, akademisinde ve kamuoyunda bir ikilik meydana gelmişti. Batı için kesinlikle kabul edilemez olan askeri yönetimler ve müdahalelere geri kalanlar için bon pour l'Orient (Doğu için iyidir) denilerek müsamaha gösterilmeye başlandı. Bu alafranga çevreler ve ordular, başta İslam toprakları olmak üzere birçok yerde Batı medeniyetinin ileri karakolu olarak görüldü. Oryantalizm uzun zamandır İslam'ın miskin, kaderci ve fazlaca gizemci olarak Doğu'nun geri kalmasının en büyük müsebbibi olduğu iddiasını ileri sürmekteydi. Türkiye'de ilk olarak İttihatçılar sonra da Kemalistler kendi inanan kitlelerinden korkarak ve ordu tarafından muhafaza edilen otoriter laiklik eliyle potansiyel 'fanatizmlerinin' ortaya çıkmasını engellemeye çalışarak bu İslamofobyanın bir parçası haline geldiler. Dolayısı ile burada alttan seslerini duyurmak ya da temsil edilmek için gelen tepki ve talepler irtica yaftası yerken tepedeki Batılılaşmış seçkinler ve askeri teşkilat ilerlemeyi temsil ediyordu. Sırası ile 1960, 1971, 1980 ve 1997'de modernite demokrasiye galebe çalmıştı.

2016'da da neredeyse böyle olacaktı. Dışardan aynı gözükse bile bu sefer biraz farklıydı. Hiyerarşik ya da grup merkezli olsun, Türkiye'deki önceki darbelerin tamamı Kemalizmin gölgesinde, ordu ve bürokrasinin medenileştirme algısı ve vesayet (ya da muhafazlık) ideolojisi altında gerçekleşmişti. Bu durumda ülkeyi kurtarmak adına ordunun yönetime el koyması gibi bir kalıp, bir habitus oluşmuştu. Şayet Türkiye'de bir darbe meydana gelecekse, tertip edenler yine (şu an AK Parti tarafından temsil edilen) İslami irticaya karşı medeniyet surlarını müdafaa etmek isteyen sıkı Kemalistler ol-

malıydı.

Bu çok kolaycıydı, kolaycıdır; 'eski şişede yeni şarap' olduğu gerçeğini görmezden gelmiştir, gelmektedir; Türk siyasetinde ve toplumundaki Gülençi faktörünü gözden kaçırmaktadır. Tarihi tavrı ve davranış biçimi ile ordu kendisini hedef, el konulması gereken bir araç, içerden fethedilmesi gereken bir kale haline getirmişti. Kitabın kalanında da görüleceği üzere FETÖcülerin yapmak istediği de tam olarak bu idi. Bununla beraber, bunu kendi ideolojik terimleri ile açıktan açığa yapamazlardı. Bu şu demektir; 15 Temmuz'un arifesinde çıkıp şöyle diyemezlerdi: 'Biz yönetime el koyuyoruz ve Mehdi bir teokrasi kuracağız.' Birincisi, kendi iç gündemleri ile dış dünyaya yansıttıkları arasında büyük bir fark vardı. İkincisi bu içindeki ideolojik görünüm (çabucak) geniş bir karaktere bürünmeye elverişli değildi. Üçüncüsü sayıca ordu ve bürokraside daha fazla olan Kemalistler ile içerde, Batı ve en azından bu önekilere benzer gözüken darbeyi kabulleneneceğini düşündükleri ABD ile dışarda işbirliklerini devam ettirmeleri mümkün olmazdı.

Takiyyeye başvurdular. 1970'lerden başlayarak tüm mevcudiyetlerini aldatma ve sahtekârlık üzerine inşa etmişlerdi ki bir kez daha öyle yaptılar. Kendilerini neo-Kemalist olarak lanse etmek istediler; daha nokta atışı ifade etmek gerekirse 27 Mayıs 1960 darbesinin yeni bir türünü uygulamaya koyduklarını iddia ettiler. Yaklaşık 60 sene önce cunta kendisine Milli Birlik Komitesi ismini vermişti. FETÖcüler de kendilerine Yurtta Sulh Konseyi demeyi tercih ettiler. 1960 darbecileri radyodan kısa ve öz bir bildiri okumuşlardı. En azından Kemalizme sadıklardı ve okudukları metin bunu belli ediyordu. 15 Temmuz'daki taklitçilerinin lafı dolandıran bildirisindeki yapmacıklık ve samimiyetsizlik o kadar belliydi ki kimse gerçek olduğuna inanmadı ve dinlemedi. Otuzuncu saniyesinde şu sözü hatırladım: "doğrusunu söylemek gerekirse, dünyanın en büyük tarihi olayları ve şahsiyetleri iki kere boy gösterirler . . . ilkinde trajedi, ikincisinde saçmalık olarak," (Marx, Louis Bonaparte'in 18 Brumaire'i). Bu korkutucu olduğu kadar gülünçtü de. Böylesi bir yapmacıklığın asla şansının olmadığını ve olmayacağını düşündüğümü hatırlıyorum.

Ve beceremediler. Macbeth de olduğu gibi Fethullah Gülen'de de 'kendisini yok sayan/başkasına saldıran güç zehirlenmesi' oldu. Peki ya kazansalardı? Şu iki seçenek-

ten birisi gerçekleşmiş olsa ne olurdu?

1) Ya Türk istihbaratı öğleden sonra MİT Müsteşarı Hakan Fidan'ın kaçınılmak istendiğine ilişkin bir istihbarat almamış olsaydı? Ya ifşa olma korkusu olmasaydı ve darbeciler darbenin saatini herkesin derin uykusunda olacağı gece 3'ten akşam saatine çekmek zorunda kalmazalardı? Ya birkaç üst düzey generali kendi saflarına çekebilselerdi? Ya bu riskli kumar Türk Silahlı Kuvvetleri'nin tamamıyla birlik içerisinde olduğu görüntüsüne kavuşsaydı? Ya dünya bu darbeye göz yumsa, hatta destekleseydi? Ya o komandolar Cumhurbaşkanı Erdoğan çıkmadan Marmaris'e yetişselerdi?

Bu toprakların üzerini ölümcül bir sessizlik mi örterdi? Nasıl bir askeri yönetim ortaya çıkardı, belki de Myanmar'daki gibi mi olurdu? Nasıl bir Kemalist-Gülençi ittifakı ortaya çıkardı? Bir zaman sonra FETÖcüler işbirlikçilerini sinsice saf dışı etmeye başlarlar mıydı? Bu esnada sıkı yönetim mahkemeleri tarafından kim bilir kaç bin insan yakalanır, hapse atılır ve işkence görürdü? AK Parti'nin ulusal ve mahalli lider kadrolarının başına neler gelirdi? Askeri ve bürokratik vesayete karşı verdiği mücadelede AK Parti'yi destekleyen liberal aydınlara ne olurdu?

2) Diğer taraftan, ya direniş darbecileri bastırmasaydı ve her geçen saat özgüvenlerini tazeleyen darbeci askerler kendilerine karşı direniş sergileyen sivillere merhamet edilmemesi emrini alıp daha da gaddarlaşırsalardı? Ya ülke bir şekilde uluslararası 'barış koruma' müdahalesine bahane oluşturacak bir iç savaşa sürüklenseydi? Türkiye bir Suriyeleşme sürecine mi girerdi? Bölünür müydü? Kısmi bir Birleşmiş Milletler kontrolü tesis edilir miydi?

Öyle görünüyor ki bunların üzerinde, en azından arada bir de olsa, düşünmek gerekir.

Yakın Türkiye Tarihinde Darbeler, Darbe Teşebbüsleri ve Benzer Krizler

Tarih	Önemli Gelişmeler	Basının Rolü
27 Mayıs, 1960	Türkiye’de tek parti yönetimi 1950’deki ilk serbest seçimlerle sona erdi. Seçimden galip çıkan Demokrat Parti (DP) sonraki 10 yıl boyunca Türkiye’yi yönetti. Ordunun büyük bir kısmı kendisini ülkenin gerçek sahibi olarak ve DP’yi de kemikleşmiş imtiyazlarını bir ölçüde de olsa elinden alan ayaktakımına mensup sivillerden ibaret olarak görüyordu. Uygun zamanı kolladıktan sonra iktisadi sıkıntılar ile öğrenci protestolarını fırsata çevirdiler. Kendisine Milli Birlik Komitesi ismini veren cunta, Cumhurbaşkanı Celal Bayar’ı, Başbakan Adnan Menderes’i ve geriye kalan DP liderlerini tutuklayıp vatana ihanetle suçladı. 15 sanık hakkında idam cezası kararı verildi. Başbakan Menderes, Dışişleri Bakanı Fatih Rüştü Zorlu ve Maliye Bakanı Hasan Polatkan’ın idam cezaları infaz edilirken, geriye kalanların cezaları hapis cezasına çevrildi.	Darbenin gerçekleştiği dönemde Türkiye’de televizyon yoktu, dolayısıyla ordu ilk iş olarak devlet tarafından idare edilen radyo istasyonlarına el koydu. Orduya karşı direnme geleneği olmadığından ötürü tüm gazeteler emirlere itaat ediyorlar, çoğu zaman darbecilere alkış tutuyorlar ve hatta aralarından bazıları halkı DP’li siyasetçilerin aleyhine döndürmek ve darbeyi meşrulaştırmak için DP mensupları hakkında yalan haber üretmek gibi daha kirli oyunlara başvuruyorlardı.
22 Mayıs, 1963	Ordu içindeki bazı kimseler sivil siyasete dönüşmesine karşı çıktılar. Kendi reformlarını uygulayabilmek için Silahlı Kuvvetler’in Cemal Abdunnasır ya da Baas rejimi tarzı bir kalıcı diktatörlük kurması gerektiğini savundular. Bu tutucu görüş sahiplerinden biri de Ankara’daki Harp Okulu Komutanı Albay Talat Aydemir’di. Emrindeki Harp Okulu öğrencilerini kullanarak 22 Şubat 1962 ve 21 Mayıs 1963’de olmak üzere iki defa darbe teşebbüsünde bulundu. İlkinde affedilirken ikincisinde tutuklandı, yargılandı ve idam edildi.	21 Mayıs 1963’teki darbe teşebbüsü esnasında Aydemir’in harbiyeli öğrencileri Ankara Radyosu’nu ele geçirdi, kontrolü kaybetti, tekrar el koydu. En sonunda hükümetin elektriği kesmesi sonucu radyo susturuldu. Aydemir günlüklerinde medyayı ele geçirebilmenin öneminden ukala bir üslupla şu şekilde bahsetmekteydi: ‘Radyonun bu kadar tesirli bir silah olduğunu o zaman anladım. Mağlubiyetimizin tek sebebi radyodur.’

Tarih	Önemli Gelişmeler	Basının Rolü
12 Mart, 1971	1961'den başlayarak, ancak 1965 seçimlerinden sonra ivme kazanarak Süleyman Demirel'in merkez sağda yer alan Adalet Partisi (AP) iktisadi kalkınmayı teşvik etmek ve bir dereceye kadar da olsa demokratik istikrarı teminat altına almak için Demokrat Parti'nin boşluğunu doldurdu. Ancak bu çabalar sokak çatışmalarına kadar giden Soğuk Savaş dönemindeki aşırı sağcı ve aşırı solcu gruplar arasındaki kutuplaşmadan ötürü sekteye uğradı. Döviz kurundaki istikrarsızlık ithal ikameci sanayileşmenin zayıf karnını ortaya çıkardı, enflasyonun yükselmesine sebep oldu ve ordu bir kez daha 'düzeni tesis etme' adına yeniden müdahalede bulunma fırsatını ele geçirmiş oldu. Genelkurmay Başkanı Memduh Tağmaç ile birlikte dört kuvvet komutanından müteşekkil beş kişilik cunta bir teknokrat hükümet kurulmasını vaad ederek Başbakan Demirel'in istifasını isteyen bir muhtıra yayınladı. Meclisi de feshetmek yerine Adalet Partisi'nin destek verdiği sıkı yönetim kanunları ile idareyi devam ettirdiler.	12 Mart 1971 müdahalesinin beş generalinin muhtırası yazılı olarak hükümete intikal ettirilmeden önce TRT radyosunda okundu ve duyuruldu. Bu yüksek rütbeli subayların kamuoyunu önemsediklerini gösterdiği gibi sivil hükümete karşı sergilenen küçümseyici ve tepeden bakan tavrı da ortaya koymuş oluyordu.
12 Eylül, 1980	Aşırı sağ ve aşırı sol gruplar arasındaki sokak şiddeti tırmanmaya devam ediyordu; Bülent Ecevit'in 'merkez solcu' CHP'si ile Süleyman Demirel'in merkez-sağcı AP'si ordunun bir kez daha demokrasiyi tesis etme bahanesiyle müdahale etmesine mani olacak şekilde kendi aralarında meclis idaresini muhafaza edecek orta yolu bulan bir anlaşmaya varmayı başaramadılar. Bu defa, sadece meclis değil bütün siyasi partiler feshedildi. Sıkıyönetim kanunlarının çok sert olmasından ötürü sonraki birkaç yılda yüzbinlerce insan tutuklandı, birçoğu işkenceye maruz kaldı ve onlarcası idam edildi. Gözaltındaki kayıp vakaları ve yargısız infazlar sıradanlaşmıştı. Darbeye önderlik eden Genelkurmay Başkanı Kenan Evren kendisini cumhurbaşkanı seçti ve 1989'a kadar da bu görevde kaldı.	1960 ve 1980 darbelerinin tarzları oldukça benzerdi. Cunta el koyup kontrolü altına aldığı devletin basın kuruluşu olan TRT'yi kendi sözcüsü haline getirdi. Ülke çapındaki sıkı yönetim kanunları ve düzenlemeleri de dahil olmak üzere bütün açıklamalar ve bildiriler radyodan duyuruldu.

Tarih	Önemli Gelişmeler	Basının Rolü
28 Şubat, 1997	90'larda sadece askeri-bürokratik vesayetin uzlaşmaya yanaşmayan anti-demokratik tavrı tarafından karşı çıkılan İslamcı partiler giderek daha da popüler hale gelmişlerdi. Necmettin Erbakan Türkiye'de siyasi İslam'ın uzun yıllardır lideriydi ve başında bulunduğu Refah Partisi (RP) 1994'de yerel, 1995'de de genel seçimlerden mutlak çoğunluk ile değil ama güçlü bir oy fazlalığı ile galip çıkmıştı. Bu durum vesayet odaklarını şaşkına çevirmişti. Erbakan merkez sağcı (Demirel'in himayesindeki) Tansu Çiller ile koalisyon kurma yoluna gitti. Bunun üzerine demokratik hükümet üzerindeki bir vesayet aracı haline gelmiş olan sivillerden ve askerlerden oluşan Milli Güvenlik Konseyi Erbakan ve RP'yi hedef alan bir dizi siyasi talimat yayınladı. Çiller gibi Erbakan da istifaya zorlandı. Refah Partisi kapatılıp aralarında şu an Cumhurbaşkanı olan dönemin İstanbul Belediye Başkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın da bulunduğu RP'nin bazı liderlerine uzun yıllar siyasetten men cezası verildi.	'Hafif' ya da 'postmodern' darbe olarak adlandırılan bu darbenin hazırlanışı bir mizansen andırıyordu ve hatta gülünçtü. Basın askeri müdahaleye zemin hazırlamak için tuhaf ve marjinal dini grupları öne çıkartarak bu gruplardaki cinsel sapkınlıklarla alakalı dedikodular yaydı ve toplumdaki laik hassasiyetine oynamaya çalıştı. Sonraki yıllarda bu kıskırtmaların bir çoğunun yalan haber olduğu ortaya çıktı.
27 Nisan, 2007	Meclis yeni bir Cumhurbaşkanı seçmek için toplanmıştı. AK Parti'nin adayı Abdullah Gül açık ara en güçlü Cumhurbaşkanı adayydı. Toplantı yeter sayısı için meclisin basit çoğunluğu gerekiyordu. Sonrasında cumhurbaşkanı seçebilmek için mecliste oyların üçte ikisinin (367 oy) alınması gerekiyordu. Ama daha sonra bazı yüksek yargı mensupları yasal gibi görünen bir düzenleme ile süreci baltaladı. Yargıtay eski başsavcısı (ve dolayısıyla Cumhuriyet eski başsavcısı da olan) Sabih Kanadoğlu üçte iki çoğunluğun meclisin ilk turda toplanması için de gerekli olduğu gibi garip bir iddia ortaya attı. Ana muhalefet partisi CHP gibi basının büyük kısmı da AK Parti'nin cumhurbaşkanlığı makamını elde etmesini engellemek amacıyla bu son çareye başvurdular. Daha da garip olanı Anayasa Mahkemesi'nin Sabih Kanadoğlu'nun ortaya attığı bu görüşten yana taraf olarak siyasi bir çıkmaza yol açmış olması oldu. Her zaman olduğu gibi genelkurmay başkanlığı 'Cumhuriyet rejiminin sözde değil özde bağlı olmak' şekline bir vurgu yapan bir e-muhtıra yayınlamak için tam da bu anı beklemişti. Böylece AK Parti askeri müdahale ile tehdit edilmiş oluyordu. Bu siyasi çıkmaz ordunun oyunlarından yorulmuş olan meclisteki bazı siyasi partilerin mecliste üçte ikilik çoğunluğu sağlayacak şekilde yer almaları ile çözülebilmişti.	Cumhurbaşkanlığı seçimleriyle ilgili olarak yayınlanan bu e-muhtıra Türk Silahlı Kuvvetleri'nin resmi internet sayfasında yayınlandı. Bazı ana akım basın kuruluşlarının bu durum hakkındaki yayınları darbe yanlısıydı.

Bir Milletin Kaderi Tehlikede

15 Temmuz 2016 gecesi Türkiye kanlı bir darbe teşebbüsüne direndi. Mehdi gibi görülen Fethullah Gülen'in gizli örgütüne mensup ordu içerisindeki bir grup tanklar, askerler, helikopterler, keskin nişancılar ve savaş uçakları ile seçilmiş Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ı ana hedef seçerek hükümeti devirmeye kalkıştılar. Darbeciler İstanbul ve Ankara'da tüm komuta merkezlerinde ve birçok kentte kesin kontrolü ele almaya çalıştılar. Sonrasında işler istedikleri gibi gitmedi. Tüm muhalefet partileri, sivil toplum kuruluşları, tüm emniyet teşkilatı ve askeri yetkililerin çoğunluğu da dahil olarak Türk milleti birlik içerisinde muhtemel cunta idaresine karşı hükümetin etrafında sıkı sıkıya kenetlendi. Hep birlikte bu askeri darbenin başarıya ulaşmasını engellediler. Genelkurmay Başkanı ve diğer yüksek rütbeli askerler kendilerini alıkoyan FETÖcülerin

tehditlerine aldınış etmediler. Darbeye nihai darbeyi vuran ise demokratik hak ve hürriyetlerini müdafaa etmek amacıyla sokaklara dökülen ve bu başıbozuk askeri birliklere karşı direnen sıradan vatandaşlar oldu.

Her şey saat 21.00 civarında bir anda Boğaz'daki iki köprünün tank ve askerler tarafından kesilmesiyle başladı. Başka yerlerde de askeri birlikler harekete geçmiş, İstanbul'da uzun trafik kuyrukları oluşmasına sebep olmuşlardı. Bu esnada halk bunun bir darbe teşebbüsü olabileceğinin farkında değildi. Sonrasında savaş uçaklarının Ankara semalarında alçak uçuş yapmaya ve savaş helikopterlerinin İstanbul'un üzerinde dolaşmaya başlaması ile insanlar durumun ciddiyetini anlamış oldular. Neyse ki, hükümetten bir resmi açıklamanın gelmesi çok uzun sürmedi. Başbakan Binali

Yıldırım olayların 'izinsiz askeri hareketlilik' olduğunu söyledi ve 'kalkışma' tabirini kullandı. Bu durumun üstesinden bir an evvel gelineceği ve düzenin yeniden tesis edileceği sözünü verdi.

Yine de endişeler ve dedikodular gece boyu devam etti. İnsanlar ne olduğunu anlayabilmek için birbirlerini arıyorlardı. Televizyon kanalları sınırlı ve dağınık bilgi kırıntılarından anlamlı bir bütün oluşturmaya çalışıyorlardı. Bir süre sonra Genelkurmay Başkanı Hulusi Akar ile birlikte diğer birçok üst rütbeli generallerin Ankara'da rehin tutuldukları ortaya çıktı. Bu bilgi darbecilerin Türk Silahlı Kuvvetleri'nin desteğini almadıklarının ve emir komuta zinciri içerisinde olmadıklarının göstergesiydi. Kısa bir süre sonra, darbeciler Türkiye'nin kamu yayın kuruluşu Türkiye Radyo ve Televizyon Kurumu'nu (TRT) ele geçirdi. Darbeciler bir haber sunucusunu ne olduğu belirsiz 'Yurtta Sulh Konseyi' tarafından hazırlanan uzun bir bildiri okumaya silah zoruyla mecbur ettiler. Kendilerini ülke üzerinde tam hakimiyet kurmayı başarmış olarak lanse ettikten sonra, Türk ordusunun yönetime el koyduğunu, anayasanın askıya alındığını, sıkıyönetim kanunlarının ilan edildiğini ve ülke genelinde sokağa çıkma yasağı getirildiğini bildirdiler. Aslında bunlardan bir tanesini bile gerçekleştirememişlerdi. O esnada herkesin aklında tek bir soru vardı: Cumhurbaşkanı Erdoğan neredeydi?

Aslında o gün, Cumhurbaşkanı Erdoğan ailesiyle birlikte Marmaris'teki bir otelde tatildaydı. Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın başına gelebilecek en kötü senaryoyu atlattığı gerçeği daha sonra anlaşılabilecekti. Darbeciler İzmir yakınlarındaki bir özel askeri komando üssünden kesin olarak Cumhurbaşkanı Erdoğan'ı 'ele geçirme' (ölü yada diri) emriyle havalandılar. İçinde bulunduğu tehlikeye rağmen Cumhurbaşkanı ilk olarak kaldığı otelden çok kısa bir basın açıklaması yapmayı başardı, ancak bazı nedenlerden ötürü bu basın açıklaması uygun şekilde yayınlanamadı. Cumhurbaşkanı ikinci

defa halkın karşısına çıkmak için CNN Türk canlı yayınına (diğer tüm iletişim kanalları kesildiği için) FaceTime uygulamasını kullanarak bağlandı. Bağlantının gerçekleştiği an hafızalarda uzun süre yer edecek çarpıcı bir andı. Erdoğan halkın bilmediği bir yerden yarı karanlıkta konuşuyordu ve cep telefonlarının yanıp sönen ışıklarının yansıdığı yüzünde kendisinin ve bütün ülkenin içinde bulunduğu gerginlik belli oluyordu. Erdoğan, halka milleti ve demokrasiyi savunmak adına sokaklara çıkarak darbeye karşı koymaları için alçak ama kendinden emin bir ses tonuyla cesaret verdi. Erdoğan, ailesi ve korumalarıyla birlikte muhtemel bir suikast tehlikesinden birkaç dakika önce kaldığı otele ayrılmayı başardı. Suikastçılar planladıkları gibi otele iniş yaptılar ve Erdoğan'ın korumalarıyla kanlı bir silahlı çatışmaya girerek saldırıya geçtiler ve sonrasında orda bulunma sebeplerinin kaybolup gecenin karanlığına karıştığının farkına vardılar (Suikast timi haftalarca ormanda ve arazide yaşadıktan sonra yakalandılar).

*Tüm muhalefet partileri,
sivil toplum kuruluşları,
tüm emniyet teşkilatı ve
askeri yetkililerin çoğunluğu
da dahil olarak Türk milleti
birlik içerisinde muhtemel
cunta idaresine karşı
hükümetin etrafında sıkı
sıkıya kenetlendi.*

Cumhurbaşkanı'nın gönüllerine ve akıllarına seslendiği sıradan vatandaşlar ise çoktan FETÖcülerin silahlarına ve tanklarına karşı koymak için tüm korku duvarlarını geçmeyi başarmışlardı, ancak bu çağrı ile yükselen halkın tepkisi daha da baskın geldi. Askeri garnizonların etrafını sarmak, yolları kapatmak, oluşabilecek başka askeri hareketlilikleri engellemek, orduya karşı karakolları savunmak, askerlerin elindeki geçitlere doğru ilerlemek, tankları ve askeri kamyonları durdurup ele geçirmek, İstanbul'daki havaalanlarına doluşup darbecilerin sevk ettiği birliklerden bu alanları geri almak için on binlerce sıradan vatandaş evlerinden dışarı çıktılar. Halkın beklenmedik bu direnişinden sonra zaman zaman askerlere silahsız sivilere ateş açılması emrini vererek yüzlerce insanı öldüren ve yaralayan darbeciler neye uğradıklarını şaşırıyorlar ve ne yapacaklarını bilemediler. Darbe girişimine katılan diğer askeri birlikler, ki hepsi bu iş için geç kalmıştı, bu sefer demokrasi etrafında birleşen ve darbenin başarısız olduğu yönünde doğru habercilik yapan özel televizyon kanallarını susturmaya çalıştılar. Basını susturmak için son bir çaba olarak, askerler CNN Türk'ün İstanbul binasına zorla girdiler ve kameralar kayıttayken çalışanları binayı boşaltmaya zorladılar. Sonrasındaysa başka bir kalabalık binayı kurtarmak ve darbecileri etkisiz hale getirmek için yetiştirdi. Darbeci subayların küstah tavırlarının, çalışanların oyalama taktiklerinin görüldüğü ve arkada silah seslerinin duyulduğu tüm bu süreç esnasında kanal canlı yayındaydı.

Bu sıralarda Ankara'da idari binaların bulunduğu bölge büyük patlamalarla sallanmaktaydı. FETÖcülerin uzun süredir Hava Kuvvetleri'ne (aynı zamanda Jandarma'ya da) sızmak için özel çaba sarf ettiklerine yönelik şüpheler vardı. Bu şüpheler, başkente dehşet salmak ve hükümete boyun eğdirmek için filolarına sorti üstüne sorti yaptıran, Ankara'nın 30 küsur kilometre kuzeybatısında bulunan Dördüncü Ana Jet Üssü'nün darbecilerin ana komuta merkezi olduğunun anlaşılması ile doğrulandı. Gölbaşı'ndaki Polis Özel Harekat Dairesi geniş çaplı hasara ve ağır can kayıplarına yol açacak güdümlü silahlarla vuruldu. Ayrıca Cumhurbaşkanlığı Külliyesi'ne de bombalar yağdı ki bu bombalar darbecilerin kesin

niyetini ortaya koymuş oluyordu. Farklı siyasi partilerin demokrasiye ve halkın iradesine bağlılıklarını göstermek için bir araya gelmeye başladığı anda TBMM'ye 15 bomba atıldı. Daha sonra bir videoda da görüldüğü gibi, Adalet Bakanı Bekir Bozdağ diğerleri milletvekillerini sakinleştirmeye ve düzeni sağlamaya çalışırken binanın etrafındaki polis memurları da ateş altındaydı.

Halkın tankların ve zırhlı araçların üstüne tırmanması direnişin sembollerinden biri haline geldi. AA/Anadolu Ajansı/Fatih Kurt

Bunlara tepki olarak FETÖ darbe girişimine karşı direniş büyük bir hızla büyümeye devam etti. Başbakan Yıldırım ve Cumhurbaşkanı Erdoğan'dan sonra CHP lideri Kemal Kılıçdaroğlu ve MHP lideri Devlet Bahçeli de darbe girişimine karşı sert açıklamalarda bulundular. Ana muhalefet lideri Kılıçdaroğlu, Türkiye'nin geçmişte pek çok kere bu tarz darbeler geçirdiğine dikkat çekerek şunları söyledi: "Bütün bunların tekrardan yaşanmasını istemiyoruz." Silahlı Kuvvetler içindeki bir kısmın darbe girişiminde bulunduğunu öğrenmesinin ardından Devlet Bahçeli ekibiyle olağanüstü toplantı yapmak üzere hızla partisinin genel merkezine geçti. Bahçeli güvenli bir bölgeye gitmeyi reddederek kriz boyunca ofisinde kalıp seçilmiş hükümetle dayanışma içinde olduklarına dair bir bildiri yayınladı.

CNN Türk'te yaptığı büyük tesir uyandıran çağrısından sonra Cumhurbaşkanı Erdoğan'dan yaklaşık iki saat kadar haber alınamadı. Daha sonra uçağının o anda demokrasi yanlısı göstericiler tarafından FETÖcü askerlerden kurtarılmış olan İstanbul Atatürk Havaalanı'na indiği haberi geldi. Ana binadan çıkan Cumhurbaşkanı Erdoğan havaalanının etrafını çevreleyen insanlara hitap ederek aktif desteklerinin sürdürmelerini istedi ve hainlere bu yaşananların bedelinin ağır ödeteleceği sözünü verdi.

Vahşet sadece Ankara ve İstanbul'da değil bir çok diğer şehirde de gece boyu devam etmiş, ardında 249 ölü ve 2000 yaralı (çoğu sivil) bırakarak sonraki güne sarkmıştı. Çarpıcı bir şekilde, ordu bu FETÖcü askerleri bastırmak için konuşlandırılmadı. Şu nokta önemlidir ki rehin alınmamış ya da susturulmamış üst düzey subaylar direniş gösteren birliklere silahlarını bırakmaları ve meşru otoriteye boyun eğmeleri çağrısında bulundular. Özel Kuvvetler (Bordo Bereliler) darbecilerin kendi birliklerini ele geçirmek için gösterdikleri bütün çabayı boşa çıkardılar. Aynı şekilde diğer birliklerde de darbecilere karşı içeride direniş gerçekleşti. Yine de özellikle üst düzey subaylardan kimin kim olduğunun belli olmadığı bir anda darbe girişimini sınırlı bir alanda tutmak ve kontrol altına almak için devlet dikkatli bir şekilde daha fazla birliği kışlalardan çıkarmaktan kaçındı. Bunun yerine, darbecilerin merkezleri sivil göstericiler tarafından çevrelenmiş ve darbeci askerlerin cesaretleri kırılmışken, çatışmaların büyük kısmı özel kuvvetlerin de dahil olduğu (ordu özel kuvvetleriyle karıştırılmamalıdır) çeşitli polis birlikleri tarafından gerçekleştirildi. 24 saatten daha az bir süre içinde, ibre FETÖcülerin aleyhine doğru kaydı. Başlarda az olmasına rağmen darbecilerin Silahlı Kuvvetler'in tamamının kendileriyle birliktymiş gibi göstermek amacıyla üst düzey subayları kendi taraflarına çekmeye yönelik büyük umutları olmuş olabilirdi. Bu oyun tutmayınca moralleri ve düzenleri bozulan darbeciler yargı önünde şanslarını artırmak, bu işten sıyrılmak ve kendilerini darbe teşebbüsünü bastırmaya çalışanların arasında göstermek için yollar aramaya başladılar. Ana askeri üs ve binalar temizlendi; Genelkurmay Başkanı Hulusi Akar'ın da aralarında olduğu üst düzey rehinelere kurtarıldı ya da serbest bırakıldı; yolları ve köprüleri

"Askeri garnizonların etrafını sarmak, yolları kapatmak, oluşabilecek başka askeri hareketlilikleri engellemek, orduya karşı karakolları savunmak, askerlerin elindeki geçitlere doğru ilerlemek, tankları ve askeri kamyonları durdurup ele geçirmek, İstanbul'daki havaalanlarına doluşup darbecilerin sevk ettiği birliklerden bu alanları geri almak için on binlerce sıradan vatandaş evlerinden dışarı çıktılar."

kapatan birlikler teslim alındılar; ve darbecilerin önde gelenleri de teker teker teslim olmaya başladılar. 16 Temmuz sabahı TV ekranlarında darbenin başarısızlığa uğradığının görüntüleri vardı.

Darbe bastırılmıştı ama sorumlusu kimdi? Evet, darbe teşebbüsü sona ermişti ama gerçekten ve tamamıyla bitmiş miydi? Darbeciler gerçekten ya hep ya hiç dedikleri bir kumara mı girişmişlerdi? Silahlı Kuvvetler'in içinde hala uyuyan hücreler var mıydı?

FETÖ'nün kurucusu ve tek söz sahibi lideri son on yıldır Pensilvanya'da devasa ve özel bir yerleşkede ikamet eden bir vaiz olan Fethullah Gülen'dir. 1960'larda Fethullah Gülen ve emrindeki yakın çevresi düzene uygun, açık ve demokratik mücadele yoluyla Müslümanlar için özgürlüğün ve temsiliyet hakkının elde edilmeye çalışılmasının beyhude olduğuna karar vermişlerdi. Bunun yerine, devlet içerden yavaş ama istikrarlı bir biçimde ele geçirilmeliydi. Tabiatı gereği bu durum çok karanlık, kendi içine kapanık ve üstenci bakışa sahip bir hareketin oluşmasına neden oldu. Ahlaksızlığın daha ileri bir seviyesi de Mehdi, kurtarıcı olarak görülen Gülen'in masum olduğuna körü körüne inanılmasıydı. Yetenekli çocukların erken yaşlardan itibaren askeri okullara yerleştirilmesine büyük ilgi ve ihtimam gösterildi ve yüksek mevkilere gelirken FETÖcü olduklarının açığa çıkmamasına çok dikkat edildi. Kurallardan birisi cemaatle olan bağı reddetmekti ve sadece 15 Temmuz gecesi boyunca bir ya da iki rütbeli general ve amiral kendilerinin Silahlı Kuvvetler'in içindeki FETÖ uzantısı paralel devlet yapılanmasının bir parçası olduğunu açığa vurmuş oldular.

Bu yapılanma beklenmedik ve umulmadık yerlerde ortaya çıktı: Bazen üst düzey generallerin emir subayları olarak (bütün iletişim kanallarını ve emirleri denetliyorlardı); bir şekilde personel dairelerine

yerleştirilerek (böylece bütün görevlendirmeleri ve terfileri denetim altına aldılar); daha kötüsü, operasyon birimlerinin en önemli mevkilerine getirilerek (böylece birliklerin konuşlandırılması için gerekli gücü ellerine aldılar). Daha da önemlisi bu süreçte ortaya çıkanlardan birisi de FETÖ terminolojisinde imam olarak adlandırılan gizli kapaklı çalışan yöneticilerinin olduğu gerçeğiydi. Komünist partilerin siyasi heyet başkanlarına benzer şekilde bu kimseler ya sivil ya da (onbaşılık gibi) daha düşük rütbelere sahip askerlerdi. Rütbeleri düşük olmasına rağmen üstlerindeki askerlerden daha fazla güce sahiptilerdi. Darbe gelişirken kirli güç ilişkileri ortaya çıkmıştı. Buna bağlı olarak da FETÖ ağına mensup olup böylesi hiyerarşik olmayan emirler alan ve veren kimseler de açığa çıkmıştı. Darbeden sonraki hafta ve aylarda polis, istihbarat ve savcılar tarafından kapsamlı soruşturmalar yapılması ile ordudaki, bürokrasideki ve yargıdaki bütün FETÖ mensuplarının uzun süredir darbe teşebbüsünün anlaşılabilmesi için (ByLock ve Eagle isimli) ortak kripto sistemler kullandıkları anlaşıldı. Bir diğer farkına varılan mesele de FETÖ'nün Gülen'in en yakınındaki bazı isimlerin Amerika ve Türkiye arasında mekik dokuyarak yeni talimatlar getirdiği ve kesinlikle kışlaların içinde olmayan güvenli örgüt hücrelerinde buluştuklarıydı. İşin iyi (ya da kötü) tarafı ise şimdi sanık bölmesinde yer alanların birbirlerine kendilerinin masum olduğunu iddia edip örgütün ve komploğun parçası olan sabık yoldaşlarını itham ederek parmak sallaması oldu.

Kanıtlar birikiyordu ve örgütün hiyerarşisinde yukarıya doğru çıkıldıkça her şey Fethullah Gülen'i işaret ediyordu. Dahası 15 Temmuz gecesi boyunca, en azından bir darbeci generalin Genelkurmay Başkanı Hulusi Akar'ı ikna etmek amacıyla Fethullah Gülen ile (darbecilerin fikir babası olarak adlandırdığı) irtibata geçirmeyi teklif etmesi meselesi vardı. Yine de, Fethullah Gülen Pensilvanya'daki güvenli yerinden inatla AK Parti ve hükümete olan düşmanlığını sürdürürken, darbeye parmağı olduğunu reddetmeye devam etti. Böylelikle örgütün hala ayakta olduğunu ve her şeyin sona ermediğini iddia ederek cesaretleri kırılmış takipçilerine kendisinin etrafında birleşmeleri gerektiğini salık vermiş oluyordu. Ancak verilen mesajların ve yapılan imaların hükümete bir tesiri olmadı. 15 Temmuz gecesi mevcut tehlike bertaraf edilmişti ama bu çok başlı yılanın kaç başı olduğu ya da cunta içinde henüz kullanılmamış örgüt emrinde başka kaynaklar olup olmadığı bilinmiyordu. Resmi soruşturma devam ederken ve dolayısıyla da Silahlı Kuvvetler'in ne kadarının güvenilir olduğu bilinmezken Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın insanlardan Türkiye'nin bütün şehirlerinde her akşam meydanlara ve caddelere çıkarak demokrasiye sahip çıkmalarını isteyip halka dönmekten başka bir seçeneği yoktu. Devlete (kaçınılmaz olarak OHAL ilan ederek) her şeyi kontrol altına alması için nefes alacak alan sağlayan bu Demokrasi Nöbetleri üç haftadan fazla sürdü ve ayrıca tüm dünyaya Türkiye'deki halkın bir bütün olarak sağlam bir şekilde meşru hükümetlerinin arkasında olduklarını göstermelerini sağladı. Demokrasi Nöbetleri Cumhurbaşkanı ve Genelkurmay Başkanı'nın sırayla kürsüye çıktığı ve Türkiye'nin askeri müdahalelerin ya da olağan, sivil siyasi hayat üzerinde askeri vesayetin olduğu zamanlara geri dönmesine asla izin verilmeyeceğinin AK Parti, CHP ve MHP liderlerinin hepsi tarafından ortak bir kararlılıkla yinelandığı büyük bir Demokrasi ve Şehitler Mitingi ile İstanbul'da doruğa ulaşmış oldu.

Zaman Çizelgesi

—

Ankara

15:30

Milli İstihbarat Teşkilatı'na gelen bir binbaşı 'MİT Müsteşarı Hakan Fidan'ın Hava Harp Okulu'ndan bir özel güvenlik birliği tarafından rehin alınacağını' istihbaratını verdi.

16:20

Hakan Fidan
Genelkurmay İkinci
Başkanı Yaşar Güler'i
arayarak bu gelişmeyle
ilgili bilgi verdi.

16:40

Genelkurmay Başkanı
Hulusi Akar Hakan
Fidan'ı arayarak daha
fazla bilgi talep etti.

18:00

Hakan Fidan Genelkurmay Başkanlığı
Karargahı'na giderek Hulusi Akar,
Yaşar Güler ve diğer komutanlarla
görüşüp durum değerlendirmesi yaptı.
Bu esnada Akar bazı yardımcılarını
meseleyi soruşturmaları için muhtelif
birliklere gönderdi. Bazı tedbirler alındı:
Türk hava sahası tüm askeri uçuşlara
kapatıldı; tüm tank ve zırhlı araçların
hareketi yasaklandı. Ancak birçok yerde
bu emirler FETÖcü subayların eline
geldiği için görmezden gelindi. Olayın
biraz da olsa farkına varılmış olması ile
darbeciler darbe saatini gece 03:00'dan
21:00'a çektiler.

Ankara

20:23

Özel Harekattan 33 asker ilk olarak Akıncı Hava Üssü'nde toplandı. Ardından Genelkurmay Başkanlığı'nı ele geçirmek üzere Ankara'ya doğru yola koyuldular.

20:25

Genelkurmay Başkanı Akar'ın önceki emirlerine itaat etmeyen darbeciler Hava Kuvvetleri Komutanlığı Harekat Merkezi'nde kontrolü sağlamışlardı. Askeri uçuşları yasaklayan emrin iptal edildiğini ilan ettiler. Böylece savaş uçaklarını havalandırma imkanı elde ettiler.

21:00

Darbenin başını çekenlerden Tümgeneral Mehmet Dişli birkaç darbeci ile birlikte Hulusi Akar'ın makamını bastı. Sözde 'Yurtta Sulh Konseyi' tarafından hazırlanmış bir muhtıranın altına imzasını atarak darbeye katılmasını istedi. Bu talebi reddeden Akar Dişli'ye yaptıklarının tamamıyla gayrı kanuni ve gayrı meşru olduğunu söyledi. Bunun üzerine Akar kötü muameleye maruz kaldı. Başına silah dayayan darbeciler kemeriyle boğazını sıktılar. Ertesi gün boğazında kemerin izi görülebiliyordu. Akıncı Hava Üssü'ne götürülmeden elleri ve ağızı bağlandı.

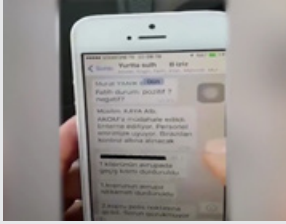
21:20

Akıncı Hava Üssü'nden yola çıkan 33 asker Genelkurmay Başkanlığı'na vardı ve binayı ele geçirdi.

İstanbul

21:26

Whatsapp'da 'Yurtta Sulh' isimli bir grup kuran darbecilerin liderlerinden birisi İstanbul'un tüm giriş ve çıkışlarının tutulması talimatını verdi.

Darbeciler birbirleriyle 'Yurtta Sulh' ismini verdikleri bir Whatsapp grubu üzerinden irtibat sağlıyorlardı.
[Açık Kaynak.](#)

21:28

Aynı Whatsapp grubu üzerinden 'tüm planlanmış gözaltı ve tutuklama kararlarının uygulanması' istendi. Bu talimat Meclis'in oluşturduğu özel komisyonun son raporunda ortaya çıktı.

Ankara

21:30

Ağır silahlı 80-85 kadar darbeci asker Jandarma Genel Komutanlığı'nı ele geçirdi.

İstanbul

21:30

Darbecilerin emrindeki askerler kafa karışıklığı ve korku oluşturmak amacıyla İstanbul'un Çengelköy semtinde trafiği engellemeye, keyfi olarak araçları durdurmaya, kimlik kontrolü ve arama yapmaya başladılar.

Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın çağrısına kulak veren foto muhabir Mustafa Canbaz sokağa çıktı. Çengelköy'deki karakolu savunmaya çalışırken darbeciler tarafından vurulup öldürüldü. [Açık Kaynak.](#)

Ankara

22:00

Genelkurmay Başkanlığı'ndan silah sesleri geliyordu. Bu esnada darbecilerin kontrolündeki bir helikopter toplanmaya başlayan insanların üzerine ateş açtı.

İstanbul

22:00

Darbeciler Boğaz Köprüsü'nü (15 Temmuz Şehitleri Köprüsü) trafiğe kapattı.

22:20

Darbeci subayların emrindeki bir diğer birlik ve orduya ait dört kamyon TRT World'ün Ulus'taki ofisine geldi. Kapıdaki güvenlik görevlilerine acil bir terör saldırısı ihbarı aldıklarını ve binanın derhal tahliye edilmesi gerektiğini söylediler. Güvenlik görevlileri silahlarını teslim eder etmez derdest edildiler.

Darbeci askerler TRT World'ün İstanbul Ulus'taki binasını basıyorlar. TRT World.

Ankara

22:50

Tüm muhalefet partileri, sivil toplum kuruluşları, tüm emniyet teşkilatı ve askeri yetkililerin çoğunluğu da dahil olarak Türk milleti birlik içerisinde muhtemel cunta idaresine karşı hükümetin etrafında sıkı sıkıya kenetlendi.

İstanbul

23:00

Saraçhane'de yer alan İstanbul Büyükşehir Belediyesi binası darbecilerin emrindeki askerler tarafından ele geçirildi. Çok sayıda vatandaş FETÖcülerin bu saldırısına direnmek için binaya akın etti. Buradaki direniş esnasında 17 kişi hayatını kaybetti.

Akademisyen ve Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın başdanışmanlarından Mustafa Varank'ın ağabeyi olan İlhan Varank belediye binası önünde darbeciler tarafından öldürüldü. Açık Kaynak.

23:05

Cep telefonu vasıtasıyla NTV'ye bağlanan Başbakan Binali Yıldırım halka Silahlı Kuvvetler içerisindeki küçük bir grubun 'kalkışma' başlattığı bilgisini verdi ve emniyet güçlerine 'gerekenin yapılması' talimatının verildiğini söyledi. Hiçbir şekilde müsamaha gösterilmeyeceğine vurgu yapan Yıldırım 'Bu kalkışmayı yapanlar, bu çılgınlığı yapanlar, bu kanunsuz eylemin içerisinde olanlar en ağır şekilde bedelini ödeyeceklerdir,' dedi.

Ankara

23:08

Darbecilerin kontrolündeki F-16 savaş uçakları Ankara Gölbaşı'ndaki Polis Özel Harekat Dairesi'ni bombalayarak yedi kişiyi öldürdü.

Darbe esnasında savaş uçakları birçok stratejik nokta ve binalara saldırı düzenlediler. AA/Ahmet İzgi.

23:24

Ankara Gölbaşı'ndaki Polis Özel Harekat Dairesi'nde bir patlama daha duyuldu.

23:30

Son dakika gelişmesi: Birçok basın kuruluşu Genelkurmay Başkanı Hulusi Akar'ın darbeciler tarafından rehin tutulduğu bilgisini paylaştı.

00:02

TRT binasını ele geçiren darbeciler sunucu Tijen Kardeş'a zorla 'Yurtta Sulh Konseyi' tarafından kaleme alınmış bir bildiri okuttular. Bildiride Türk Silahlı Kuvvetleri'nin birlik içerisinde yönetime el koyduğu iddia ediliyordu. Bunun inanılacak bir tarafı yoktu. Kaldı ki cumhurbaşkanlığı kaynakları bazı hususi kanalların da vasıtasıyla darbe teşebbüsünün ordu içerisindeki küçük bir FETÖcü grup tarafından tertip edildiği ve ordunun tamamının bu teşebbüse dahil olmadığı noktasında kesin bir dille konuşarak bu konudaki şüpheleri gidermektedir.

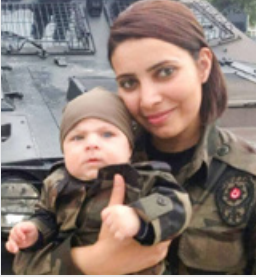

TV sunucusu Tijen Kardeş TRT binasını ele geçiren darbecilerin hakaret ve tehditlerine maruz kaldı ve FETÖcü cuntanın hazırladığı bildiriyi okumaya mecbur edildi. Açık Kaynak.

Ankara

00:03

FETÖcülerin kontrolündeki savaş uçak ve helikopterleri bir kez daha Ankara Gölbaşı'ndaki Polis Özel Harekat Dairesi'ni bombaladı. Bu bombalamalar sonucu Gölbaşı'nda hayatını kaybedenlerin sayısı 53'e yükselmiş oldu.

Bir çocuk annesi 31 yaşındaki polis memuru Demet Sezen hayatını kaybedenler arasındaydı. Açık Kaynak.

00:09

MİT binasına bir savaş helikopteri tarafından saldırı düzenlendi. MİT personeli karşılık verdi.

Marmaris

00:26

Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan CNN Türk'e FaceTime ile bağlandıktan sonra kendisini 'ele geçirmek' talimatı ile yola çıkan komando birliğinin varması an meselesi olmasına rağmen tüm tehlikeleri hiçe saydı. Gergin ama sakin tavrı ile vakarından ödün vermeden halkı darbeye direnip demokrasiyi savunmaları için sokağa çağırarak onurlu ve sağlam bir duruş sergiledi. Marmaris'teki otelden ayrıldıktan sonra darbeci komandalara direnen, güvenliğini sağlamakla görevli polislerden ikisi hayatını kaybederken üçü de yaralandı.

Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan FaceTime aracılığı ile CNN Türk yayınında konuşurken. Açık Kaynak.

İstanbul

00:35

İlk resmi soruşturma Küçükçekmece Başsavcısı Ali Doğan tarafından başlatıldı. Tespit edebildiği isimlerin hepsi hakkında yakalama kararı çıkarttı. Psikolojik olarak önem arz eden bu an halkın hükümete güvenini tazelenirken darbecilerin de başına geleceklerinin habercisiydi.

Ankara

00:44

Darbecilerin kontrolündeki helikopterler Cumhurbaşkanlığı Külliyesi'nin etrafını bombalamaya başladılar.

Darbe teşebbüsü olduğunu duyup Cumhurbaşkanlığı Külliyesi'ne koşan 18 yaşındaki Rüstem Resul Perçin darbeci askerler tarafından katledildi. Açık Kaynak.

00:57

Darbeciler TV yayınlarını kesmek için son bir ümit ile Türksat'a saldırı düzenlediler.

01:01

Ankara Emniyet Müdürlüğü'nün savaş uçak ve helikopterleri tarafından saldırıya uğradığını haber veren Savunma Bakanı Fikri Işık bu saldırının 'Türk Silahlı Kuvvetleri içerisindeki bir grup darbeci tarafından' gerçekleştirildiğini söyledi.

Marmaris

01:15

Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan, ailesi ve Enerji Bakanı Berat Albayrak helikopterle Marmaris'ten Dalaman'a geçti. Kısa bir süre sonra İzmir'den gelmiş olan komando birliği liderliğin ve direnişin etrafında birleştiği Cumhurbaşkanı Erdoğan'ı saf edebilmek için otele saldırdı. Çıkan çatışmada iki polis hayatını kaybederken 25 kişi de yaralandı. Bu çatışma devam ederken Cumhurbaşkanı Erdoğan da Dalaman'dan İstanbul'a doğru yola çıkmıştı.

Ankara

01:39

100'den fazla AK Parti, CHP ve MHP milletvekili Meclis Başkanı İsmail Kahraman'ın çağırısına cevap vererek Meclis'te toplandılar.

Tüm siyasi partilerden milletvekilleri Meclis'in üzerinde gezen savaş uçaklarına aldırmadan olağanüstü toplantı yaptılar. AA/Bülent Uzun.

02:38

Meclis ile Genelkurmay Başkanlığı binası arasında toplanan çok sayıda vatandaş insafsızca makinalı tüfeklerle tarandı.

02:42

Darbecilerin kontrolündeki savaş uçakları Akıncı Hava Üssü'nden havalandırarak Meclis'i bombalamaya başladılar. Gece boyunca on beş saldırı düzenlendi, bina ağır hasar aldı ve çok sayıda polis ve görevli yaralandı.

03:00

TRT'nin Ankara'daki binası polis tarafından darbecilerden alındı. TRT yayını akışına dönerken binayı ele geçiren darbeciler gözaltına alındı.

TRT'yi ele geçiren darbeci askerler etkisiz hale getirildiler. AA/Anadolu Türk/Cem Özdel.

03:15

Genelkurmay Başkanlığı binasında çatışmalar devam ediyordu.

İstanbul

03:20

Dalaman'dan yola çıkan Cumhurbaşkanı Erdoğan o esnada binlerce sivil vatandaş tarafından darbecilerin elinden barışçıl bir şekilde alınmış olan Atatürk Havaalanına indi. Halka hitap eden Erdoğan bu darbe teşebbüsünün milli birlik ve egemenliği hedef aldığını söyledi.

Ankara

03:40

Darbeci askerler Genelkurmay Başkanlığı binası civarındaki halkın üzerine ateş açmaya devam ediyordu.

İstanbul

03:40

Darbecilerin özel televizyon kanallarındaki doğru bilgi akışını engellemek ve kirletmek için yaptıkları son ümitsiz çırpınışlar ne denli çaresiz kaldıklarının göstergesiydi. Düşük rütbeli bir darbeci subay beraberindeki askerlerle CNN Türk stüdyosunu bastı. Ancak ne yapacağını bilememişti. Kısa bir sürede siviller gelerek stüdyoyu darbecilerden kurtardılar.

03:46

Darbeciler Digitürk'ü de bastılar.

Ankara

06:43

Cumhurbaşkanlığı Külliyesi'nin etrafına iki bomba atılması neticesinde 30 kişi hayatını kaybederken 36 kişi de yaralandı.

Cumhurbaşkanlığı Külliyesi'ne atılan bombalardan sonra dumanların yükseldiği ve insanların kaçtığı görülmektedir. AA/Anadolu Türk/Murat Kaynak.

İstanbul

06:55

Sivillere yönelik uzun saatler süren saldırıların ardından nihayet tank ve askerler ile Boğaz Köprüsü'nü (15 Temmuz Şehitleri Köprüsü) kapatmış olan darbeciler teslim oldular, silahlarını bıraktılar ve güvenlik güçleri tarafından kelepçelenip gözaltına alındılar. O gece köprüde 37 sivil hayatını kaybederken yüzlercesi de yaralandı.

54 yaşındaki Erol Olçok Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın yakın dostu ve seçim kampanyası müdürüydü. Köprüde darbecilere direnirken kendisi ve 16 yaşındaki oğlu Abdullah katledildiler. Açık Kaynak.

Ankara

07:00

Darbecilere ait bir savaş uçağı Cumhurbaşkanlığı Külliyesi'ne yakın olan Jandarma Genel Komutanlığı'nı bombaladı.

İstanbul

07:45

Daha önce içinde TRT World'ün de bulunduğu İstanbul, Ulus'taki TRT binasını ele geçirmiş olan darbeciler güvenlik güçlerine teslim oldular.

Ankara

08:32

Genelkurmay Başkanı
Hulusi Akar Akıncı Hava
Üssü'nden kurtarıldı ve
başkente döndü.

08:36

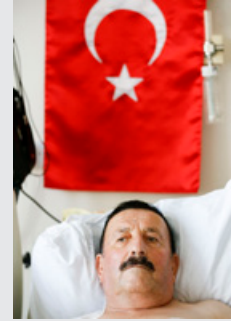
Polis Özel Harekat
birlikleri Jandarma
Genel Komutanlığı'nı
darbecilerden aldı.

09:40

Genelkurmay Başkanlığı
binasındaki yüzlerce
darbeci asker polise teslim
olmaya başladı.

10:41

Darbe teşebbüsünün ana
merkezi olarak kullanılan
Akıncı Hava Üssü
darbecilerden temizlendi.
Gece boyunca Ankara'ya
bağlı Kazan ilçesinde
vatandaşlar üsse giderek
darbeye direndiler. 9
vatandaş darbeciler
tarafından öldürülürken
onlarcası da yaralandı.

*Dördüncü Ana Jet Üs
Komutanlığı'nda darbecilere
direnen 70 yaşındaki Mustafa
Zorova açılan yayılım ateşinde
yaralandı. AA/Ahmet İzgi.*

Basın açıklaması esnasında
Tijen Karas İçişleri Bakanı
Süleyman Soylu ile birlikte.
AA/Cem Özdel.

TRT Sunucusu Tijen Karas'ın Açıklaması

"3,4 saat kadar önce burada kabus dolu saatler yaşadık. Meslek hayatımın en zor yayınını yaptım. Silahlı kişiler tarafından stüdyomuzda, haber merkezimizde alıkonulduk. Saatler boyunca rehin tutulduk. Kollarımız arkadan bağlandı. Tehdit edildik. Her hareketimiz izlendi. Stüdyoda o bildiri metnini okumak için silahlı kişiler tarafından zorlandım. TSK adına bu eylemi gerçekleştirdiklerini, bize zarar vermeyeceklerini, milletin iyiliği için bunu yaptıklarını ifade eden bir grup tarafından alıkonulduk saatler önce. Ellerimiz arkadan bağlandı. Silahları ile bizi tehdit ettiler. O şartlar altında okuduk. Çok şükür başımıza bir şey gelmedi. O dakikaları bir daha hatırlamak istemiyoruz"

Darbeyi Bastırmadaki Ana Figürler

—

Recep Tayyip Erdoğan

Cumhurbaşkanı Erdoğan 15 Temmuz darbe teşebbüsünün bastırılmasında en büyük paya sahiptir. İlk olarak 16 Temmuz 03:00'da yapılması planlanan, ancak daha sonra 15 Temmuz 21:00'a çekilen kalkışma başladığı esnada Marmaris'te tatildaydı. Öğleden sonra aldığı bir eksik istihbarat üzerine harekete geçen Hakan Fidan'ın Erdoğan'ı aradığı, ancak ulaşamadığı ortaya çıkmıştır. Sonrasında, saat 21:30 dolaylarındaki telefon görüşmeleriyle Erdoğan ters giden bir şeyler olduğundan, çatışmalardan ve Beylerbeyi Sarayı civarında ateş açıldığından haberdar olmuştu. Teyit etmek amacıyla hem Hakan Fidan'ı hem de Genelkurmay Başkanı Hulusi Akar'ı arayan Erdoğan her ikisine de ulaşamamıştı, zira ikisi de çok zor durumdalar. Genelkurmay Başkanı Akar'ın darbeciler tarafından rehin alınıp, Cumhuriyet'e ihanet etmeye zorlandığından ve hakarete ve kötü muameleye maruz kaldığından kimsenin haberi yoktu. Erdoğan'ın aramasına otuz dakika sonra dönebilen Hakan Fidan ise Cumhurbaşkanlığı Külliyesi, Başbakanlık ve Meclis'e düzenlenen saldırıları geri püskürtmekle uğraşıyordu. Çalıştığı MİT binası da helikopterler tarafından bombalanıyor ve yayılım ateşine maruz bırakılıyor.

Bu esnada Cumhurbaşkanı için de tehlike çanları çalıyordu. Uzun süredir Fethullah Gülen'e karşı mücadele yürütüyor olmasının yanı sıra karizmatik bir lider olması ve yokluğunda tüm direnişlerin kırılabilirlik olması hasebiyle Erdoğan'ın darbecilerin ilk hedefi olduğunu herkes biliyordu. Sonradan da anlaşıldığı gibi FETÖcüler bir grup komandoya Erdoğan'ı ölü ya da diri ele geçirmeleri talimatını vermişlerdi. İzmir Çiğli'deki hava üssünden kalkan helikopter Marmaris'e bu emri yerine getirmek için inmişti. Hakan Fidan ve bazı başka kimselerle yaptığı görüşmeler sayesinde işin farkına varmasına rağmen Erdoğan, sakin ve sabırlı bir şekilde iki televizyon görüşmesi ayarladı. Gece yarısı CNN Türk ekranında FaceTime ile bağlandığı ikinci görüşme çok daha önemliydi. Oldukça kararlı bir dille 'Bugünkü bu gelişme gerçekten Silahlı Kuvvetlerimizin içerisindeki bir azınlığın ne yazık ki kalkışma hareketidir ve bu

malum yapıya ait, paralel yapılanmanın teşvik ettiği, üst akıl olarak onların kullandığı bir harekettir,' ifadelerini kullanan Erdoğan 'Ülkemizin birliği, beraberliği, bütünlüğüne yönelik bu harekete karşı inanıyorum ki milletçe vereceğimiz güzel bir cevapla bunlar gerekli olan cezayı alacaklardır,' şeklinde devam etti. Atatürk havaalanı o esnada darbeciler tarafından işgal edilmiş olmasına rağmen İstanbul'a doğru yola çıkacağını da belirtti.

Atatürk Havalimanı'nda binlerce insan Cumhurbaşkanı Erdoğan'ı karşıladı. Açık Kaynak.

"Sonradan da anlaşıldığı gibi FETÖcüler bir grup komandoya Erdoğan'ı ölü ya da diri ele geçirmeleri talimatını vermişlerdi. İzmir Çiğli'deki hava üssünden kalkan helikopter Marmaris'e bu emri yerine getirmek için inmişti."

Cumhurbaşkanı Erdoğan 16 Temmuz, 00:26'da CNN Türk'te Ne Dedi?

Bugünkü bu gelişme gerçekten Silahlı Kuvvetlerimizin içerisindeki bir azınlığın ne yazık ki kalkışma hareketidir ve bu malum yapıya ait, paralel yapılanmanın teşvik ettiği, üst akıl olarak onların kullandığı bir harekettir. Ülkemizin birliği, beraberliği, bütünlüğüne yönelik bu harekete karşı inanıyorum ki milletçe vereceğimiz güzel bir cevapla bunlar gerekli olan cezayı alacaklardır. Şu anda bu milletin imkanlarıyla ortaya konmuş olan tankı, topu, uçağını, helikopterini kullanarak milletin üzerine gelmenin bedelini bunlar çok ağır ödeyeceklerdir. Bu konuda gerek Cumhurbaşkanı olarak gerek Başbakanımız, hükümetimiz olarak bizler atılması gereken adımlar neyse dik durmak suretiyle bu adımı atacağız. Bunun bedelini asla bizler farklı bir şekilde yorumlayamayız ve meydanı da onlara bırakamayız. Yapmış oldukları işgali de çok kısa sürede ortadan kaldıracığımıza inanıyorum. Kararlı bir şekilde bu işin üzerine gideceğimizi özellikle bildirmek istiyorum ve bu konuda bu kararlılığımızı kimsenin test etmeye de gücü yetmeyecektir. Bu arada milletime de bir çağrı yapıyorum, oda şudur, milletimizi illerimizin meydanlarına davet ediyorum. Havalimanlarına davet ediyorum ve milletçe meydanlarda, havalimanında toplanalım ve bunların o azınlık grubu, tanklarıyla, toplarıyla gelsinler ne yapacaklarsa halka orada yapsınlar. Halkın gücünün üstünde bir güç ben tanımadım bugüne kadar.

Cumhurbaşkanı Erdoğan ve Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı Berat Albayrak Atatürk Havalimanı'ndaki basın açıklamasında. Açık Kaynak.

Erdoğan tam olarak dediğini yaptı. Önce kendisi, ailesi ve yakın korumaları otelden çıkarak helikopter beklediler, ardından da karanlıkta, düşük irtifa ile Dalaman'a uçtular. Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı Berat Albayrak da o gece ve ertesi sabah Cumhurbaşkanı ile birlikteydi. Erdoğan otelden ayrıldıktan çok kısa bir süre sonra suikast timi otele vardı. Tahliye edilmiş olan otelin içerisinde 'o' nerede diye bağırarak odadan odaya koşturdular. Çıkan çatışmada iki cesur polis memuru hayatını kaybetti. O ana kadar emniyette olup olmadığı bilinmeyen Cumhurbaşkanı gizli bir konumdan İstanbul'a doğru uçakla yola çıktı. Havadayken FETÖcülerin kontrolündeki savaş uçakları Cumhurbaşkanı'nın uçağını taciz ettiler. Darbecilere katılmamış olan diğer savaş uçakları ise darbecilerin uçaklarını havada infilak ettirmeyi göze almışlardı. Sonunda İstanbul'a indiğinde havaalanı binlerce vatandaş tarafından darbecilerden alınmıştı. Büyük bir coşku ile Cumhurbaşkanı karşılandı. Erdoğan ilk olarak saat 04:00'da halka hitap etti. İkinci konuşmasını saat 06:00'da yaptı. Sürekli olarak halka demokrasiyi savunmak adına tüm Türkiye'de meydanları terk etmemeleri çağrısında bulundu.

"Erdoğan otelden ayrıldıktan çok kısa bir süre sonra suikast timi otele vardı. Tahliye edilmiş olan otelin içerisinde 'o' nerede diye bağırarak odadan odaya koşturdular. Çıkan çatışmada iki cesur polis memuru hayatını kaybetti."

Binali Yıldırım

Başbakan Binali Yıldırım NTV'ye konuşurken. Açık Kaynak.

Başbakan Binali Yıldırım, NTV'ye bağlanarak askerinin içinde bir grubun kalkışmasının söz konusu olduğunu söyledi. Açık Kaynak

O gece Başbakan Binali Yıldırım'ın bazı önemli görüşmeleri vardı. Günü İstanbul'da geçirmişti. Dolmabahçe'deki ofisindeki işlerini bitirdikten sonra Tuzla'daki evine gitmek üzere yola çıktı. Boğaz Köprüsü'nü (15 Temmuz Şehitleri Köprüsü) geçtikten sadece on dakika sonra danışmanları her iki köprüde de aniden ve beklenmedik biçime yolların kapatıldığı bilgisini verdiler. O esnada Cumhurbaşkanı ile irtibata geçti. FETÖcülerin darbe teşebbüsü içinde oldukları neticesine vardılar. NTV'ye bağlanan Başbakan halka bir kalkışma olduğu bilgisini verdi ve başarılı olmalarına müsaade edilmeyeceğini söyledi.

Gece yarısı Ankara'ya doğru yola çıkan Başbakan Yıldırım ana yol yerine yan yolları kullanmasına ve sürekli güzergah değişikliği yapmasına rağmen kırsaldaki FETÖcü jandarmalar konvoyuna ateş açtılar. Üstelik muhtemel bir hava saldırısına karşı bir tünelde uzun süre beklemek zorunda kaldılar.

Bu esnada bir kez daha NTV'ye bağlanan Başbakan darbeciler için 'terörist' ifadesini kullandı ve muhalefet liderlerinin sergiledikleri sağlam duruşa teşekkür etti. Hükümetin kontrolünü elinden bırakmayan Yıldırım darbeci olamayan hava üslerini arayıp en az 48 savaş uçağının kaldırılması ve Ankara'da hava hakimiyetini ele almaları talimatını verdi. Bu F-16'lar darbecilerin kontrolündekilerin yere inmesini sağladılar. Ankara hava sahasının emniyete alınmasıyla Yıldırım yoluna devam edebildi ve 06:00 sularında başkente vardı. Daha sonra o gün İçişleri Bakanı Efkan Ala ve (darbecilerin ana merkezi olan Akıncı Hava Üssü'nden kısa bir süre önce kurtarılmış olan) Genelkurmay Başkanı Hulusi Akar ile birlikte bir basın toplantısı düzenleyerek Türk halkının kahramanca direnişini selamladı.

Hulusi Akar

Genelkurmay Başkanı Hulusi Akar Başbakan Binali Yıldırım'ın 16 Temmuz'da düzenlediği basın toplantısına katıldı. Boğazındaki kemerin izin rahatlıkla görülüyordu. AA/Erçin Top.

Genelkurmay başkanı olarak Hulusi Akar Silahlı Kuvvetler'in içindeki en yüksek rütbeli isimdir. Ağustos 2015'den beri bu görevde olan Akar 15 Temmuz günü Ankara'daki genel merkezde çalışıyordu. Dönemin Genelkurmay İkinci Başkanı Yaşar Güler saat 16:00 sularında kendisine MİT'in birçok birlikte (olacak ya da olmaya başlamış) beklenmedik hareketlenmeler olduğunu bildirdi. Saat 18:00 dolaylarında Hakan Fidan Akar'ı bizzat ziyaret etti. Muhtemel bir darbe teşebbüsüne karşı alınabilecek tedbirlerin değerlendirildiği bu toplantıya Yaşar Güler ve dönemin Kara Kuvvetleri Komutanı Salih Zeki Çolak da katıldı. Akar bazı yardımcılarını konuyla ilgili daha fazla bilgi toplamaları için görevlendirdi. Bu esnada Türk hava sahası tüm askeri uçuşlara kapatıldı ve tank ve diğer zırhlı araçların hareket etmesine müsaade edilmeyeceği talimatı verildi. Tüm savaş uçakları yerine incek ve tüm askerler de kışalalarına döneceklerdi.

Sonrasında olanlarsa FETÖcülerin yüzüstülüğünü ortaya koyar nitelikteydi. Akar tarafından görevlendirilen kişiler FETÖcü komutanlar tarafından yanlış yönlendirilmiş ve yanlış bilgilendirilmişlerdi. Bunlar olurken Genelkurmay Başkanı'nın talimatlarına da karşı geliniyordu. Yine de, darbeciler başta 16 Temmuz 03:00 olarak planladıkları darbe tarihini 15 Temmuz 21:00'a çekmek mecburiyetinde kalmışlardı. 21:00 sularında başlarında darbenin düzenleyicilerinin olduğu 30 küsur komandodan oluşan, çatışmaya girecek şekilde teçhiz edilmiş ve özel kamuflaj giymiş olan bir birlik zorla Genelkurmay Başkanlığı binasına ve Akar'ın odasına girdiler. Kendilerine eşlik eden Akar'ın yaverlerinden başkası değildi. Darbeciler kendisini darbeye taraf olması için ikna etmeye çalışınca Akar kararlı bir şekilde bu teklifi geri çevirip, kendisini alıkoyanlara bu işe son verip vazgeçmeleri, ordu disiplinine sadık kalmaları ve kışalalara dönmeleri için bağırdı. Coşkunluklarının verdiği küstahlıkla darbeciler Akar'a fiziki şiddet uygulamaya başladılar. Kemerini boğazına takıp öyle sıkıtlar ki boğazındaki morluklar günlerce geçmedi. İstedikleri olmayınca Akar'ı helikopterle Akıncı Hava Üssü'ne götürdüler. Burada diğer yüksek rütbeli komutanlar da elleri bağlı şekilde rehin tutuluyorlar ve psikolojik şiddete maruz bırakılıyorlardı. Ancak darbenin başarısız olduğu anlaşılmaya başlanmıştı. Bunun üzerine darbecilerden bazıları bu işe isteyerek bulaşmadıklarını ya da aslında hükümetin tarafında olduklarını söylemeye, türlü akıl oyunları oynamaya başladılar. İşler iyice karışmışken Akıncı Hava Üssü'ne 16 Temmuz sabahı başlatılan başarılı bir operasyon neticesinde Akar kurtarıldı. Akar'ın rehin alınmasında rol oynamış olan 70 kadar FETÖcü de gözaltına alındı.

Hakan Fidan

Darbe teşebbüsünün bertaraf edilmesindeki önemli aktörlerden birisi de MİT Müsteşarı Hakan Fidan'dı. AA/Ensar Özdemir.

MİT doğrudan başbakana bağlı olan bir müsteşar tarafından idare edilir. 2010'dan beri bu vazifeyi yürüten Fidan 15 Temmuz darbe teşebbüsünden önce de çok kere FETÖcülerin ithamlarına maruz kalmıştı. O dönemde başbakan olan Erdoğan'ın talimatı ile 2012'de kendisi ve ekibi PKK ile gizli görüşmeler yapmıştı. Bürokrasi ve askeriyeye sızmış olan FETÖ mensupları bu görüşmeleri ifşa etmişler ve ardından da MİT müsteşarına bir terör örgütü ile işbirliği yapıyor olmak gibi iler tutar yanı olmayan bir ithamda bulunmuşlardı. Daha sonra Suriye'deki muhalif gruplara giden MİT tırlarını emirleri altındaki jandarmalar tarafından durdurarak Türkiye'yi dünyaya Daeş'e yardım ediyormuş gibi lanse etmeye çalışmışlardı.

15 Temmuz günü Fidan Ankara'da ofisindeydi. Saat 15:00 sularında bir binbaşı MİT binasına önemli bir istihbaratla çıkageldi. Komutanının kendisine o gece bir operasyon için hazır olmasını istediğini ve operasyon dahilinde Fidan'ın da 'ele geçirilebileceğini' söylediğini belirtti. Doğrulanmamış bu bir parçacık istihbarat yine de yabana atılır cinsten değildi. Binbaşı neredeyse sorguya çekilmişti. Fidan hiç vakit kaybetmeden dönemin Genelkurmay İkinci Başkanı Yaşar Güler'i arayarak bazı birliklerde beklenmedik hareketlilikler olduğunu haber verdi. Sonrasında bizzat genelkurmay başkanlığı binasına giderek Genelkurmay Başkanı Hulusi Akar ve Güler ile durum değerlendirmesi yaptı. Akar derhal gerekli talimatları verse de önemli konumlardaki darbeciler bu emirleri uygulamaya koymadı.

"Geceye doğru darbecilerin kontrolündeki helikopterler MİT binasını bombaladılar. Çatışmalar 22:30'dan 06:30'a kadar devam etti."

Hakan Fidan çıktıktan kısa bir süre sonra genel merkez binası bir grup darbeci asker tarafından saldırıya uğradı. Geceye doğru darbecilerin kontrolündeki helikopterler MİT binasını bombaladılar. Çatışmalar 22:30'dan 06:30'a kadar devam etti.

Zekai Aksakallı

15 Temmuz darbe teşebbüsü esnasında Özel Kuvvetler Komutanı olan Zekai Aksakallı darbenin karşısında en ön saflarda duranlar arasındaydı. AA/Gökhan Balci.

Bugün korgeneral olan Zekai Aksakallı darbe teşebbüsü esnasında tümgeneraldi ve özel kuvvetler komutanıydı (bilinen ismiyle Bordo Bereliler). Aksakallı'nın sert ve tecrübeli bir komutan olarak zor durumda verdiği yerinde tepkiler ve hızlı bir şekilde karar alması sayesinde darbecilerin Özel Kuvvetler'i ele geçiremediği ve böylece kendisinin darbe teşebbüsünün bastırılmasında önemli bir rol oynamış olduğu söylenebilir.

15 Temmuz günü Aksakallı rutin bir terörle mücadele toplantısındaydı. Yaşar Güler'den aldığı bir not üzerine hemen işini bıraktı. Kara Kuvvetleri Komutanı'na da bir not ulaşmasıyla Aksakallı bir şeylerin yolunda gitmediğini anlamış oldu. Ancak ne olduğunu bilmiyordu. Saat 18:00 civarında makamından çıktıktan kısa bir süre sonra Güler'in Akar ve Fidan ile

toplantı halinde olduğunu öğrendi. Koridorda o zaman tuğgeneral olan, ancak daha sonra darbeci olduğu anlaşılan ve şu sanık hükmündeki Mehmet Partigöç ile karşılaştı. Mahkemedeki ifadelerinde Aksakallı Partigöç'ün çok telaşlı olduğunu fark ettiğini söyledi ve 'Yüzü de adeta kıyamık şekeri gibi kıpkırmızı idi,' dedi. Şimdi anlaşıyor ki Partigöç'ün telaşının sebebi darbe planının farkına varılmış olması ihtimaliydi.

Aslında darbe planı tam olarak anlaşılmamıştı ama tüm işaretler Aksakallı'yı mümkün mertebe ihtiyatlı olmaya itti. O akşam Beştepe'deki Gazi Orduevi'nde bir düğüne katılacaktı. Aksakallı o akşam için şöyle demektedir: 'Oturacağım masa gösterildiğinde askeri protokol ve teamüllere uymayacak şekilde salonun en arkasındaki masaya oturma planına yerleştirildiğimizi hatta sırtımızın sahneye dönük olduğunu tespit ettim ve biraz da bunun doğru olmadığını düşündüm. Aynı masada dört aile daha vardı. Bu ailelerden ikisini tanıımıyordum. Karşımda oturan kişinin MİT Sinyal İstihbarat Daire Başkanlığında çalışan emir astsubayı olduğunu gördüm ancak bu kişi beni çok iyi tanımasına rağmen beni tanımazdan geldi.' Bunun üzerine Aksakallı ve eşi şahsi araç ve şoförleriyle erken ayrılmaya karar verdiler. Orduveinden çıktıktan kısa bir süre sonra siyah bir minibüs yollarını kesti ve sol taraflarından yaklaşan gri renkli bir araçtan iki kişi inerek kendileriyle gelmesi gerektiğini söylediler. İncekmiş gibi yapan Aksakallı öndeki şahsa tekme attı. İki şahıs da sendelemişti. Fırsatı değerlendiren şoför ani bir refleks ile arabayı geriye doğru sürünce Aksakallı bu tuzağı atlatmış oldu.

Aksakallı derhal evine koruma istemek için polisle ve ardından emri altındaki özel kuvvetlerle irtibata geçti. Darbecilerin yerini tayin ettiklerini fark edince başka bir daireye geçti. Özel Kuvvetler'de kimin sadık kaldığını kimin ise darbecilere katıldığını belirlemeye çalıştı. En ziyade Tuğgeneral Semih Terzi'ye dikkat kesilmişti. Diyarbakır'da Özel Kuvvetler'de görev yapan Terzi babasının hasta olduğunu iddia ederek o gün Aksakallı'dan izin istemişti. Akşam olaylar gelişirken

Aksakallı Terzi'nin darbeye yer aldığını ve kendisini aradan çıkartıp Özel Kuvvetler'in başına geçmekle görevlendirildiğini anladı. Ulaşabildiği subayların hepsine ulaşp ihtar etti ve harekete geçmelerini istedi. Hakan Fidan ile irtibat kurup tespit ettiği tüm darbecilerin isimlerini istedi. Ayrıca Özel Kuvvetler'de güvendiği adamlarına iki ismi etkisiz hale getirmeleri talimatını verdi (Albay Ümit Bak ve Yarbay Mehmet Ali Çelik). Birliğe dört albay göndererek talimatlarının yerine getirilip getirilmediğini kontrol etmelerini istedi. Netice itibarıyla Aksakallı'nın cesareti, dirayeti ve soğukkanlılığı FETÖcülerin darbenin daha ilk başlarında bocalamış olmalarında büyük rol oynadı.

Ömer Halisdemir en büyük fedakarlığı yapan isimlerden birisi oldu.
Açık Kaynak.

15 Temmuz'da gece yarısına yaklaşıırken Aksakallı en önemli emri verdi. Emrinde yirmi sene kadar çalışan Ömer Halisdemir'e Semih Terzi'yi vurma emri vermişti. Aksakallı ifadesinde şöyle diyordu: 'Ömer Halisdemir ile sekiz kez telefonla görüştüm. Son görüşmemizde kendisi güvendiğim bir asker olduğu için ve Semih Terzi'nin de karargah binasına geleceğini öğrendiğimiz için Terzi'nin hain olduğunu, darbeci olduğunu söyleyerek onu öldürmesi emrini verdim. Hatta bu konuşmamızda bu olayın sonunda şehadet olduğunu da belirttim ve hakkını helal etmesini istedim. O da 'Helal olsun komutanım.' dedi, helalleştik.' Tam olarak Aksakallı'nın dediği gibi olmuştu. Terzi ve maiyetindekiler Özel Kuvvetler'i ele geçirmek için 02:16'da göründüler. Ağaçların arkasında bekleyen Ömer Halisdemir dikkat çekmemek için kalabalığa karıştı ve Semih Terzi'yi üç el ateş ederek öldürdü. Karanlığa doğru kaçmak isterken arkasından vuruldu. Aksakallı içerdeki sağlam kaynaklarından Halisdemir'in kendisini feda ettiğini ve Terzi'nin de ağır yaralı olup helikopterle GATA'ya götürüldüğünü öğrendi. Bunun üzerine GATA'yı arayarak gelen kişilerin darbeci olduğunu söyledi ve tutuklamaları emrini verdi.

Aksakallı Özel Kuvvetler Komutanlığı'na dönebildiğinde saat sabah 10:00 olmuştu. Darbenin başını çekenlerin çoğu teslim alınmış halde girişte bekletiliyorlardı. Yerde Ömer Halisdemir'in cansız bedeni uzanıyordu. 19 Mart 2017 tarihinde Aksakallı mahkemeye şöyle diyordu: 'Karargahın girişindeki beton zemin üzerinde şehidimiz Ömer Halisdemir cansız yatıyordu. Üzerinde bir örtü vardı. Örtüyü kaldırdım ve alnından öptüm.'

Özel Kuvvetler Komutanlığı'ndaki güvenlik kamerasında Ömer Halisdemir'in darbeci Semih Terzi'nin adamları tarafından vurulduğu görülüyor. Açık Kaynak.

Millet Meclisi'nde Direniş ve Dayanışma

*Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin bir kısmı
darbecilerin hava saldırıları sonucu ağır hasar gördü.
O sırada milletvekilleri içeride oturuma katılıyordu.
AA/Aytaç Ünal.*

*Darbe girişimi gecesini,
darbeciler tarafından 10-15 bomba
Türkiye Büyük Millet Meclisine atıldı.
AA/Murat Kula.*

Adın ne değeri var? Bugün Türkiye'nin meclisine resmi olarak Türkiye Büyük Millet Meclisi (TBMM) denilmektedir. Cumhuriyet'in henüz ilan edilmemiş olduğu 1919 ilâ 1922 seneleri arasında ismi Büyük Millet Meclisi (BMM) idi. Meclise bu ismin verilmiş olmasının bir mazisi vardır ve tesadüfi değildir. Osmanlı İmparatorluğu Birinci Dünya Savaşı'nda mağlup olup Mondros Ateşkes Anlaşması'nı imzalamaya icbar edildiğinde Anadolu'daki yeni direniş hareketi toplamda on beş kongre düzenlemiştir ki bunlardan en önemlileri, bizzat Mustafa Kemal Atatürk'ün başkanlık ettiği Erzurum ve Sivas kongreleridir. Bu kongreler yeni bir temsiliyet ve mutabakatın inşa edilmesinde önemli rol oynamıştır. 23 Nisan 1920'de tüm ulusu ve yeni bir vizyonu temsil eden meclis Ankara'da toplandığında, önceki meclislerden ayırmak amacı ile ve egemenliğini temsil edeceği ülkenin henüz zihni ve coğrafi şekli oluşmamış olduğundan ötürü 'Büyük' ve 'Millet' kelimelerine vurguyla Büyük Millet Meclisi ismini almıştı. Milli Mücadele başarıya ulaştığında ve modern Türkiye Cumhuriyeti kurulduğunda Büyük Millet Meclisi Türkiye Büyük Millet Meclisi olmuştur.

Türkiye'nin tarihindeki en uzun gecelerden birisi olan 15 Temmuz'u 16 Temmuz'a bağlayan gece işte böylesine onurlu bir toplanmaya şahitlik etti. Silahlı Kuvvetler'in içerisindeki bir grubun hükümeti devirmek için harekete geçtiği anlaşıldığında Meclis Başkanı İsmail Kahraman tüm milletvekillerine protestoda bulunma, tehlikeye karşı koyma ve demokrasiyi savunma çağrısı yaptı. AK Parti, CHP ve MHP'den yüzden fazla milletvekili darbeyi telin etmek ve askeri müdahaleye karşı birlik içinde olacakları mesajını vermek gayesiyle mecliste toplandılar. İstisnai olarak gazeteciler genel kurula alındılar ve yapılan konuşmalar da internetten canlı olarak yayınlandı. Tam 02:31'de bombardıman başladı. Binada ağır tahribata yol açan bu saldırıdan ötürü milletvekilleri sığınağa inmek zorunda kaldılar. Gergin bekleyiş saatlerce sürerken cumhurbaşkanından sabretmeleri çağrısı geldi. Ülkenin geleceği için partiler arasındaki farkları gözetmeksizin birlik oldular.

Bekir Bozdağ, AK Parti (Adalet ve Kalkınma Partisi)

Adalet Bakanı Bekir Bozdağ bombardıman devam ederken bile konuşmasını yanda kesmeyi ve Meclis'i terk etmeyi reddetti.
AA/Evrim Aydın.

'Meclis kapanmamalı. Sayın Başkan, meclisi burada kapatıp aşağı (sığınağa) gidersek bu millet meydana gelmez. Bu millet, 'Bunlardan meclis korktu' der. Bizim burada yapacağımız şey, burada ölmektir. Gitmek isteyen gitsin. Milletin yargısında hesap verecekler. Bomba da atsanız buradayız. Ne yaparsanız yapın buradayız. Sizi yargının önüne çıkaracağız, millete hesap vermenizi sağlayacağız.'

Özgür Özel, CHP

(Cumhuriyet Halk Partisi)

CHP Meclis Grup Başkanvekili Özgür Özel de Meclis'teydi. Açık Kaynak.

'Cumhuriyet Halk Partisi olarak 93, 94 yıldır seçimlere girer çıkarız. Yeneriz, yeniliriz ama asla darbecilere yenilmeyiz, darbecilere teslim olmayız. Son yapılan seçimlerde halkımız Cumhuriyet Halk Partisi'ne ana muhalefet partisi olma görevini vermiştir. Halkımız yapılacak bir demokratik seçimle bir başka görev verene kadar, iktidar olur, ana muhalefet olur, Türkiye'nin ve bu parlamentonun ana muhalefet partisiyiz. Demokrasiye ve parlamentoya sonuna kadar bağlıyız.'

Erkan Akçay, MHP

(Milliyetçi Hareket Partisi)

MHP Meclis Grup Başkanvekili de o esnada Meclis'teydi. Açık Kaynak.

'Bugün, maalesef, demokrasi tarihimize, hukuk tarihimize kara bir leke olarak geçecek bir tasallutta bulunulmuştur. Demokrasimize, hukukumuzla, anayasal düzenimize kabul edilemez ve karşısında kararlılıkla duracağımız bir darbe girişimi söz konusudur. Türk milleti ve başta Türkiye Büyük Millet Meclisi olmak üzere, Türkiye Cumhuriyeti'nin bütün organları dimdik kararlı bir şekilde bu girişimleri bertaraf edecektir. Tarihimiz bunun örnekleriyle doludur. Maceracılara asla geçit verilmeyecektir. Mevcut durum şunu göstermektedir ki bu girişim asla başarılı olmayacaktır.'

TBMM Olağanüstü Genel Kurul Toplantısı Ortak Bildirisi, *16 Temmuz 2016*

'Bizler, Adalet ve Kalkınma Partisi, Cumhuriyet Halk Partisi, Halkların Demokratik Partisi ve Milliyetçi Hareket Partisi grupları olarak aziz milletimizin kendisine, millî iradeye, devletimize, özellikle de millet iradesinin temsilcisi olan milletvekillerine ve Gazi Meclise yönelik 15 Temmuz gecesi başlatılan ve 16 Temmuz sabahı etkisiz hâle getirilen darbe girişimini ve Meclise yönelik saldırıları şiddetle kınıyoruz. Milletimiz, bütün dünyaya örnek olacak şekilde darbenin karşısında durmuş ve kanlı darbe girişimini engellemiştir. Türkiye Cumhuriyeti'ni ve kurumlarını canı pahasına koruyan bu aziz millet her türlü övgü ve takdiri ziyadesiyle hak etmektedir. Bu uğurda canlarını veren şehitlerimize milletçe minnettarız ve o kahramanlarımızı da asla unutmayacağız. Türkiye Büyük Millet Meclisi, bu aziz ve kahraman milletin temsilcisi olarak milletimizin verdiği yetkiyle bombaların ve kurşunların altında görevini ifa etmiş, bir kez daha millete layık bir Meclis olduğunu göstermiştir. Unutulmamalıdır ki TBMM, Kurtuluş Savaşı'nı yöneten, Türkiye'nin demokrasiye geçişini gerçekleştiren, demokratik parlamenter sistemi yıllar içinde geliştirmiş, bir milleti yokluk ve yoksulluktan alıp muasır medeniyet seviyesine çıkarmanın mücadelesini vermiş bir meclistir. Meclisimiz tek yürek, tek vücut olarak büyük bir cesaretle darbeye karşı haysiyetli bir duruş sergilemiştir. Darbecilere gereken cevabı, dünyaya da gereken mesajı vermiştir. TBMM'nin, meşum darbe girişimine karşı sergilediği kararlılık, Türkiye'de demokrasinin daha da yerleşmesi ve gelişmesi adına da son derece değerlidir. Herkes bilmelidir ki, bugün olduğu gibi gelecekte de milletimize, millî iradeye, Gazi Meclise uzanacak her el, karşısında TBMM'nin çelikten iradesini bulacaktır. TBMM milletin demokrasiye sarsılmaz inancını yansıtmayı sürdürecektir. Meclisimizde bulunan tüm parti gruplarının darbe girişimine ortak bir tavır ve ortak bir dille karşı durmaları değerlidir ve tarihe geçecektir. Bu ortak tavır ve ortak dil, milletimizi ve millî iradeyi daha da güçlendirecektir. Türkiye Büyük Millet Meclisi tek yürek hâlinde görevinin başındadır. Milletin Meclisi, millete ve egemenliğine yönelik bu saldırıya girişenlere bedelini hukuk içinde en ağır şekilde ödetecektir. Türkiye'de hiçbir şeyin eskisi gibi olmayacağını en somut ispatı da işte bu ortak bildiridir. Dört parti olarak farklı görüşlerimiz olsa da hepimiz, tüm milletvekillerimizle, tüm teşkilatlarımızla, millî iradenin yanındayız, millî iradeye hep birlikte sahip çıkıyoruz ve ebediyen sahip çıkacağız. Milletimiz müsterih olsun. Milletin Meclisi ve milletvekilleri, milletin emanetini yere düşürmemiştir ve düşürmeyecektir. Bir kez daha demokrasimize, milletimize, millî iradenin tecelligâhı TBMM'ye saldırıyı şiddetle kınıyoruz. Demokratik tepki sınırlarını aşan, ülkemize yakışmayan şiddet eylemlerinden uzak durulmasını halkımızdan rica ediyoruz. Darbeye direnirken vefat eden şehitlerimizi saygı, minnet ve rahmetle anıyoruz. Yaralılarımıza acil şifalar diliyor, milletimize geçmiş olsun diyoruz. Bu zor anımızda Türkiye'nin ve aziz milletimizin yanında duran, destek mesajlarını ileten tüm dost ve kardeş ülkeleri de buradan selamlıyoruz.'

İmzalar

İsmail Kahraman,

TBMM Başkanı

Binali Yıldırım,

AK Parti Meclis
Grup Başkanı

Kemal Kılıçdaroğlu,

CHP Meclis Grup Başkanı

Devlet Bahçeli,

MHP Meclis Grup Başkanı

İdris Baluken,

HDP Meclis
Grup Başkanvekili

Darbecilerin bombalaması sonucu
başbakanın tahrip olan ofisi.
AA/Bülent Uzun.

FETÖ Muamması:
Dini Cemaat ve
'Hizmet' Hareketinden
İktidar Hırslısı
Suç Örgütüne

Kendisini tanıyanların her şeyi kontrol etmek arzusunda olduğunu söylediği Fethullah Gülen örgüt faaliyetlerini en ince detayına kadar kendisi yönetiyor. Açık Kaynak.

15 Temmuz darbe teşebbüsünün ardında bir örgüt vardı. Bu örgüte verilen isimler muhtelif olmakla birlikte genelde Gülen Cemaati, Fethullahçılar ya da Hizmet Hareketi denilmekteydi. Darbe teşebbüsünün ardından ise Fethullahçı Terör Örgütü tabirinin kısaltması olan FETÖ kullanılmaya başlanmıştır. Savcılık iddianamelerine de terörle mücadele yasası kapsamında örgütün ismi FETÖ olarak geçirilmiştir. 15 Temmuz darbesi de göstermiştir ki örgüt (ordu üzerinden) silahlanmıştı ve her türlü şiddeti göz kırpmadan uygulayabilecek vaziyetteydi. Bu örgütün bir gerçeği idi.

"FETÖcüler de kendilerini tamamıyla İslami akidenin içerisindeymiş gibi lanse ediyorlardı (etmektedirler). Ancak Fethullah Gülen'i yeni Mehdi, Mesih olarak görmektelerdir. En büyük farkları ise kendilerini sadece yeni bir inancı yaymak için çaba sarf etmeye adanmış olmayıp aynı zamanda siyasi gücü de ele geçirmek arzusunda olmalarıdır."

Fakat yabancılar (ve hatta Türkiye'deki sıradan mütedeyyin insanlar için) 2010'dan bu yana ne olup bittiğini anlama hususundaki en büyük zorluk bu noktada ortaya çıkmaktadır. Bir örgütün nasıl bu kadar fazla yüzü olabilirdi? Nasıl olmuştu da bu eli kanlı örgüt yıllarca, başarılı bir şekilde kendisini sadece öğrenci yetiştirmeye ve evrensel değerleri yüceltmeye adanmış gibi gösterebilmişti? İçerdeki ajandası ile dışardaki görünümü arasında nasıl bu kadar fark olabilirdi? Örgüt yapısı yokmuş gibi gözükken böylesi bir grup nasıl sabırla, işleyen bir emir komuta zinciriyle, sadakatini hiç kaybetmeden yıllarca kendisini gizleyebilmişti?

Önemli sorulardan bazıları da şunlardır; Diğer mütedeyyin kesim neden FETÖcülerde bir gariplik olduğunu sezmemişlerdi? Sezdilerse de iyi niyetle yaklaşıp müsamaha göstermişler, göz yummuşlar ve hatta korumuşlar mıydı? Niçin 2010-2015 yılları arasında, ve hatta bugün bile, Türk siyasetini FETÖ faktörü hesaba katılmaksızın anlamak imkansız hale gelmişti? Bu geçen 6, 7 senede Türkiye'yi ve dünyayı gafil mi avlamışlardı (ya da ne dereceye kadar bunu başarmışlardı)? 15 Temmuz'da iktidarı ele geçirmeye çalışmış olmalarına rağmen neden renklerini hiç belli etmemişlerdi? Bu darbe teşebbüsünü FETÖ'nün planladığının, örgütlediğinin ve gerçekleştirdiğinin kanıtı neydi?

Dış dünyadan anlaşılması zor olsa da tüm bu soruların makul cevapları bulunmaktadır. Anlaşılması zordur zira tüm bu olup bitenler çok 'arkaik' ve çok 'ortaçağ'

anımsatan' tarzda şeylerdir. Dünya birkaç asırdır böylesi bir hareket görmemiştir. Antikite ya da Ortaçağ'da bile kendi 'gizemlilikleri' etrafında toplanmış olan gizli örgütler bu kadar ilgi çekmemişler, bu kadar yayılmamışlar ve bu kadar güç elde etmemişlerdi. Muhtemelen en yakın örnek bir dünya dini olarak ortaya çıkmadan önce ilk üç asrında gizlilikle hareket eden ve Musevilik içindeki bir reform hareketi olan Hristiyanlık olsa gerektir. FETÖcüler de kendilerini tamamiyle İslami akidenin içerisindeymiş gibi lanse ediyorlardı (etmektedirler). Ancak Fethullah Gülen'i yeni Mehdi, Mesih olarak görmektelerdir. En büyük farkları ise kendilerini sadece yeni bir inancı yaymak için çaba sarf etmeye adanmış olmayıp aynı zamanda siyasi gücü de ele geçirmek arzusunda olmalarıdır. Manevi önderlikleri çizgisini hiç bozmadan şu üç safhayı takip etmiştir, ancak sonu oldukça dünyevi bir noktaya varmıştır. (1) 1966'dan 1980'e kadar öğreti, strateji ve örgütsel kimlik ihdas edilmiş ve tam bir gizlilik içerisinde devlet aygıtına sızmak için ilk adımlar atılmıştır. (2) Çelişkili bir biçimde 'müsamahalı, kullanılabilir' bir İslam arayışı içerisinde olan 1980 askeri darbesi kendilerine en büyük fırsatı vermiş, örgüt de bu fırsatı sonuna kadar kullanmış, ancak her zaman gayesi daha fazla güç elde etmek olmuştu. (3) 1997'nin başlarından itibaren kendilerini belli etmeye başlamışlardı. Devlet ve toplum üzerinde tahakküm kurma arzuları kuvvetlenmişti. 'Son' hamleleri 15 Temmuz'da oynadıkları kumardı. Ancak halkın demokratik direnişi ile mağlup oldular.¹

¹ 'Fethullahçı Terör Örgütü'nün (FETO/PDY) 15 Temmuz 2016 Tarihli Darbe Girişimi ile Bu Terör Örgütü'nün Faaliyetlerinin Tüm Yönleriyle Araştırılarak Alınması Gereken Önlemlerin Belirlenmesi Amacıyla Kurulan Meclis Araştırması Komisyonu Raporu' üzerinden bu özet yapılmıştır.

İlk Zamanlar

Fethullah Gülen 1941 senesinde Erzurum'da doğdu. Ailesinin köye taşınmasıyla okul eğitimi yarıda kaldı. Gayri resmi bir medrese eğitimi aldı. İmam olduğu ve askerliğini yaptığı 1959-65 seneleri arasında Edirne'deydi. 1958 gibi erken bir tarihte bile hararetli bir vaiz olarak isim yapmıştı. 1966-71 yıllarında İzmir'de başvaizlik görevine atanması ile etrafında insanları toplamaya başlamıştı.

Mütedeyyinler ve İslamcılar için hayati bir andı. Jöntürk (1908) ve Kemalist (1923) devrimler Batılılaşmış askeri-bürokratik seçkinler tarafından gerçekleştirilmişti. Bu zümre demokratikleşme yerine tepeden inmece hızlı bir modernleşme ajandası belirlemiş ve Avrupa merkezçiliği içselleştirerek İslam'ı ilerlemenin önündeki en büyük engel olarak değerlendirmişlerdi. 1925-27 yıllarında, Tek Parti rejimi altında Müslümanlar siyasi hayatta temsil edilmemişlerdi ve din kamusal alandan büyük ölçüde dışlanmıştı. İkinci Dünya Savaşı'nın sona ermesi, San Francisco Konferansı ve Türkiye'nin yeniden Batı'ya açılması kısmi demokratikleşmenin önünü açmıştı. Merkez sağcı partiler uzun süredir, vicdan, inanç ve ibadet hürriyeti arzusunda olan muhafazakar seçmene hitap etme şansı yakalamışlardı. Aynı zamanda Kemalizmin Jakobin laiklik anlayışı hala hakimdi ve askeri-bürokratik elit kamusal alandaki vesayetinden ve tahakkümünden vazgeçmeye niyetli değildi. 1960, 1971 ve 1980 darbeleri bunun göstergesiydi.

Kritik Bir Zaman

Bu şartlar altında Türkiye'de siyasal İslam zorlu bir tercihle karşı karşıyaydı: ya temsiliyet için açık ve demokratik mücadeleye devam edilecek ya da diğer başka araçlara tevessül edilecekti. Çoğunluk ilk yolu seçti. Dini hassasiyetlere değer veren partiler kurdular ve Anayasa Mahkemesi tarafından (laikliğe tehdit oluşturdukları bahanesi ile) kapatıldıklarında yenisini açtılar. Böylece bu uzun soluklu mücadelelerine güçlenerek devam ettiler. AK Parti'yi de ortaya çıkartan ve tahakkümden kurtaran işte bu mücadeleydi.

Fethullah Gülen gizlice örgütlendiği ve siyasete olan güvensizlikten istifade ettiği bu dönemde uzun ve sabırlı bir sürecin ardından devlete yavaş yavaş nüfuz ederek devlet kontrolünü içerden ele geçirme stratejisi izlemeye başladı. İki gruba öncelik veriyordu: gençler ve iş adamları. Bu iki grup vizyonunun merkezindeydi. Boş zihinler çabucak nüfuz altına alınabilir, mutlak bir bağlılık içerisinde yetiştirilebilir ve gelecekteki kariyerleri için yönlendirilip istenilen mevkilere yerleştirilebilirlerdi. İzmir yıllarından başlayarak öğrenci yurtlarında ve yaz kamplarında genç takipçilerine yoğun bir şekilde dini ve ideolojik eğitim veriyordu. Bir yandan da kendi kimliğini inşa ediyordu. İlk nesil FETÖ'nün omurgası olmuştu. Bu ilk nesil Gülen'in Allah tarafından seçilmiş ve tüm dünyaya dini yaymakla görevlendirilmiş gizemli ve evrensel bir lider olduğu imajını oluşturmada en büyük rolü oynamışlardı.

Yukarıya Doğru Genişleme ve Dayanışma

Gülen etrafındaki iş adamlarından sadece geçici yardımlar yapmalarını değil sistematik biçimde kapsamlı ve uzun vadeli bir mali imparatorluk kurmasına yardımcı olmalarını istiyordu. Mali kaynaklarını örgüt yararına kullanmaları için teşvik ediyordu. Bu iş adamları okullar, yurtlar, öğrenci evleri ve dershaneler açmaya başladılar. Önce Ege’de başlayan bu faaliyetler Türkiye’nin her yanına yayıldı, ardından yurtdışına taşıdı. FETÖ’nün bu ‘Altın Nesil’ dediği kimseler bu kurumları sadık kalacak genç nesilleri eğitmek ve insan kaynağı elde etmek için kullandılar. Fakir ailelerin çocukları burs verilmek suretiyle örgüte bağlanıyorlardı. Zaman geçtikçe okulların ve üniversitelerin adetlerinin artmasıyla mekanizma kendi kendisine yeter hale gelmişti. Bazı öğrenciler eğitim dalında kariyer yapmaya yönlendirilip eğitim fakültelerindeki anahtar görevlere getirilirken bazıları ise memuriyet almaya teşvik ediliyorlardı. Bu memuriyet sahaları içinde emniyet, askeriye, yargı ve sivil bürokrasi de vardı. Tüm bu mevkiler önceleri İslami hassasiyete sahip olan kimselere kapalıydı.

O gün tüm bunların dini hassasiyetlere sahip kimseler için ne manaya geldiği iyi anlaşılmalıdır. O ana kadar mahrum bırakılmış, yetki sahibi yapılmamış geniş kitleler kendilerine ve hatta çocuklarına bir gelecek, bir çıkış yolu göremiyorlardı. Şimdi ise bir imkan vardı: Ortaçağ Kilisesi gibi, şimdi bu cemaat, düşmanca bir

tavır takınmış olan Cumhuriyet kast sistemi içerisinde yükselme şansı vaad ediyordu. Kendileri bizzat dahil olmasalar da mütegayrin ve samimi anne-babalar çocuklarına sağlanan bu imkandan memnunnardı ve bu sebeple FETÖ’nün alışılmamış, gizemli ve Mehdiçi yanını görmezden geliyorlardı. Otoriter laiklik yanlılarının muhafazakarları baskı altına aldığı bir dönemde FETÖcülere de baskı uygulamaları bu müsamahayı iyiden iyiye artırmıştı. ‘Evet, biraz garip oldukları doğrudur, ama günün sonunda hepimiz aynı inancı paylaşıyoruz,’ deniliyordu.

"Fethullah Gülen gizlice örgütlendiği ve siyasete olan güvensizlikten istifade ettiği bu dönemde uzun ve sabırlı bir sürecin ardından devlete yavaş yavaş nüfuz ederek devlet kontrolünü içerden ele geçirme stratejisi izlemeye başladı."

İkili Yapı

12 Eylül 1980'de darbe olmuştu. Hem yeni baskılar yoldaydı hem de Kenan Evren'in ve diğer komutanların sola karşı ideolojik bir arayış içerisinde olmalarından ötürü siyasi fırsat söz konusuydu. Bu noktada FETÖcülerin kendi tabirleri ile 'tedbir' meselesi ortaya çıktı. Aynı Lenin'in yirminci asrında başında bir kısmı resmi bir kısmı gayri resmi 'yeni tip' Bolşevik Partisi kurması gibi Gülen de örgütünde farklı görevleri ve işlevleri olan iki grup oluşturdu. Bir tarafta eğitim ve diğer faaliyetler bu Hizmet Hareketi'nin görünen yüzünü oluşturuyordu. Adeta bir maske gibiydi. Diğer tarafta ise içerdeki gizli bir zümre Gülen'in testten geçmiş ve en sadık olan adamlarını devletin ana kurumlarına yerleştirmek için faaliyete geçmişti. Unutulmamalıdır ki, o vakte kadar, örgütü korumak ve genişletmek için birçok faaliyette bulunmuşlardı. Durumdan iyi istifade ediyorlardı. 1986'da Kuleli Askeri Lisesi'nde yapılan bir Türkçe imtihanında 250 öğrenci soruların tamamını doğru cevaplamıştı. Bunun üzerine ordunun başlattığı bir soruşturma sonucunda (kesin kanıt elde edemese de) FETÖcülerin soruları çalmış olduğuna veya çalmış olabileceklerine hükmedilmişti.² Benzer bir hadise Kasımpaşa Deniz Lisesi'nde yaşanmıştı. Yapılan soruşturmada birçok öğrencinin FETÖ tarafından bilerek okula yerleştirildiği anlaşılmıştı. Aslında tüm askeri okulların güvenlik soruşturması yaparak öğrenci aldıkları belirtilmelidir. Ancak FETÖ'nün ana zümresi yüksek mevkilerdeydi ve yetkilerini bu tarz önlemleri bertaraf etmek için kullanıyorlardı. Devlete ne kadar

nüfuz ettikleri hala kesin olarak bilinmemekle birlikte 1980'lerde bile böylesi bir başarı elde etmiş olmaları daha sonra neler yapabileceklerinin bir göstergesi olarak okunmalıdır.

Fethullah Gülen böyle bir gizli zümrenin variyetini hiçbir zaman kabul etmemiştir. Her zaman Hizmet Hareketi'nin görünen yüzünden başka bir tarafı olmadığı iddiasında ısrarcı olmuştur. Yıllar sonra yeniden başlatılan soruşturmalar kesin olarak kanıtlamıştır ki FETÖcüler KPSS ve polislik imtihanı gibi gibi birçok sınavda soruları çalmışlardı. Örgütün binlerce adamı devlete bu sayede yerleştirilebilmişti. 15 Temmuz 2016'nın ardından başlatılan soruşturmalarda aralarında yüksek rütbeli askerler, polisler, yargı mensupları, hakimler, savcılar ve öğretmenlerin de olduğu 100.000'den fazla memur FETÖ mensubu olduğu gerekçesiyle açığa alındı. Daha sonradan anlaşıldığı üzere örgüt mensupları örgütteki üstlerine bilgi sızdırmaktalardı. Meclis'in hazırladığı bir rapor da FETÖcülerin kamu kaynaklarını nasıl gasp ettiklerini ve harcadıklarını ortaya koydu. Gayri kanuni faaliyetleri arasında şunlar da vardı; askeriye ve emniyet içerisinde gizli bir emir komuta zinciri oluşturmak, yargıyı ele geçirmek, milli eğitimi ele geçirmek ve belirlenmiş şirketlere cezai vergi kontrolü uygulamak.³

Bir FETÖ okulunda 15 Temmuz'dan sonra ortaya çıkartılan gizli geçiş noktası.
AA/Oktay Çilesiz.

"Bir tarafta eğitim ve diğer faaliyetler bu Hizmet Hareketi'nin görünen yüzünü oluşturuyordu. Adeta bir maske gibiydi. Diğer tarafta ise içerdeki gizli bir zümre Gülen'in testten geçmiş ve en sadık olan adamlarını devletin ana kurumlarına yerleştirmek için faaliyete geçmişti."

2 Adı geçen belge.

3 Adı geçen belge.

Küreselleşen FETÖ

1990'lardan itibaren örgüt faaliyetlerini yurtdışına da taşımaya başladı. Dünyanın birçok yerinde okullar ve eğitim faaliyeti gösteren kurumlar açıldı. Örgütün 150 ülkede yüzlerce okulu, kültür merkezi ve derneği vardı. Örgüt genelde Orta Asya ve Afrika'ya yoğunlaşmıştı. Türkiye'de bu faaliyetleri Türk kültürünü ve nüfuzunu yayma çabası olarak tanıtip bağış topluyorlardı. Diğer bir iddiaları da dünyanın en fakir insanlarına hizmet götördükleri şeklindeydi. Halbuki bu okullara girmek çok zordu. Bu sayede FETÖcüler bulundukları gelişmekte olan ülkelerin seçkin ailelerine ulaşıyorlar, böylece kendi siyasi ve iktisadi menfaatlerini öne çıkartmak için yönetimler üzerinde nüfuz sağlamaya çalışıyorlardı. Özellikle Batı'da diğer FETÖcü STK'lar insani yardım kuruluşu, dinler arası diyalog merkezleri (Dialogue Society, Rumi Forum ya da Atlantic Institute gibi) veya başka türlü kültürel ve entelektüel platformlar kılıfına bürünüyorlardı. Güya barışı ve karşılıklı anlayışı artırmaya hasredilmiş bu dinler arası diyalog merkezleri gerçek yüzlerini gizleme ve Batı dünyasının hoşgörüsünü elde etme aracı olarak kullanılmışlardı.⁴

FBI 2014'de FETÖ'nün 2010'dan itibaren devletten iki milyar dolar yardım aldığı 130'dan fazla okuluyla ilgili bir soruşturma başlattı. Örgüt bu paraları amacı dışında kullanmak ve FETÖ ağı içerisinde dağıtmakla suçlanmaktadır. Bu açıdan, FETÖ okulları idari ve mali yapıları açısından şüphe odağı haline gelmiştir. Bir üst düzey ABD Dışişleri Bakanlığı yetkilisi 'müşfik bir dini hareketten ziyade organize suç şebekelerinin örgütlenme yollarını veya kara para aklamak için parayı saklamaya çalışanları andırmaktalar,' demektedir.

"FBI 2014'de FETÖ'nün 2010'dan itibaren devletten iki milyar dolar yardım aldığı 130'dan fazla okuluyla ilgili bir soruşturma başlattı. Örgüt bu paraları amacı dışında kullanmak ve FETÖ ağı içerisinde dağıtmakla suçlanmaktadır."

⁴ Adı geçen belge.

Şirketleşen FETÖ

Eğitim ve gittikçe sayıları artan mensupları sayesinde sağlam bir zemin kurmuş olan FETÖ, 1970'lerden itibaren finans ve medya alanlarına daha fazla dahil olmaya başladı. 1979'da Sızıntı dergisini çıkartmaya başladılar. Derginin baş yazılarını bizzat Gülen kaleme alıyordu. Sonrasında Zaman gazetesi (1986-87), Samanyolu TV (1993), Cihan Haber Ajansı (1994), Today's Zaman (2007) ve daha birçok basın kuruluşu kuruldu. Aynı zamanlarda bir banka da kuruldu. 1996'da kurulan Bank Asya'yı Asya Emeklilik ve Işık Sigorta takip etti. Hem yurtiçindeki hem de yurtdışındaki faaliyetleri için Türkiye İşadamları ve Sanayiciler Konfederasyonu (TUSKON) açıldı. FETÖcü mali uzmanları sayesinde TUSKON şemsiyesi altındaki işadamları daha az vergi ödüyorlardı. Buna karşılık örgüte 'himmet' adı verilen zorunlu bağış yapıyorlardı. Bu toplanan bağışlar örgütün gizli ve yasadışı faaliyetleri için kullanılıyordu.

"FETÖcü mali uzmanları sayesinde TUSKON şemsiyesi altındaki işadamları daha az vergi ödüyorlardı. Buna karşılık örgüte 'himmet' adı verilen zorunlu bağış yapıyorlardı. Bu toplanan bağışlar örgütün gizli ve yasadışı faaliyetleri için kullanılıyordu."

2000'lerin başında FETÖ Türkiye'deki en kuvvetli baskı gruplarından birisi olmuştı. Mesele sadece mali kaynaklar ya da medya gücü değildi. Daha hayati olan örgüt mensuplarının bürokrasi ve yargıya girmiş olmalarıydı. Bu makamlar mütedeyyin kimselere kapalı olup Kemalist, ulusalcı kesme ait gibiydi. Ancak, artık tek ve oldukça önemli olan istisnai grup FETÖcülerdi.

AK Parti 2002 yılında girdiği ilk seçimlerde mecliste çoğunluğu elde etmişti. Karşısında bulduğu vaziyet işte böyledi. Arkasında halk desteğinden başka hiçbir güç yoktu. Aksine ordu, emniyet, yargı ve bürokrasi kendisine karşı düşmanca bir tavır içerisindeydi. Tek istisnai grup FETÖ idi. İlk başlarda AK Parti'ye mecburi bir işbirliği teklifinde bulundular ve denge vazifesi görmeye başladılar. Toplumdaki İslami hassasiyetlerden istifade etmeyi de ihmal etmediler. Bununla birlikte bu işbirliğini ve iyi niyetliliği gizli emelleri için suistimal etmeye başladılar. Netice olarak bir noktaya kadar da olsa hoşgörünün meşru sınırları içerisinde sayılabilme ihtimallerini küstahça reddettiler. Kibir gözlerini kör etmişti. Yirmi birinci asrın ilk on senesinde Gülen ve FETÖ'nün hikayesi güç ve nüfuz kazanımları ve akabinde güç sarhoşluğuyla kibirlerine mağlup olmuş olmalarıydı. Sivil toplum kuruluşları ya da toplumun önde gelen isimleri üzerinde istedikleri her türlü baskıyı kurabileceklerine inanıyorlardı. AK Parti'nin kendisi, Türkiye ve demokrasi için askeri ve bürokratik vesayete karşı özgürlük mücadelesi verdiği 2004-2007 yıllarını kendi amaçları doğrultusunda Silahlı Kuvvetler'i zayıflatmak için bir fırsata çevirdiler. Çok sayıda ordu mensubunu tasfiye ederek, yerlerine kendi adamlarını geçirdiler. FETÖcü olmayan general ve amiralleri görevden uzaklaştırmak için emniyete sızmış adamları sayesinde sahte deliller oluşturdular. Yargı içerisindeki savcılar bu sahte delilleri çok sayıdaki yüksek rütbeli askere dava açmak için kullandı. Örgüt mensubu hakimler de hukuka aykırı kararlar verdiler. Örgüt propagandası yapan medya kuruluşları ve burada çalışan editörleri, köşe yazarları ve yorumcuları zanlılara masumiyet karinesini hiçe sayarak 'hüküm giydirdiler.' Türk toplumu da bu davaları darbelerden ve cuntalardan kurtulmak için bir fırsat olarak gördü. Devletin tepesindekilerin demokratik

seçimlerle başa gelmiş hükümeti tahkir ediyor olması da bir gerçeklikti. Üstelik o günlerde Silahlı Kuvvetler'in içerisinde gerçekten de zor kullanarak AK Parti'yi devirmek isteyen subaylar olabilirdi. Fakat FETÖ'nün tasfiyesi olayı başka noktalara taşıdı. Yargı süreci sonunda muvazzaf subayların tasfiye edilmesi ile askeriyede FETÖ mensupları tarafından doldurulmak üzere bir gedik açılmış olmuştı. Gücü tamamen ele geçirmek için yapılan bir hazırlıktı.

Maalesef bu faaliyetlerinde büyük ölçüde başarılı olmuşlardı. Bununla birlikte bir hayati hata yaptılar. Hükümeti küçümsediler. AK Parti'yi avuçlarının içine aldıklarını zannettiler. AK Parti'nin bu ittifakı bir kenara bırakarak örgütün üzerine gideceği ihtimali akıllarının ucundan bile geçmiyordu.

Bir İmparatorluğun Çözülüşü

Örgüt, özellikle 2010'dan itibaren AK Parti'nin lider kadrosunun bu güç oyunlarından, sonu gelmeyen taleplerden ve küstahlıktan artık sıkılmaya başladığını fark etmedi. Bardağı taşıran son damla 2012'de MİT Müsteşarı Hakan Fidan'a ve onun üzerinden de o dönemde başbakan olan Recep Tayyip Erdoğan'a operasyon düzenlemek istemeleri oldu. Erdoğan yıllardır bir çözüm bulunamamış olan Kürt meselesini barışçıl yollarla halletmek amacıyla MİT müsteşarına Oslo'da PKK ile gizli bir görüşme yapması için izin vermişti. Bu görüşme büyük bir gizlilik içerisinde

gerçekleştirilecekti, ancak kabul edilemez bir hadise yaşandı. Görüşme basına sızdırıldı ve her iki taraf da birbirini suçlamaya başladı. Yine de, hükümetin böylesi cüretkar davranması toplumda olağan karşılanıyordu. Fakat sonrasında, tam da Erdoğan'ın bir ameliyata gireceği ve olup bitene müdahale edemeyeceği gün, iki cumhuriyet başsavcısı Hakan Fidan'ı bir terör örgütü ile görüşme yapmak suçlaması ile ifade vermeye çağırırdı. Fidan'ın savcılığa gitmeyi ve tutuklanmayı reddetmesiyle plan tutmadı. Bunun üzerine derhal hastaneden çıkan Erdoğan MİT müsteşarını korumaya alan yeni bir yasal düzenleme yapılması talimatını verdi.

Şu an bilinmektedir ki bu görüşmeleri FETÖ sızdırmıştı. Bu işin içindeki savcılar da FETÖ mensubuydu. Artık saflar belli olmuştu. Tahmin edildiği üzere Erdoğan FETÖ'ye karşı mücadelede oldukça kararlı bir tavır takınmıştı. Derhal tüm öğrencilere eşit imkan sağlamak adına dershanelerin kapatılmasını öngören bir yasa çıkartmıştı. Sözde Hizmet Hareketi bu milyarlarca liranın döndüğü sektörde en fazla söz sahibi olan gruptu. Dershaneler sayesinde sadece para değil aynı zamanda yeni nesillerden örgüte adam devşiriliyordu. Telaş ve insafsız bir tavırla derhal ellerinin altındaki polisler sayesinde bir başka 'delil' ürettiler. Bu defa AK Parti'nin önde gelen bakanları hakkında yolsuzluk suçlamasında bulundular. İlk olarak 17 Aralık sabahı, ardından da 25 Aralık 2013 günü usulsüzce ya da montajlanarak toplanmış delillerle oluşturulan 'dava dosyaları' basına verildi. Polis de elinde arama ve gözaltı kararı ile hazır bekliyordu. İçişleri Bakanlığı'nın aldığı olağanüstü tedbirler sayesinde bir anda elleri kolları bağlandı. O saatten sonra hükümet devlete sızmış olan kimlikleri tespit edilebilen FETÖ mensuplarını ayıklamaya başladı. Bu o kadar da kolay değildi, zira birbirlerini koruyorlar ve tüm soruşturmaların önünü kesmeye çalışıyorlardı. Yine de Ağustos 2016'daki Yüksek Askeri Şura'da alınacak kararlar ile çok sayıda örgüt mensubu ordudan atılacağı benziyordu. Bu durum FETÖcülerini korkutup darbe teşebbüsü için planladıklarından daha erken bir tarihte harekete geçmeye zorlamış olabilir.

"Telaş ve insafsız bir tavırla derhal ellerinin altındaki polisler sayesinde bir başka 'delil' ürettiler. Bu defa AK Parti'nin önde gelen bakanları hakkında yolsuzluk suçlamasında bulundular. İlk olarak 17 Aralık sabahı, ardından da 25 Aralık 2013 günü usulsüzce ya da montajlanarak toplanmış delillerle oluşturulan 'dava dosyaları' basına verildi. Polis de elinde arama ve gözaltı kararı ile hazır bekliyordu."

FETÖ ve Darbe: Kanıt

—

15 Temmuz darbe teşebbüsünün üzerinden iki sene geçti. O günden bu yana polis ve savcılıkların derinleşerek devam eden soruşturmalarında elde edilen bulgular sayesinde darbecilere yüzden fazla dava açıldı. Ayrıca toplum da aydınlatıldı. Bu yer altı dünyasında işlerini yürüten gizli örgütün yapısı hakkında artık daha fazla şey bilinmektedir. Aralarında orijinal belgelerin, video görüntülerinin, e-maillerin ve şahit ifadelerinin de olduğu asla hukukun dışına çıkılmadan elde edilen deliller bu darbe teşebbüsünün kararını alan, planını yapan, emrini veren ve gerçekleştirenin Gülen ve örgütü olduğunu inkar edilemez bir biçimde ortaya koymuştur.

*Kolluk kuvvetleri Akıncı Hava Üssü civarında darbeye ilişkin delil ararken.
AA/Evrin Aydın.*

Tali kanıtların önemli bir kısmı, öznel olmakla birlikte, FETÖcü olduklarını saklamayan, yaşanacaklardan önceden haberdar olan ve heyecanlarına mağlup olan kişilerin yaptıkları açıklamalardan oluşmaktadır.

Kapatılan Zaman gazetesi yazarı Mustafa Ünal attığı bir tweette 'Gör bak neler olacak,' diyordu. Önceden ifşa olan ve yargı süreciyle karşılaşan ve ABD'ye kaçarak bir daha dönmeyen eski emniyet amiri Emre Uslu darbeden hemen önce twitterda bir takipçisinin sorduğu bir soru üzerine 16 Temmuz'da Türkiye'ye döneceğini söylemişti. 14 Haziran'da, yani darbeden bir ay önce, eski profesör Osman Özsoy FETÖ'ye ait bir televizyonda katıldığı bir programda 'Ben profesör olacağıma keşke bir albay olsaymışım, mesela bu sürece daha fazla katkı olurdu,' demişti. Şu an kaçak olan Özsoy sözlerine 'Bu ülkenin geleceği karanlık diye bir şey yok. Bu ülkenin geleceği inanılmaz aydınlık. Bakın bu süreçlerin tamamını bitirmek çok kolay. Bu süreç Allah'ın izniyle çok yakın zamanda sona erecek,' şeklinde devam ediyordu. Özsoy gibiler böbürlenerek konuşmalar yaparken diğerleri de hummalı bir hazırlık içerisindeydiler. Örneğin İstanbul'daki Harp Akademisi'nden alınan güvenlik kamerası görüntülerinde darbeci subayların 14 Temmuz'da 21:04 saatinde bir odaya kendilerini kilitleyerek 15 Temmuz günü 12:30'a kadar çıkmadıkları görülmektedir. Muhtemelen tüm detayları gözden geçirmişler, önlerine hiçbir engel çıkmaması için plan yapmışlar ve planın asla sızdırılmaması için tedbir almışlardı.

8 Mart 2017'de Ankara'daki bir mahkeme darbe teşebbüsünün 221 zanlısı hakkındaki bir iddianameyi kabul etti. Duruşmalar 22 Mayıs'ta başladı. Sanıklardan ismi öne çıkanların arasında şu an kaçak olan Adil Öksüz de vardı. (1) Sakarya Üniversitesi İlahiyat Fakültesi'nde akademisyenlik yapan, çok fazla öne çıkmayan ama Fethullah Gülen'in has adamlarından birisi olarak darbeden önceki birkaç ayda ABD ile Türkiye arasında mekik dokuyup yüksek rütbeli darbeci askerlerle gizli toplantılar düzenleyen Öksüz 16 Temmuz'da Akıncı Hava Üssü'nde yakalanmış olmasına rağmen FETÖ mensubu bir hakim tarafından hemen serbest bırakılmıştı. (2) Öksüz'ün en yakınındakilerden olan

ve darbenin ikinci adamı olduğu düşünölen Kemal Batmaz darbeden iki gün önce, 13 Temmuz'da Türkiye'ye giriş yapmıştı. (3) Albay Ali Yazıcı Erdoğan'ın eski başyaveriydi. (4) Genelkurmay Başkanı Hulusi Akar'ın eski yaveri Piyade Yarbay Levent Türkkan Akar'ın selefi Necdet Özel'in emir subay yardımcısı olduktan sonra Adil Öksüzden aldığı dinleme cihazını dört yıl süreyle her sabah makam odasına koyup akşam da aldığını itiraf etti. (5) Levent Türkkan'ın 'Abi' dediği Başbakanlık Özel Kalem Müdürlüğü'nde çalışan Muhammed Uslu da sanıklar arasındaydı. Sadece bu isimler ve bu isimlerin geldikleri makamlar FETÖ kanserinin ne denli yayılmış olduğunun bir göstergesiydi. Geri kalan sanıklardan sadece bir kaç tanesi FETÖ ile olan bağlarını itiraf ettiler. Ekseriyeti ise, çelişkili ifadelerine, mesajlara ve güvenlik kamerası görüntülerine rağmen darbeden haberdar olmadıklarını ve bir terör operasyonuna götüröldükleri bahanesiyle kandırıldıklarını iddia etmeye devam ettiler.

Deniz Yüzbaşı Ali Emre Eral'ın itirafları mahkemede şok etkisi yarattı. Darbeden bir gün önce bir abi tarafından kendisine ertesi gün üstlerinden gelecek her emre uyması gerektiğinin söylendiğini belirtti. Abi ve Abla olan kişiler sivil olmalarına rağmen ordudaki FETÖ mensuplarına emir verebiliyorlardı. Abi, Eral'a ertesi gün gizli bir emir gelebileceğini ve mutlak surette emre uymasını söyledi. Eral iddiasına göre darbe gününe kadar gelecek olan emrin bir darbe teşebbüsü emri olduğunu bilmiyordu. Darbe teşebbüsünü bilerek ve isteyerek katıldığını reddetmesinin ardından Eral mahkemeye 2001'de, henüz askeri okulda öğrenci olduğu sıralarda FETÖ'ye katılmasıyla hayatının nasıl değiştiğini anlattı.

Darbenin planlayıcılarından Kemal Batmaz Akıncı Hava Üssü'nde darbeyle ilgili talimatlar verirken güvenlik kamerası görüntülerine böyle takıldı. Açık Kaynak.

Adil Öksüz ve diğer darbeciler teslim olduktan sonra Akıncı Hava Üssü'nde gözaltına alındılar. Açık Kaynak.

Örgüt üyelerinin aralarında haberleşmek için kullandıkları ByLock isimli programın deşifre edilmesiyle daha fazla delil elde edildi. Darbeden önceki son üç-dört senede, muhtemelen 2013-14 senelerinden itibaren, bu şifreli mesajlaşma uygulaması FETÖ'nün beyin takımı arasında kullanılmaya başlanmıştı. Dışarıya kapalı olduğu için bu uygulamayı kullanan kişinin FETÖ mensubu olduğuna rahatlıkla hükmedilmektedir. Darbe için hazırlık yapıldığı son aylarda ve darbe esnasında bu kriptolu mesajlaşma uygulaması yoğun bir şekilde kullanılmıştı. İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığı'nın hazırladığı iddianameye göre toplamda 215,092 FETÖ mensubunun ByLock kullandığı iddia edildi. Bunlardan 184,298'i ordu ya da polis istihbaratı tarafından tespit edildi. Aynı iddianameye göre FETÖcüler 2015'e kadar bu uygulamayı yoğun bir şekilde kullanmış, ardından Eagle isimli bir başka mesajlaşma uygulamasına geçiş yapmışlardı. Google Play Store'a göre Eagle '256 bit uçtan uca AES şifreleme' imkanı sağlıyordu. Ancak 14 ilâ 16 Temmuz arasında darbeciler WhatsApp'ı da kullanmışlardı. Hatta bazen hazırlıklar hakkında birbirleriyle bilgi bile paylaşmışlardı. İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığı'nın elde ettiği delillere göre Albay Uzak Şahin 14 Temmuz'da bir WhatsApp grubuna 'Trakya'da 20,000 asker hazır,' mesajı göndermişti. Darbe esnasında talimat vermek için de WhatsApp'ı kullanmıştı.

Şifreli ya da değil, darbeciler arasındaki mesajlar askerlere darbeye direnen silahsız vatandaşların üzerine ateş açılması emrinin verilmiş olduğunu açıkça göstermektedir. Mesajlarda gaddarlığın boyutları daha iyi anlaşılmaktadır. Kars'taki bir şüpheli yüksek rütbeli bir FETÖcünün darbe gecesi kendisini arayarak 'Önüme kim çıkarsa, seni kim durdurmaya kalkarsa hiç insaf gösterme. Ez onları, öldür onları, üzerlerinden geç,' dediğini söylemiştir. Piyade Kurmay Albay Uğur Coşkun da ifadesinde benzer bir emir verdiğinden bahsetmiştir. Darbeciler İstanbul Büyükşehir Belediyesi binasında kuvvetli bir direnişle karşılaştıklarını söyleyince Yüzbaşı Mehmet Karabekir 'Havaya sıkmayın. Boşa mühimmat harcamayın. Halka sıkacaksınız. Sıkmazsanız ben size sıkırım,' demişti. Darbenin başarılı olamayacağını fark

eden darbeciler dağılmaya başlamışlardı. 'Efendim, hayatta kalmaya çalışıyoruz,' diyen birisine cevaben Binbaşı Mehmet Murat Çelebioğlu 'Grubu kapatıyorum, hayatta kalın,' demişti.

Darbeye direnen sivilin üzerine ateş açılması talimatını verenlerden birisi olan Uğur Coşkun güvenlik güçleri tarafından ele geçirildikten sonra. AA/Emre Ayvaz.

Erdoğan'ın kaldığı Marmaris'teki otele baskın düzenleyenlerin arasında yer alan Bordo Bereli Yüzbaşı Haldun Gülmez'in cebinden FETÖcülerin arasında yaygın olan bir dua kitapçığı bulunmuştu. Çatışmada yaralanan Gülmez polis tarafından gözaltına alınmış, tedavi edilmiş ve resmi prosedüre uygun bir şekilde muamele görmüştü. Verdiği ifadede Erdoğan'ı 'ele geçirme' görevinin ne denli önemli olduğu anlaşılmaktadır.

Gülen'in hapisteki yeğeni Mezher Gülen'e iletilmek istenen ve gardiyanlar tarafından ele geçirilen bir notta şunlar yazılıydı: 'Mezher abi hani iş tamamı. Bu girişim başarısız oldu. Arkadaşlar iyi organize olamadılar herhalde, şimdi ne olacak. Abi, başka bir girişim var mı? Bizler buralarda ne yapabiliriz. Bizlere inşallah burada bir sıkıntı yapmazlar. Abi sizler de kendinize dikkat edin, Abilere selamlar. Abi okuduktan sonra notu lavaboda yakın.'

Polis Özel Harekat Dairesi'ni Bombalayarak 44 Kişiyi Öldüren Darbeci Pilotların Telsiz Konuşmaları

Ahmet Tosun:

Özellikle nizamiye bölgelerinde hareketli hedef varsa vurun

Ekrem Aydoğdu:

Şu an bir helikopter yakıt alıyor muhtemel çalıştıracaklar, onu vuralım mı?

Ahmet Tosun:

Hareket görürseniz vurun.

Ekrem Aydoğdu:

Filo Aslan 1 tek helikopter imha edildi.

Ahmet Tosun:

Anlaşıldı hocam elinize sağlık.

Mustafa Azimetli:

Hocam tekrar edin nizamiyede hareketlilik var mı?

Uğur Uzunoğlu:

Nizamiyede hareketlilik vardı, bir atış yapıldı, bir büyük.

Ekrem Aydoğdu:

Hocam şey konusunda dikkatli olun. Muhtemelen ölü ve yaralı var bölgeye ambulanslar girecek o konuda dikkatli olun.

Uğur Uzunoğlu:

Araç hareketini takiben yaklaşık 15-20 kişi nizamiyeden giriş yapıyor.

Ankara'daki darbeci helikopter pilotlarının telsiz konuşmaları

- Spor okuluna devam ediyorum. Üzerinde mavi lamba olan ne varsa vuracağız.
- Aşağıda bir sürü mavi lambalı araç var hocam.
- Vurun onları, polis aracıysa vurun!
- Hepsi mavi araç, ambulanslar var burada.
- Ateş edin.
- Polis arabalarını vuruyorum, doğru mu?
- Polisleri vur, polisleri evet.

Ankara Ağır Ceza Mahkemesi'ne 8 Mart 2017 Tarihinde Sunulan İddianameden

Saat 06:19'da; Cumhurbaşkanlığı Külliyesi yakınındaki köprülÜ kavşak ve otoparkının bombalandığı; şüpheli Müslim Macit'in 16/07/2016 tarihinde saat 06:19'da ASLAN-6 kodunu kullanan 93-0671 kuyruk numaralı F16 uçağı ile Cumhurbaşkanlığı Külliyesi yakınındaki köprülÜ kavşağı ve Cumhurbaşkanlığı Külliyesi yakınındaki otoparka toplam 2 adet MK-82 bombası attığı, bombalama sonucunda; detayları şüpheliler ve eylemleri bölümünde anlatıldığı gibi, 15 kişiyi şehit ettiği, 7 kişiyi yaraladığı, 2 kişinin malına zarar verdiği anlaşılmıştır. (syf. 276)

Şüpheli Pilot Üsteğmen M. M.'nin İfadesinden;

Bizi Mehmet ve başka isimler de çalıştırıyordu ancak diğerlerinin isimlerini hatırlamıyorum. Ben kendim harp okuluna gitmeyi istiyordum. Mehmet isimli şahıs da grupta bulunan herkesin harp okuluna gitmesini istiyordu. Kendileri bize askerimizi namaz kılan oruç tutan imanlı insanlardan oluşsun diye tekinlerde bulunuyorlardı. Yanlış hatırlıyorsam 2005 yılında ben üniversite sınavına girdim ve 334 puan aldım. Kendi isteğim ve Mehmet'in yönlendirmesiyle girebileceğim tüm askeri okullara başvurdum, bütün mülakatlara girdim. [...]Daha sonra maaşımızın yüzde 15'ini himmet olarak cemaate verdik. [...]17 Aralık'tan sonra cemaat Ak Parti'yi daha çok konuşmaya başladı. [...]Daha sonra akademi sınavlarına katıldık. Burada Mahmut kod isimli M. A. ile tanıştık. Mahmut ismini bilmediğim bir abisiyle gelerek bize kimseye söylemeyeceksiniz diyerek yemin ettirip

size bir SD kart vereceğim, buna çalışın dedi. Biz de Abdullah ile buna çalıştık. Çalıştığımız belgede sınav soruları vardı. Bu sınav soruları sınavda aynen çıktı. Yanlış hatırlıyorsam 88 veya 90 civarında not aldım. Bana soruların hepsini çözme 88 veya 90 alacak şekilde yap dediler. Bunu da test sınavlarından 10 veya 12 yanlış yaparak ayarladık. Yazılı sınavda ise bazı yerleri yanlış yazarak ayarladık. Ben bundan rahatsız oldum. Niçin soruları verdiniz dediğimde 'sizin davanız kutsal sizlerden birisinin orda olması gerekiyor' dediler. (syf. 1233-34)

Üçümüz birlikte M. F. Ç.'nin lojmandaki evine perşembe günü 00:00 gibi perşembeyi cumaya bağlayan gece gittik. Evde eşi yoktu. Çocukları da uyuyordu. 'Yarın üste çok farklı bir hareket olacağını üs kalabalık olacak, merkez burası olacak, dışarıdan asker olarak katılacak birlikler de olacak, katılmak ister misiniz, siz bugüne kadar bunlar için yetiştirildiniz, verdiğimiz emeğin karşılığını ödeyeceksiniz, ben bugüne kadar savaşvari günler olmasını bekliyordum. Vatan için bunu yapmamız gerekiyor. Bunu bilen 5 kişi var. Bugün de siz öğrendiniz, üs komutanının da haberi yok,' dedi. Ben Ç. binbaşının bu konuşmasında benim aynı zamanda hareket subayımız olması nedeniyle bizimle ilgili daha önceden cemaat evlerine gidip geldiğimiz bilgisinin kendisine verildiğini anladım. 'Benim de çocuğum var sizlerinde çocuğu var onları da feda edin hareket için,' dedi. Ç. binbaşının bizi evine çağırıp gece yarısı bu konuşmayı yapması Ç. binbaşının da cemaat üyesi olduğu kanaatini bende oluşturdu. Zira konuşmalar bir mensubiyete ve güven ilişkisini kapsıyordu. Cemaatte hiç

kimse ben cemaat üyesiymi demez. ancak ordu içinde alkol kullanmayan, sohbetlerinde cinsel içerikli konuşmalar yapmayan kişilerin bu duruşlarından cemaat mensubu olma ihtimallerini değerlendiririz. Ç. binbaşının konuşmasından cemaatin ordunun ahlaki yapısının düzelmesinde katkısı olduğu yönünde bize söylemde bulunduğunu anladım. En son olarak 'yarın saat 17:00 sıralarında 141. filoda olun. Şahsi silahlarınız yanınızda değilse onları da yanınıza alın,' dedi. (syf. 742)

İlk önce H. H. B. konuştu. 'Bizim isim listemiz var, hepsi ellerinde, hepimiz bu listedeyiz, bazı generallerden alınmaya başlandı, sonra tek tek bize gelecek. Bu işi bugün yapmamız gerekiyor. Onlardan önce davranmamız gerekiyor,' dedi. Ben bu konuşmalardan hizmet hareketinin hükümet tarafından hedef alındığını, ordudan atılacağımızı, cemaatçi olan arkadaşlarımızın da buna karşı koymaya çalıştıklarını, kendimin de oraya çağırıldığını düşündüm. Daha sonra Balıkcı yarbay 'elimde koordinat listesi var hedeflerimiz bunlar olacak, bu koordinatların havacıların kullandığı koordinata çevrilmesi gerekiyor. En küçük rütbeli kim,' diye sordu. Ben de 'benim' dedim. (syf. 1129)

[...]kavşağa bir tane MK 82 görerek ve dalarak atış yaptım. Sonra tekrar havalandım. Bu sefer de cumhurbaşkanlığı külliyesinin oradaki cami yakınlarına dalarak ve görerek atış yaptım. [...]Ben bu esnada bizim yani hizmet hareketinin, cemaatin darbe yaptığımızı biliyordum. Bilerek atışı yaptım. (syf. 1238)

Sanık: Pilot Kurmay Yüzbaşı M. M. K.

Benim cemaat ile tanışmam ortaokul 3. sınıf öğrencisi olduğum 1996 senesine hemen hemen denk gelir. O dönemde dershaneler zeki öğrencileri kendilerine çekebilmek amacıyla sınav açar ve başarılı öğrencilere burs gibi imkanlar sağlardı. Ben de Ankara'daki dershanelerin neredeyse tamamının sınavlarına girdim. Belki girdiğim bu sınavlar nedeniyle dikkat çekmiş olabilirim. Benim notlarımın her zaman yüksek olmasına rağmen yine de bana ders çalıştırmayı teklif ettiler. Hava Harp Okuluna 2001 yılında girdim. Hava Harp Okulunda olduğum dönemde şu an ismini hatırlayamadığım bazı şahıslar ile ara ara görüşmelerim oldu. Görüşmelerimiz genelde hal hatır sormak, bir nevi irtibatı koparmayalım mantığındaki görüşmelerdi. Ara sıra görüştüğümüz şahıslar dini sohbet de yapardı. Eşim ile tanışmam cemaatin içerisinde yer alan Ömer isimli bir abinin vesilesi ile 2010 yılında olmuştur. Eşimle de 2010 yılı içerisinde evlendik. (syf. 941-943)

Ben 143 filodan A. Ö'nün talimatlarını telefonla aldıktan sonra uçuculara iletiyordum. Benim bu görevimi gece geç saatlerde A. T. aldı. [...]143. Filoda hareketi yönetenler ve yönlendirenler vardı. 141. Filoda ise ben ve T. yönetimden gelen talimatları uçuculara

ilettik. 143. Filoda yönetenler kısmında H. E., A. Ö. ve M. A'nın olduğunu düşünüyorum. H. K. ise kuledeydi. 143. Filoda yönetenler kısmında FETÖ/PDY terör örgütünün imamlarının olabileceğini değerlendiriyorum. (syf. 551)

Ben 1996 yılından beri Fethullah Gülen cemaati ile irtibat halindeyim. Ancak Şu anda çok pişmanım, Allah onların belasını versin, beni kullandılar. 15/07/2016 tarihinde yaşanan olaylardan sonra FETÖ/PDY terör örgütünün ne kadar tehlikeli ve sinsi olduğunu anladım. [...]Bomba atılmaya başlayınca darbe yapıldığını 16/07/2016 günü saat 01:00 sıralarında anladım. Bu saatten sonra da ben aldığım emirleri uygulamaya devam ettim. Konusu suç olan emirlerin uygulanmayacağını biliyorum. Ancak bir yola girmiş oldum ve bu yolda devam ettim. Bulduğum noktada silahlı özel komandalar olunca da geri dönme imkanım olmadı. Ben FETÖ/PDY terör örgütü ile olayların olduğu 15/07/2016 tarihine kadar irtibatım vardı. Ancak bu olaylar benim yanlış yolda olduğumu bana gösterdi. Bu olaylardan sonra kesinlikle onların içerisinde olmak istemiyorum. Yaptıklarımın pişmanım, verilecek cezaya razıyım. (syf. 946-47)

Sanık: Dördüncü Ana Jet Üssü'nde Hava Pilot Teğmen U.H.H.

E. isimli bir arkadaşım, üniversitede okuyan abilerin evi olduğunu ve buraya giderek ders çalışabileceğimizi söyledi. İlk gittiğimde ikramda bulunup, ders çalıştırdılar. Durumu babama anlattım, babam tanımadığım kişilerle görüşmemi uygun bulmadı. Daha sonra faydalı bulmam üzerine o da kabul etti. Fethullah Gülen'i tanıyıp tanımadığımı sordular. Tanımadığımı söyleyince kitaplarını verdiler, videolarını izlettirdiler. Üstelik dini değerlerden bahsederek ailemin de güvenini kazanmışlardı. Askeri okula gitmemi istediklerini söylediler. Ben karşı çıktım. Askeriyenin içerisinde ateist, namaz, abdest bilmez vatan haini insanların çoğunlukta olduğunu, geçmişte darbeler yaparak ülkeye büyük zararlar verdiklerini, buraların peygamber ocağı olduğunu, bizim gibi abdestli, namazlı, düzgün insanların askeriyeye girerek vatana hizmet etmemiz konusunda bilgi vererek, A., E. ve beni askeri liselere yönlendirmek istediklerini, cemaatin buralarda açığı olduğunu, bu açığı bizlerin kapatacağını söylediler. 2005 Haziranı'nda Askeri Liseler Sınavı'nı kazandım. Yazılı sınavı kazandıktan sonra yine aynı evde bulunan abiler, mülakata ilişkin daha fazla bilgiler vermeye başladılar. Abiler, önceki mülakat sorularını arşivlediklerinden bu soruları söyleyip ne şekilde cevap vermem gerektiğini söylüyorlardı.

Şüpheli U. H. H. 'nin ifadesinde, 'Lise ve üniversite yıllarında cemaate bağlı kişilerle görüştüğünü, bu kişilerden ders aldığını, bu kişilerin yönlendirmesi ile cemaat evlerinde kalıp Askeri Liseleri tercih ettiğini, cemaat evlerinde kitap okuyup sohbet edip Fethullah GÜLEN'in vaazlarını dinlediklerini, okulu bitirdikten sonra da aynı yapıya mensup cemaat üyeleri ile ev kiralayıp kaldıklarını, maaşının %15ini himmet adı altında elden ödediğini, 17-25 Aralık'tan sonra eve kitap getirmemeye başladıklarını ve CD'den vaaz ve videoları dinlediklerini, CD'lerin şifre ile açıldığını, 2015 yılında AK Parti aleyhine oy kullanmaları yönünde propaganda yaptıklarını, suç tarihinde H. K.'nin kendilerini toplatıp telefonlarını toplatarak teröre yönelik gizli bir operasyon yapılacağını, kendilerine çeşitli görevler verileceğini, komutanların verdiği görevlere uymalarını, daha sonra H. T.'nin kendilerine ilişkin görev bölümünü yaptığını...' beyan ettiği [...] (syf. 316)

H.K ifadesinde : "M. K. bugünün tarihi bir gün olduğunu ve bugünün gelmesini beklediğimizi söyledi. Bugün itaat günü. Askerler bile karşı durabilir. Onları vurmanı söylediğimde, onları vuracaksın."

Sanık: Akıncı Hava Üssü'nde Pilot Teğmen U.B.

Şüpheli Uğur Bozkurt'un ifadesinde, '... Lise ve üniversite yıllarında cemaate bağlı kişilerle görüştüğünü, bu kişilerden ders aldığını, bu kişilerin yönlendirmesi ile cemaat evlerinde kalıp Askeri Liseleri tercih ettiğini, cemaat evlerinde kitap okuyup sohbet edip Fethullah Gülen'in vaazlarını dinlediklerini, okulu bitirdikten sonra da aynı yapıya mensup cemaat üyeleri ile ev kiralayıp kaldıklarını, maaşının %15'ini himmet olarak terör örgütü üyesi şüpheliye elden verdiğini, KPSS soru hırsızlığında siyasetin gerekli olduğunu, kendileri gibilerinin bu sınavda bir yerlere gelerek daha faydalı hizmetler verileceğini söylediğini, suç tarihinde H. K.'nın kendilerini toplatıp telefonlarını toplatarak teröre yönelik gizli bir operasyon yapılacağını, kendilerine çeşitli görevler verileceğini söyleyip daha sonra H. T. kendilerine görev bölümü yapıp, kendisini nizamiyede nöbetçi uzmanlar ile birlikte nöbet tutmakla görevlendirildiğini...' beyan ettiği, (syf. 319-20)

[...]bu sırada 3-4 tane aracın nizamiyeden içeri girdiğini saat 22:00 gibi uçakların havalanmaya başladığını, saat 24:00 sıralarında başlarında Yarbay bulunan SAT komandolarının nizamiyeye gelerek güvenliği kendilerinin sağlayacağını söylediklerini, ara sıra karacı bir Albayın da Satçılarını kontrol ettiğini, M. B'nin de olumsuz şeyler olabilir tedbirlerinizi alın dediğini, kendilerine G3 silahı dağıttığını, camiden sala verilirken komandoların havaya ateş etmeye başladıklarını,

Yarbayın sat komandolarına ateş emri verdiğini, 6 Sat Komandosunun ateş ettiğini, ölen ve yaralananların olduğunu, kendilerinin yaralılara müdahale ettiğini daha sonra eve geçtiğini, akabinde M. G. ile nizamiyede beklemeye devam ettiklerini, sonra pistin tarandığını, Yüzbaşı T'nin telefonlarını alıp ayrılacaklarını belirtmesi üzerine de G3 piyade tüfeğini nizamiyeye bırakıp üstten ayrıldığını, WhatsApp üzerinden yoklama verdiğini beyan ettiği, [...]. (syf. 1734)

Şüpheli U. B.'nin FETÖ/PDY Silahlı Terör Örgütünün üyesi olduğu, örgütün evlerinde kaldığı, örgüt abileri tarafından askeri liselere yönlendirildiği, örgüt lideri Fethullah Gülen'in vaazlarını dinlediği, kitaplarını okuduğu, maaşının yüzde 15'ini örgüte himmet olarak ödediği, suç tarihinde Akıncı 4. Ana Jet Üs Komutanlığı'nda pilot teğmen olarak görev yaptığı, 15/07/2016 tarihinde Akıncı Üssü'nde mesainin erken bitirildiği, darbe faaliyetine katılması uygun görülmeven personellerin evlerine gönderildiği, şüphelinin darbe faaliyeti sırasında nöbetçi olmadığı halde darbenin yönetim merkezi olan Akıncı Üssü'nde bulunduğu, darbe faaliyeti sırasında lojman nizamiyesinde nöbet tuttuğu, detayları yukarıda anlatıldığı gibi lojman nizamiyesinde 8 kişinin şehit edilmesi, 86 kişinin yaralanması, 13 kişinin yaralamaya teşebbüs edilmesi eylemlerine iştirak ettiği, şüphelinin darbeciler tarafından verilen görevleri yerine getirdiği, darbe faaliyetine iştirak ettiği [...] (syf. 1738)

Sanık: Dördüncü Ana Jet Üssü'nde Üsteğmen A. K.

Şüpheli A. K.'nin ifadesinde, '... Gittiğimiz evler yaşlı bir çiftin eviydi, bu ev Esenler'de olup cemaat abisiyle birlikte yanımda M. G. T. ile birlikte gidiyorduk, biz gidince karı koca evin başka bir bölümüne geçiyor, biz de abiyle burada sohbet edip, namaz kılıyor, Kur'anı Kerim okuyorduk, bu arada Fethullah Gülen'in kitapları da okunuyordu. E. isimli abi bu sohbetlerde okulda namazlarımızı ima yoluyla kılmamızı açıktan namaz kılmamamızı, cemaatten olduğunuzu belli etmeyin diyordu. 195 kişilik dönemin neredeyse yarısının cemaat üyesi olduğunu biliyordum. Bu çıkarımımı bu öğrencilerin konuşmaları, davranışları, elinin yüzünün temizliğinden tahmin ediyordum. Bu kişilerin hangi abilerle hangi cemaat evlerine gidip geldiklerini takip etmedim, bu nedenle bilmiyorum, konuşmalarımız esnasında yukarıda belirttiğim gibi dini sohbet dışında, derslerinize iyi çalışın, işinizi iyi yapın, yabancı dil çalışın gibi tavsiyeler olurdu. 2009 yılında Hava Harp Okulunu bitirdim, tayinim Çiğli 2. Ana Jet Üs Komutanlığı'na teğmen olarak çıktı, burada 2009 yılında kullandığım adıma kayıtlı numarasını hatırlamadığım cep telefonumdan E. isimli abi dışarıda ankesörlü olduğunu tahmin ettiğim bir telefonda aradı, bu şekilde arkadaşım M. G. T. ve Z. B. ile birlikte E. ile Karşıyaka'da buluştuk. Karşıyaka'da bir cafede oturduk. Burada bizi devredeceği cemaat abisinin ismini E. olarak söyledi, bu kişinin gerçek adının ne olduğunu bilmiyorum. [...] İlk maaşlarının %15'ini cemaat abisi E. evimize geldiğinde o tarihte elden verdiler. Benim ailemin ekonomik durumu iyi olmadığı için Eren'e bu konuyu aktarınca beni 7-8 ay idare etti. Bu sürede aldığım maaşımı aileme gönderdim, o tarihten sonra düzensiz olarak bazı ayları aksatarak maaşımın %15'ini E.'ye evimize geldiğinde elden nakit olarak teslim ediyordum. Bu miktar 400 TL civarındaydı. E. bize tedbir amaçlı bazen bira almamızı bunu lavaboya döktükten sonra kutularını çöpe insanların görebileceği şekilde bırakın diyordu,' dediği [...] (syf. 315)

A. K. ifadesinde; '14/07/2016 günü benim saat 15:00'da uçuştan döndükten sonra yanımda M. Ç. K. de bulunduğu halde 142. Filoda uçuşu bulunan M. F. Ç. yanıma geldi, M. Ç. ve bana 'bu akşam sizi ve M. M.'yi lojmandaki evime bekliyorum,' dedi. M. 'ye iletmesi için M. Ç. ile aramızda konuştuk. Ben de cep telefonumdan M. M'nin kullandığı telefona ya WhatsApp ya da SMS göndererek akşam üçümüzün M. F. Ç.'nin evinde toplanacağımızı ilettim. Aynı gün saat 23:00 sıralarında M. uçuştan dönünce üçümüz buluştuk. ... 'ayrıca sınır içi ve sınır dışındaki Genelkurmay'dan gelecek hedeflere ve koordinatlara yönelik operasyon olacak M. M. ve M. Ç. K. hava- yer uçacaksınız, Adem sen de üste beklemede kalacaksın uçmayacaksın görev verildiği takdirde himaye olacaksın, diğer filolardan gelecek olanlar da bu harekate katılacak, Akıncı bu üssün merkezi olacak, ben sizi bu nedenle çağırdım, üs komutanı olmayacak, çok büyük olaylar olacak, olayların boyutuna göre sıkı yönetim ilan edilebilir, siz bana emanetsiniz sizleri ben iyi takip ediyorum, bizim elimizde yetiştiniz,' dedi.... Bu konuşmalar sıra dışıydı, içerik ve üslubu görünce diğer arkadaşlarım da Ç.'nin cemaate mensubiyetini anladık, hatta iki saatlik misafirlik bitiminde lojmandan çıkıp K., M. ve ben yürürken birbirimize zaten senin iyi çocuk olduğunu tahmin ediyordum şeklinde birbirimize konuşmalarda bulunduk. Bu şekilde K. ve M.'nin de benim gibi cemaat evlerinde yetiştığını anladım. ... buradan 141 filo binasına gittim [...]. (syf. 1242)

Genelkurmay Başkanı Hulusi Akar'ın İfadesi, 19 Temmuz 2016

Tuğamiral Ö. H. elinde 2 yapraktan oluşan bir metni önce okudu ve ardından elinde bana uzatarak 'Komutanım siz şunu bir okuyun ve bunu imzalayıp TV de okursanız her şey çok güzel olacak, herkesi alıyoruz, herkesi getiriyoruz' dedi.

Şiddetle ve hiddetle reddettim: 'Kendinizi ne zannediyorsunuz? Siz kimsiniz? Topladığınızı söylediğiniz 2. Başkan, kuvvet komutanları nerede? Bakanlar nerede? Elinizde kim varsa getirin. Sizi kontrol eden kim?

(Akıncı 4. Ana Jet Üssü Komutanı) H. E. "Dilerseniz sizi kanaat önderimiz Fetullah Gülen ile görüştürürüz" gibi bir şey söyledi.

"Ben kimse ile görüşmem" diyerek tersledim.

**Başı Çeken Dört
FETÖ Üyesi**

Adil Öksüz, dikkat çekmeyen bir İlahiyat profesörü

Darbe girişimini planlayan kişilerden biri olan Adil Öksüz, Akıncı Hava Üssü yakınlarında 16 Temmuz sabahı gözaltına alındı. Kısa süre içinde Gülençi bir hakim tarafından serbest bırakıldı ve şu anda en çok aranan firarilerden biri. Açık kaynak.

“Sonradan ortaya çıkmıştır ki Öksüz darbeden birkaç ay önce ABD ile Türkiye arasında defalarca gidip gelmiş, en son darbeden iki gün önce Türkiye’ye giriş yapmıştı.”

Darbenin beyin takımında yer alan Adil Öksüz Akıncı Hava Üssü civarında 16 Temmuz sabahı yakalanmış olmasına rağmen bir FETÖcü hakim tarafından hemen serbest bırakılmıştı. Şu an ismi arananlar listesinde yer almaktadır. Açık Kaynak.

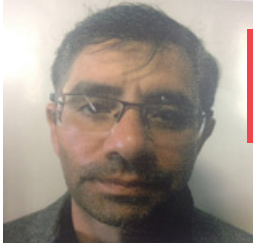
Sakarya Üniversitesi İlahiyat Fakültesi’nde profesör olan Adil Öksüz o gece Akıncı Hava Üssü’ndeydi. Belgeler durumun oldukça ilginç olduğunu göstermektedir. Sıradan bir sivil olmasına rağmen bu kadar korunaklı ve dışarıdan herkese kapalı bir askeri alanda ne işi vardı? Kim, neden içeri girmesine müsaade etmişti? Hükümeti devirmeye odaklanmış gayri kanuni askeri hareketlilik esnasında orada ne yapıyordu? Tüm bu soruların bir cevabı olmalıydı.

Adil Öksüz o gece darbe teşebbüsünü yönetmek üzere o üste bulunuyordu. FETÖ’nün en önemli isimlerinden(r). Hava Kuvvetleri imamıydı. Sonradan ortaya çıkmıştır ki Öksüz darbeden birkaç ay önce ABD ile Türkiye arasında defalarca gidip gelmiş, en son darbeden iki gün önce Türkiye’ye giriş yapmıştı. 11 Temmuz’da Amerika’ya giderken hanımını ve çocuklarını da yanında götürmüştü. 13 Temmuz’da Türkiye’ye tek başına gelmişti. Öksüz’ün tek başına olmasa bile darbeyi planlayanların arasında olduğu anlaşılmıştır. Türkiye’deki üst düzey FETÖ mensupları ile gizli toplantılar yapıyordu. Amerika’ya giderek Fethullah Gülen’den talimatları almıştı.

Darbe teşebbüsü püskürtülürken Öksüz Akıncı Hava Üssü’nden çıkamamıştı. Suç üstü yakalanmasına rağmen o bölgeden arazi baktığı gibi akla mantığa sığmayacak bir bahane ileri sürmüştü. Çıktığı mahkemede de aynı bahaneyi söylemişti. Daha saçma olanı ise karşısındaki hakim bu bahaneyi geçerli kabul etmiş ve Öksüz’ü derhal serbest bırakmıştı. Fethullah Gülen ile bizzat görüştüğünün kayıtları bulunan bu hakim daha sonra FETÖ mensubu olduğu gerekçesiyle gözaltına alınmıştı. Fakat Adil Öksüz sırta kadem basmıştı.

Kemal Batmaz,

*sıradan bir
muhasebeci*

*Kemal Batmaz darbe teşebbüsü sonrası
Akıncı Hava Üssü'nde yakalanarak
gözüaltına alındı. AA.*

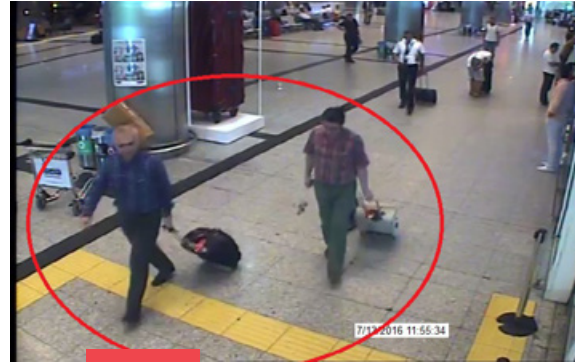
Kemal Batmaz'ın da örgütün ileri gelenlerinden ve darbenin planlayıcılarından olduğu düşünülmektedir. Görünürdeki işi FETÖ imparatorluğunun en büyük ticari işletmesi olan Kaynak Holding'de muhasebecilikti.

Şahitler, kamera görüntüleri ve pasaport kayıtları Batmaz'ın da Adil Öksüz ile birlikte darbeden birkaç gün önce Fethullah Gülen ile buluşmak üzere ABD'ye gittiğini göstermektedir.

Darbecilerin ana komuta merkezi olan Akıncı Hava Üssü'ndeki güvenlik kamerası görüntüleri Kemal Batmaz'ın da o gece orada olduğunu kanıtlamaktadır. Batmaz sivil olmasına rağmen kamera görüntülerinden anlaşıldığı üzere emri altındaki yüksek rütbeli askerler kendisini selamlıyor ve talimatları bizzat ondan alıyorlardı.

Etraflarının sarılması üzerine üstten kaçamayan Batmaz şu an hapiste olup Ankara'da yargılama süreci devam etmektedir.

*"Batmaz sivil ol-
masına rağmen kamera
görüntülerinden
anlaşıldığı üzere emri
altındaki yüksek rütbeli
askerler kendisini
selamlıyor ve talimatları
bizzat ondan alıyorlardı."*

*Darbeden hemen iki gün önce Kemal Batmaz
ve Adil Öksüz aynı uçakta ABD'den Türkiye'ye
dönmüşlerdi. Açık Kaynak.*

Muhammed Uslu, *Okul öğretmenliğinden yüksek rütbeli subayların abiliğine*

Karşımızda eğitim fakültesinden mezun olmuş ve öğretmenlik yapmış birisi bulunmaktadır. FETÖ'nün koruması ve adam yerleştirme faaliyetleri sonucu siyasi olarak oldukça hassas bir göreve getirilmişti; Başbakanlık Özel Kalemliği. 'Abi' olarak FETÖ'de bazı önemli vazifeleri icra eden Uslu genelturmaydaki yaverler ve emir subayları ile ilgileniyordu. Türk Silahlı Kuvvetleri'nin en tepesindeki isimlerin en yakınında olan bu kimseler FETÖ için oldukça önemli bilgi kaynaklarıydı.

Uslu mahkemede kendisine yöneltilen suçlamaları kabul etmiştir. İfadesinde şöyle demiştir: '[...]Genelturmay Başkanı'nın odasına benim kendilerine verdiğim 'radyo' diye tabir ettiğimiz ses kayıt cihazlarını yerleştirip cihazlar dolduktan sonra bana getiriyordu. Ben de onlara boş cihazları veriyordum. Bu şekilde uzun süre Genelturmay Başkanı'nı Cemaat adına dinledik. [...]Radyolardaki ses kayıtlarını benim laptopa aktarıp oradan flash belleğe aktarmamı istedi. Bu işlemi 1 yıl yapıp flash belleği S. Abi'ye verdim. Radyoları laptopa bağladığında içerisindeki ses dosyası görünüyordu. Onu bana verilen flash belleğin içine aktarıyordum. Aktarırken de 'TC' isimli bir şifreleme programı kullanıyordum. Bu program laptopun içinde kurulu olarak bana gelmişti. [...]S. Abi bana içerisinde 'Tango' programı yüklü bir tablet getirmişti. İçerisinde telefon hattı yoktu. Tablete takınca internete bağlanabileceğim bir mobil telefon hattı da vardı. Onu da S. Abi vermişti. Bazen bu şekilde bazen de bulunduğum ortamda Wi-Fi varsa onun üzerinden internete bağlanıp Tango'dan Cemaat yazışmaları, görüşmeleri yapıyordum.'

Levent Türkkkan, *Genelturmay Başkanı eski yaveri*

Levent Türkkkan yaver olarak atanan ve Muhammed Uslu'nun kontrolünde olan bir FETÖcüler arasındaydı. Önce piyade subayı olup daha sonra piyade yarbaylığına terfi eden Türkkkan iki genelturmay başkanına da yaverlik etmişti. Verdiği ifadede bazı satırbaşları şu şekildedir;

- Ben fakir bir ailenin çocuğuyum. Babam çok fakir bir çiftçiydi. Tarlamız, bağımız bahçemiz yoktu. Fethullah Gülen Cemaati ile ilk defa ortaokul döneminde tanıştım. 5 yaşından beri Subay olmayı hayal ediyordum. Bu idealim cemaatin ekmeğine tuz biber oldu.
- Sınavdan önce sınav sorularını verdiler. Soruların aynısı çıktı. Lise ve Harp Okulu'nda da abilerle görüşmeye devam ettim. Bu abiler hiçbir zaman asker olmaz, sivil olur. Gülen'i Mehdi olarak görüyorlardı.
- Benim kod adım Ahmet. İsmi onlar seçiyor. Çocuklarınızın isimlerini bile onlar seçiyor. Bakın, paralelcilerin çocuklarının iki ismi vardır. İsmi biri Pennsylvania'dan (Gülen'den) gelir, diğerini kendiniz koyarsınız.

- Necdet Özel Paşa'yı (Eski Genelkurmay Başkanı Necdet Özel) dinleme cihazıyla sürekli dinliyorduk. Cihazı Türk Telekom'da çalışan 'Abi' verdi. Haftada bir cihazları götürüp 'Abi'ye veriyordum. Necdet Özel Paşa, Hulusi Akar Paşa ve Yaşar Büyükanıt Paşa döneminde dinleme yapıldı. Ben darbeyi 14 Temmuz 2016 Perşembe günü saat 10.00 sıralarında öğrendim.
- 42 yıllık hayatım yalanmış. İnsanlığımdan utanıyorum. Hayatımı bina ettiğim her şey yalanmış.

*Levent Türkkkan mahkemeye götürülürken.
AA/Abdülhamit Hoşbaş.*

Darbe Teşebbüsüne Verilen Uluslararası Tepkiler

15 Temmuz 2016'da seçilmiş Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ı ve meşru hükümeti devirmek gayesiyle girişilen ve halk direnişi ile bertaraf edilen darbe teşebbüsünün uluslararası yansımaları olmuştur. Türkiye'nin birçok uluslararası güç ile olan ilişkileri kuvvetlenmiş, darbe bir turnusol kağıdı vazifesi görmüştür.

Darbe teşebbüsünün haberi yayıldıktan sonra Birleşmiş Milletler (BM), NATO, Körfez İşbirliği Konseyi, İslam İşbirliği Teşkilatı ve Avrupa Birliği (AB) Türkiye ile dayanışma içerisinde olduklarını bildiren mesajlar yayınlanmışlardır. Birçok hükümet ve lider de daha detaylı açıklamalarda bulunmuşlardır.

Birleşmiş Milletler

BM Genel Sekreteri BM'nin resmi sitesinden, 16 Temmuz'da bir yazılı açıklama yapmıştır:

'Genel Sekreterlik Türkiye'de hızla gelişen olayları yakından ve endişe ile takip etmektedir. Ülkedeki bu belirsizlik durumunda Genel Sekreter soğukkanlılık, itidal ve şiddete başvurmama çağrısında bulunmaktadır. İfade ve toplanma hürriyeti de dahil olmak üzere temel hak ve hürriyetlerin muhafazası hayati önemlilik arz etmektedir. Birleşmiş Milletler genel sekreteri, askeri müdahalenin kabul edilemez olduğunu vurgulamaktadır. Demokrasi ilkelerine uyum içerisinde, sivil kanun ve anayasal düzenin hızlı ve barışçıl şekilde sağlanması önemli olacaktır.'

Dönemin BM Genel Sekreteri Ban Ki-Moon darbeden birkaç ay önce İstanbul'da düzenlenen Dünya İnsani Zirvesi'nde Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan ile el sıkışırken. AA/Kayhan Özer.

Avrupa Birliği

16 Temmuz sabahı, saat 03:10'da AB Konseyi Başkanı Donald Tusk, AB Komisyonu Başkanı Jean-Claude Juncker ve AB Dış İlişkiler ve Güvenlik Politikası Yüksek Temsilcisi Federica Mogherini'nin, AB ülkeleri adına bir ortak açıklama yaptılar:

'Türkiye, AB için önemli bir ortak. AB, demokratik yollarla seçilmiş hükümeti, ülkenin kurumlarını ve hukuk kaidesini tam olarak destekliyor. Türkiye'de anayasal düzene hızlı bir şekilde dönüşmesi çağrısı yapıyoruz. Gelişmeleri yakından izlemeyi sürdüreceğiz.' Tusk 03:23'de şu tweeti attı: *'AB Türkiye'nin demokratik yollarla seçilmiş hükümetini, kurumlarını ve hukukun üstünlüğünü desteklemekte olup anayasal düzenin yeniden tesis edilmesi çağrısında bulunmaktadır.'*

AB Konseyi Başkanı Donald Tusk darbe gecesi demokratik yollarla seçilmiş hükümete destek açıklaması yapan liderler arasındaydı. AA/Halil Sağurkaya.

NATO

NATO Genel Sekreteri Jens Stoltenberg ilk açıklamayı 16 Temmuz günü 05:34'te yaptı:

'Biraz önce Türk Dışışleri Bakanı ile görüştüm. Soğukkanlı kalma ve itidalli davranma çağrısında bulunuyorum. Türkiye'nin demokratik kurumlarına ve anayasasına saygı gösterilmelidir.'

Stoltenberg'in bir diğer açıklaması 18 Temmuz'da NATO'nun resmi sitesinde yayınlandı: **'Türkiye'deki darbe teşebbüsünün ardından Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan ile görüştüm. Türk halkı ve siyasi partilerinin demokrasi ve demokratik yollarla seçilmiş hükümete gösterdiği güçlü destekten memnuniyet duyuyorum. Türk halkı büyük bir cesaret göstermiştir.'**

NATO Genel Sekreteri Stoltenberg 9 Eylül 2016'da gerçekleştirdiği Ankara ziyareti esnasında TBMM'deki tahribatı incelerken. AA/Evrin Aydın.

Körfez İşbirliği Konseyi

Tüm Körfez İşbirliği Konseyi üyesi ülkeler Türk halkının darbeciler karşısındaki zaferini kutladılar. Konsey'e liderlik eden Suudi Arabistan Türkiye'nin **'anayasal meşruiyeti'** elinde bulunduran **'seçilmiş hükümetine'** destek açıklaması yaptı. Ankara'nın talebi üzerine FETÖ bağlantısı olduğundan şüphe edilen Türkiye'nin eski Kuveyt askeri ataşesi Suudi Arabistan'ın Dammam Havalimanı'nda Suudi yetkililerce yakalandı. Konsey Cumhurbaşkanı Erdoğan ile yakın işbirliklerini devam ettirmek istediklerini açıkladı.

Bahreyn, Kuveyt, Umman, Katar, Suudi Arabistan ve Birleşik Arap Emirlikleri liderleri bir Konsey toplantısı sonrası birlikte poz verirken. AA/Bandar Algaloud

Avrupa Konseyi

Darbe teşebbüsü karşısında Türkiye'ye destek açıklaması yapan ilk uluslararası devlet adamı Avrupa Konseyi Genel Sekreteri Thorbjørn Jagland oldu. Haberler duyulur duyulmaz şu tweeti attı:

'Avrupa Konseyi bünyesindeki bir ülkede demokratik yollarla seçilmiş bir hükümeti devirme çabası kabul edilemezdir.'

Avrupa Konseyi Genel Sekreteri Thorbjørn Jagland darbe sonrası Ankara'da. AA/Binnur Ege Gürgün.

Amerika Birleşik Devletleri

ABD Dışişleri Bakanı John Kerry 16 Temmuz günü 00:14'de yaptığı bir açıklamada **'Türkiye'de barış, istikrar ve devamlılık olmasını umuyorum,'** dedi.

Darbenin püskürtüldüğü anlaşıncı 02:13'de bir açıklama daha yapıldı. **'Başkan Obama ve Kerry yaptıkları görüşmenin ardından Türkiye'deki tüm tarafların seçilmiş hükümeti desteklemeleri, itidalli olmaları ve şiddet ya da çatışmadan uzak durmaları gerektiği kanaatine varmışlardır. Bakan Kerry bakanlığın, Türkiye'deki Amerikan vatandaşlarının güvenliğine odaklanmayı sürdüreceğini vurgulamıştır. Başkan kendisine belli aralıklarla bilgi verilmesini istemiştir.'**

Darbeden birkaç ay sonra Türkiye Gülen'in iadesini istese de ABD'den olumlu cevap gelmedi. Bu durum iki ülke arasındaki ilişkilerde gerginliğe sebep oldu.

ABD Başkan Yardımcısı Joe Biden TBMM'nin bombalanan kısmında incelemede bulunurken. AA/Haydar Aktaş.

İngiltere

Daha başından itibaren Türkiye'nin darbe teşebbüsü karşısındaki mücadelesine en büyük desteği veren AB üyesi ülke İngiltere olmuştu. Üstelik darbenin arkasında FETÖ olduğu gerçeğini de görmezden gelmemiştir.

15 Temmuz'da, 21:53 saatinde İngiltere Dışişleri Bakanı Boris Johnson attığı tweette şöyle diyordu: **'Türkiye'de olup bitenler endişe verici. Elçiliğimiz durumu yakından takip etmekte.'**

Johnson diğer tweetini 16 Temmuz'da, 07:12'de attı: **'Biraz önce Türkiye Dışişleri Bakanı Mevlüt Çavuşoğlu ile görüştim. İngiltere'nin seçilmiş hükümete ve demokratik kurumlara verdiği desteğin altını çizdim.'**

18 Temmuz'da İngiltere Başbakanı Theresa May de şu açıklamayı yaptı: **'Türk ordusunun bazı üyelerinin teşebbüs ettiği darbeyi kuvvetle kınıyoruz.'**

May mevkidaşı Binali Yıldırım ile. AA/Hakan Göktepe.

Almanya

Ordudaki bir grubun darbe teşebbüsünde bulunduğu anlaşılır anlaşılmaz Almanya bir mesaj yayınlayarak Türk halkı ve hükümetine destek verdi. Darbe teşebbüsü gecesi Şansölye Angela Merkel'in sözcüsü şu açıklamayı yaptı:

'Türkiye'deki demokratik düzene saygı duyulmalıdır. Can kaybını önlemek için her şey yapılmalıdır.' Darbe teşebbüsünün ertesi günü Merkel Berlin'de gazetecilere şöyle dedi: 'Alman hükümeti adına Türk ordusundaki birlikler tarafından seçilmiş cumhurbaşkanı ve hükümeti devirmek adına yapılan darbe teşebbüsünün en sert biçimde kınıyorum. [...] Almanya demokrasiyi ve anayasal devleti savunan Türkiye'deki herkesin yanındadır. Kendilerini kimin yöneteceğine karar vermek halkın hakkıdır.'

Bu dayanışmaya rağmen Türkiye'nin Almanya'daki FETÖ ağının takibe alınması çağınlarına kulak verilmemesi ilişkileri yıprattı. Darbeden birkaç ay sonra Baden-Wuerttemberg eyaleti valisi Winfried Kretschmann Türk konsolosluğundan **'FETÖ kontrolündeki dernekleri, faaliyetleri ve okulları gözden geçiriniz,'** şeklinde bir mektup aldığını, bu talebin kendisini çok rahatsız ettiğini ve denileni yapmayacağını açıkladı. FETÖ'ye yöneltilen ithamlardan haberdar olmasına rağmen Türkiye'nin iddiasını doğrulayan bir kanıt göremediğini belirtti.

Alman Şansölyesi Angela Merkel darbeyi kınayan liderler arasındaydı. AA/Alı Balıkcı.

Rusya

Kremlin Sözcüsü Dmitry Peskov 16 Temmuz'da gazetecilere yaptığı bir açıklamada Başkan Vladimir Putin'in sürekli olarak gelişmelerden haberdar edildiğini söyledi. Dışişleri Bakanlığı **'Moskova Türkiye'de son yaşanan olaylardan ötürü endişe duymaktadır. Sorunlar güç kullanılmadan aşılmalı ve anayasal düzene saygı gösterilmelidir,'** açıklamasını yaptı. Hükümet de ayrı bir açıklamada **'ikili ilişkileri ilerletmek için Türkiye'nin seçilmiş hükümeti ile çalışmaya devam,'** edeceklerini ve **'terör tehlikesine karşı mücadele,'** vereceklerini belirtti.

Rusya Başkanı Putin Türkiye Cumhurbaşkanı Erdoğan ile.
AA/Kayhan Özer.

Pakistan

Türkiye ile Pakistan arasındaki ilişkiler her zaman dostane olmuştur. Darbe teşebbüsü sonrasında da bu dostluk pekişmiştir.

16 Temmuz günü Pakistan Başbakanı darbe teşebbüsünü **'Pakistan, Türkiye halkı ve hükümeti ile dayanışma içerisinde. Türkiye'deki halkın iradesi ile oluşan demokratik sistemi ve demokratik yollardan seçilmiş liderliği destekliyoruz. Pakistan, demokrasi ve hukukun üstünlüğünü yıkma girişimini kınamaktadır. Pakistan halkı ve hükümeti, Türkiye'de huzurun en kısa zamanda tesis edileceğini ümit etmektedir,'** açıklaması ile kınamıştır.

Pakistan'ın darbeye verdiği tepki daha fazla ilgiyi hakketmektedir, zira uzmanlar her iki ülkede de ordunun sahip olduğu nüfuz arasındaki benzerliğe dikkat çekmektedirler. Bu sebeple Pakistan basını darbe teşebbüsüne hususi alaka göstermiştir. Pakistan Planlama, Kalkınma ve Reform Bakanı Ahsan Iqbal **'gerçek güç hukukun üstünlüğünden yana olanın elindedir,'** açıklamasını yaparken başbakanın kızı Maryam Nawaz da **'Türkiye'nin cesur halkı millet egemenliğinin şaka edilecek bir şey olmadığını göstermiştir. Demokrasi kazandı. Bravo!'** mesajını paylaşmıştır.

Pakistan Başbakanı Nawaz Şerif TBMM'de incelemelerde bulunurken.
AA/Abdülhamid Hoşbaş.

Katar

Katar Emiri Şeyh Temim bin Hama El-Sani darbenin ertesi günü Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ı arayarak zaferinden ötürü kutladı. Erdoğan'ı şahsen arayarak destek veren ilk yabancı lider el-Sani oldu. Katar haber ajansı El-Sani **'bu başarısız darbe teşebbüsünü en sert dille kınadı. Katar'ın anayasal meşruiyetin korunması, hukukun uygulanması, güvenlik ve istikrarın muhafazası için alınacak her türlü önlemden Türkiye'nin yanında olduğunu ifade etti,'** haberini geçti.

Daha sonra Katar dışişleri bakanlığı **'Katar Devleti darbe teşebbüsünü, hukuksuzluğu ve Türkiye Cumhuriyeti'nin anayasal meşruiyetinin ihlal edilmesini kınamaktadır,'** açıklamasını yaptı.

Türkiye Cumhurbaşkanı ile Katar Şeyhi bir aradayken.
AA/Mehmet Ali Özcan.

İran

16 Temmuz'da İran Cumhurbaşkanı Hasan Ruhani darbe teşebbüsüne ilişkin şu açıklamayı yaptı: **'Türkiye'nin seçilmiş hükümetini destekliyoruz ve gerek iç gerekse dış destekle yapılmış olsun, her türlü darbeye karşı çıkıyoruz.'**

Dışişleri Bakanı Cevat Zarif attığı tweette **'Türkiye'deki krizden derin endişe duyuyoruz. İstikrar, demokrasi ve Türk halkının emniyeti her şeyin önündedir,'** derken bir başka tweetinde de **'Türk halkının cesurca demokrasiyi ve seçilmiş hükümetini savunması bu bölgede artık darbelere yer olmadığını ve başarıya ulaşamayacaklarının göstergesidir,'** dedi.

İran Dışişleri Bakanı Zarif Türk mevkidaşı Çavuşoğlu ile birlikte.
AA/Fatih Aktaş.

**TRT World
Çalışanları
Yaşadıklarını
Anlatıyor**

—

Za

ilk Saatler

15 Temmuz sabahı olağanüstü hiçbir durum yoktu. Evet, PKK ve Daesh tehditleri vardı ama bu tehditler ülke için adeta sıradanlaşmış, TRT World için de işin bir parçası haline gelmişti. Çalışanlar her zamanki saatlerinde işe geldiler. Haber odası uluslararası gelişmeleri takip ediyordu. İçerde veya dışarda olağandışı bir şeyler olabileceğinin hiçbir göstergesi yoktu.

O gün, TRT World'ün idari yapımcılarından Soraya Salam kız kardeşinin çocuklarını görmeye gitmişti. O gün her şeyin sıradan olduğu bir gündü. Gece yaşanan olayların bu kadar şaşırtıcı olmasının ve şok etkisi yaratmasının bir sebebi de aslında bu idi. Karşısında oturan baş yapımcı Taner Yıldırım da aynı kanaati paylaşıyordu. Hafta sonu arkadaşlarıyla yapacakları Çanakkale seyahatini düşünüyordu. 'Üstümü değiştirmiş, gitmeye hazırlanmıştım. O anda haberler gelmeye başladı. Son dakika gelişmeleri yaşıyorduk ki böyle durumlarda yayın 5-6 saat sürebilir ve arkadaşlarınızla ilgilenmek durumunda kalırsınız. Önemli bir şey olabilir düşüncesiyle beklemeye karar verdik.'

TRT'deki son dakika gelişmesi önceki gün Fransa'nın Nice kentinde düzenlenen terör saldırısıyla ilgiliydi. Haber odasında 15:00'da yayını devralan yardımcı haber editörü Sara Monetta vardı. İlgilendiği tek mesele yeni bir terör yöntemi olan bir araçla kalabalığın arasına dalınmasıydı ki Bastille Günü yapılan son saldırıda bu şekilde 84 kişi hayatını kaybetmişti. Saat 22:00-22:30 sularında yaklaşık 80 askeri (aralarında 10 da subay vardı) taşıyan dört askeri araç TRT World binasının ana giriş kapısına gelmişti. Kapıdaki güvenlik görevlilerine güvenlik sebeplerinden

ötürü binaya giriş yapmak istediklerini söylemişlerdi. İçeri girdikten sonra tüm güvenlik görevlilerinin silahlarını toplamışlardı. Ardından da kapıdaki otomatik turnikeleri kırarak içeri dalmışlardı.

TRT İstanbul Bölge Müdür Metin Tuğtağ o gece için şöyle demektedir: 'O gece geç saatlere kadar ofisimde çalışmıştım. Bir arkadaşım aradı. Askerlerin Boğaz Köprüsü'nü kapattıklarını ve jetlerin Ankara'da alçak uçuş yaptıklarını söyledi. Haberlere bakmamıştım. Haber odasına indim ve haberlerin doğrulanmasını istedim. Birkaç saniye geçmişti ki askerler odaya girdiler. Telefonlarımızı almadan önce aceleyle birkaç arama yaptım. Binadan zorla çıkartıldık.'

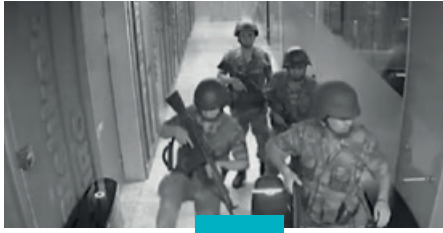

*Darbeci askerleri taşıyan askeri araçlar TRT binasına doğru ilerlerken.
Açık Kaynak.*

*Yaklaşık 80 darbeci askeri güvenlik görevlilerini etkisiz hale getirip TRT binasına girerken.
Açık Kaynak.*

Taner oradaydı ve olup bitenlere şahitlik etmişti: 'Darbeciler turnikeleri kırıp içeri girdiler. Korkmuştum, ne oluyor dedim. Başta bizim güvenliğimiz için geldiklerini söylediler ama ne olup bittiğini sormaya başladığımda aralarından birisi 'dışarı çık, kardeşim!' diye bağırdı. Neden dışarı çıkıyoruz, neler oluyor, neden kapıyı tekmiyorsunuz diyordum. O da sürekli dışarı çık diyordu. Aramızdaki ağız dalaşı bir süre böyle devam etti. Dışarı çıkarken daha fazla askerin geldiğini gördüm. O an garip bir şeyler olduğunu anladım. Yukarı çıkıyorlardı. Hiç de bizi korumak için gelmişler gibi durmuyorlardı. İdare katına çıktıklarında terasa geçtim. Herkes panik içindeydi ve ağlıyordu. Haber bülteninden

Askerler içeri girerken.
Açık Kaynak.

sorumlu Şeniz'i sakinleştirmeye çalıştım. Askerler geldiler ve 'Dışarı!' diye bağırmaya başladılar. Askerlere dönüp 'Ben bir polis çocuğuyum. Silahtan korktuğumu mu zannediyorsunuz?' dedim. En son hatırladığım 'Burası uluslararası bir basın kuruluşu. Rezil olacağız,' dediğimdi. O sırada bana vurdular ve sonrasını net hatırlamıyorum.'

TRT World'de röportaj yapımcısı olarak çalışan Obaida Hitto darbecilerle karşılaşmasını şu şekilde ifade etmektedir: 'Ofiste bir anda olağandışı bir hareketlilik oldu. Olup bitenler akıl alır gibi değildi. Neden çıkmamızı istediklerini anlamamıştım. Bizim güvenliğimizle ilgili bir mesele olduğuna inanmıştım. Ama eşyalarımızı toplayıp gitmemizi istediklerinde bir gariplik olduğunu sezdim. Tüm binaya yayıldılar. Sonra bağırışlar duymaya başladım. Lobide ellerinde tüfekleriyle 3-4 asker vardı.

Herkesin dışarı çıkmasını istiyorlardı. Bir anda, sanırım, yeni bir talimat aldılar ve biz dışarı çıkmak üzereyken telefonlarımızı aldılar. Kimse sebebini anlayamamıştı. O ana kadar darbe olduğunun farkında değildik. Çok örgütlü değil gibilerdi. Kendi aralarında kısa bir tartışma yaşadılar. Sonra telefonlarımızı vermeden dışarı çıkarttılar.'

Yardımcı yapımcı Sümeyye Ceylan da baskın esnasında isteydi. O da başta bir terör saldırısı olduğunu ve askerlerin güvenlik amaçlı gelmiş olduklarını düşündü. Sümeyye, o geceyle ilgili şunları söylemektedir: 'Konuk konuşmacımız vardı. Stüdyodan atladı ve 'koş, hayatını kurtarmak için koş!' diye bağırdı. Hala terör saldırısı olduğunu düşünüyordum. Tuvalete gidip saklansam mı yoksa herkes gibi dışarı mı çıksam diye düşündüm.

Çığlıklar duyuyordum. Birilerinin öldürüldüğünü düşündüm. Belki beni de öldürecekler dedim. O an çok korktum. Dışarı çıkana kadar askerleri görmemişim. Sara aynı anları şöyle anlatmaktadır: 'Arkadaşlarımdan birisi bunun bir darbe olduğunu söylediğinde aptal olma

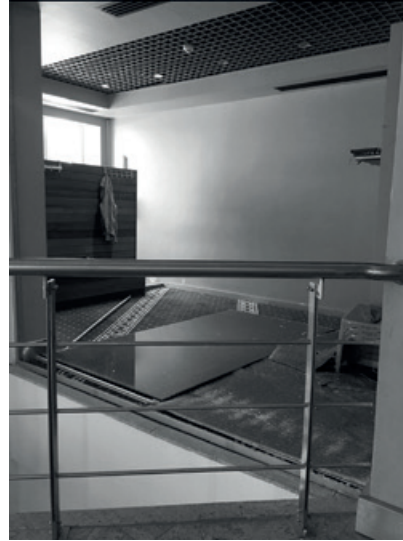

Tahrip edilmiş girişin
ertesi gün çekilmiş
bir fotoğrafı.
Açık Kaynak.

dedim. Darbe falan olamazdı. Bir bomba tehdidi ya da öyle bir şey olduğu için askerlerin binayı tahliye ettiğini düşünüyordum. Askerlere o an binadan çıkamayacağımızı, çünkü haber yayının olduğunu ve [sunucu] Andrea'nın [Sanke] canlı yayında olduğunu anlatmaya çalışıyorduk. İçeri gelen ilk askeri hatırlıyorum. Çok gençti. Yüzünden anladığım kadıyla kardeşimle aynı yaşlardaydı. İnsanların çığlıklarını duyduğumda bir şeylerin yolunda gitmediğini anladım. Binadan çıkmış, bahçedeydik. Askerler telefonlarımızı istediler. İlk yaptığım şey sim kartımı çıkartmak oldu. Ne yapacağımızı ve nereye gideceğimizi bilmiyorduk. Beni en çok etkileyen ise Türk çalışanların bizimle (yabancı çalışanlar) askerler arasında bir tampon oluşturmaları oldu.'

Sunuculuk yapan Andrea darbe dehşetini canlı yayındayken yaşamıştı. Yaşadıklarını şöyle anlatıyordu: 'Canlı yayının ortasında program editörü yayını bitirmemi söyledi. Stüdyodaki kimse neden böyle dediğini anlamadı. Ne demem gerektiğini sordum. En azından teknik bir sorun olmalıydı. İzleyenlerimize böyle profesyonelliğe yakışmayan bir şey yapamazdık. O esnada kat yöneticisi 'Andrea, gitmeliyiz. Dışarda askerler var!' diye bağırdı. Kendi kendime dedim ki 'Evet, Nice'teki terör saldırısının haberlerini veriyoruz. Belki Daeş benzer bir saldırı da burada düzenliyoruz.' Dışarı çıktık. Otoparka gittik. On kadar asker vardı. O an bile çok büyük bir olay yokmuş gibi hissettim. Hepimiz Daeş ya da benzer bir örgütle alakalı olarak güvenlik sorunu yaşadığına dair bilgilendirme alacağımızı düşünüyorduk.'

"Silahtan korktuğumu mu zannediyorsunuz?" dedim. En son hatırladığım 'Burası uluslararası bir basın kuruluşu. Rezil olacağız,' dediğimdi. O sırada bana vurdular ve sonrasını net hatırlamıyorum."

Darbeciler TRT World'ün içindeki camları kırmışlardı. TRT World/ Muhammed Karim.

"Tecrübeli bir gazeteci olan Andrea daha önce Marmaris'e gittiğini, çok küçük bir yer olduğunu ve Erdoğan'ın hayatı için endişelendiğini söylüyordu. Bu dedikleri beni şoka uğratmıştı. Daha önce gördüğü darbeleri anlattı. Gördüklerinin çoğu başarıya ulaşmıştı. Endişelerim daha da arttı."

Çalışanların çoğu otoparkta toplanmıştı. Darbecilerle çalışanlar arasında tartışmalar yaşıyordu. Obaida olanları şöyle özetlemektedir: 'Akşamları bindiğimiz servisler çıkış kapısının orada sıralanmışlardı. Önlerinde bir grup asker duruyordu. Dolayısıyla askerlerin arasından geçmeden minibüslere ulaşmak imkansızdı. Herkesin kafası karıştı. Neler oluyordu? Birçok insan telefonunu teslim etmek istememiş ve direnmişti. Haklı olarak herkes ailesiyle irtibat halinde olmak istiyordu. Ofisimiz basıldıktan hemen sonra ailemi aramıştım. Beni ziyaret etmek için Suudi Arabistan'dan kız kardeşim gelmişti. Ve annemle dışardalardı. Annemi aradım ama açmadı. Bunun üzerine yeni doğmuş bebeğimizle evde olan eşimi aradım. Tüm kapı ve pencereleri kapatmasını, kimseye kapıyı açmamasını, anneme ulaşıp derhal eve dönmesini istemesini söyledim. TEM'den gelmesinler

dedim, çünkü askeri araçlar o istikametten geliyorlardı ve köprüyü ele geçirdikleri haberleri gelmeye başlamıştı. Ailemi aramak ve bilgilendirmek için fırsatım olmuştu. Ama herkes benim kadar şanslı değildi.'

Andrea ve Sümeyye diğer iş arkadaşlarıyla birlikte binadan çıkarken.
Açık Kaynak.

İdari yapımcı Mohsin Majid Mughal TRT World yayının kesildiğini gördüğünde evindeydi. Yaşadıklarını şöyle anlatmaktadır: 'Sıradan bir akşamdı. Birkaç saat önce işten çıkıp eve gitmişim. Birkaç arkadaşım yemeğe geleceklerdi. Misafirlerimden birisi Asya tarafında oturduğu için saat 22:00 gibi ayrılmak istedi. Birkaç dakika sonra beni arayarak köprüden geçerken çok sayıda asker gördüğünü söyledi. Köprü'nün bir tarafı kapatılmıştı. Terör tehdidiyle ilgili bir durum olduğunu düşündük ve telefonu kapattık. Televizyonu açtım.

Darbecilerin stüdyoyu basmasının ardından TRT World yayını kesildi.
TRT World/ Mohsin Majid Mughal

Ekran kararınca kadar yayındaydık. Haber masasını aradım ama kimse açmadı. Tedirginliğim artıyordu. Diğer kanalların da yayınlarının kesildiğini gördüm. O an işte olan hiçbir arkadaşşıma ulaşamıyordum. Sonunda ABD'deki ve Türkiye'nin başka yerlerinde yaşayan meslektaşlarım ofisin ele geçirildiği haberini verdi. Darbeciler ofisi basmış, herkesin telefonuna el koymuş ve dışarı çıkartmıştı. Darbe oluyordu!

Askerler dışarıya çıkartılan çalışanları zorla minibüslere bindirmeye başlamışlardı. Her minibüsün ayrı güzergahı olduğu söylenip itiraz edildiğinde ise umursamadıklarını, herhangi birine binip gitmelerini söylemişlerdi. Çoğu denileni yapmıştı ama Andrea arabasını almak için ısrar etmişti. Hemen çıkması halinde askerler izin vereceklerini söylemişler, bunun üzerine Andrea da aralarında Sümeyye'nin de olduğu dört arkadaşını alarak arabasına binmişti. Sümeyye sonrasını şöyle anlatmaktadır: "Telefonumu teslim etmeden hemen önce annemle konuşuyordum ve ister istemez panik halindeydim. Telefonumu saklamak istedim ama bir asker beni gördü ve 'Bak, kendine zarar verdireceksin. Denileni yap ve çık!' dedi. Ses tonu beni korkutmuştu. Telefonumu bıraktım ve hemen Andrea'nın arabasına

TRT World personeli, binadan aynlmaya zorlandıktan sonra servislere gidiyor. Açık kaynak

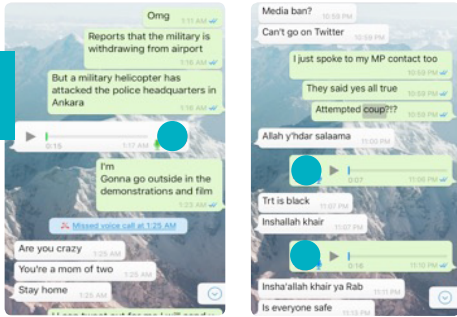
bindim. Yolda ilerlerken sokaklara bakıyordum. Kimse ne olup bittiğini henüz bilmiyordu. Her şey normal gözüküyordu. Arkadaşım Laura ile el ele tutuşmuş birbirimizi sakinleştirmeye çalışıyorduk. Radyoyu

açtık ve Binali Yıldırım'ın konuşmasını dinledik. Tam olarak darbe olduğunu söylemese de bir şeyler olduğunu söylüyordu. Geceyi bizim gibi gazeteci olan Andrea'nın komşusunun evinde geçirdik. Televizyon izliyor ve tüm gelişmeleri takip etmeye çalışıyorduk. Elektronik aletlerini kullanmama izin verdi, böylece ailemi haberdar edebildim. Tecrübeli bir gazeteci olan Andrea daha önce Marmaris'e gittiğini, çok küçük bir yer olduğunu ve Erdoğan'ın hayatı için endişelendiğini söylüyordu. Bu dedikleri beni şoka uğratmıştı. Daha önce gördüğü darbeleri anlattı. Gördüklerinin çoğu başarıya ulaşmıştı. Endişelerim daha da arttı. Kendimi zihnen hazırlamaya çalışıyordum. Tek beklediğim haber Erdoğan ile ilgiliydi.'

Askerlerle tartışan Taner ise o esnada binadan zorla çıkartılmıştı. Arkadaşlarıyla bir minibüse binerek çocukları evde yalnız olan bir iş arkadaşlarının evine gitmişlerdi. Taner neler yaşadıklarını anlatmaktadır: 'Şeniz'in kocası ATV'de olarak çalışıyor ve işe gitmek için çocukları mecburen evde yalnız bırakıyor. Kimseyle irtibat kuramıyordum. Aramam gereken numaralardan hiçbiri ezberimde değildi. 118 80'i arayarak babamın ismini verdim. Fakat aynı isimde kayıtlı çok fazla numara vardı. Daha sonra Ardahan'daki amcamı aradım. Olup bitenin farkında değildi. Kimse bilmiyordu, çünkü darbeciler ilk olarak TRT'yi basmışlardı. Amcama 'Amca, babamı ara. Darbe oluyor. Ben iyiyim. Babama bu numarayı aramasını söyle,' dedim. O sırada babam dışarı çıkmaya hazırlanıyordu. Telefon trafiği başlamıştı. Biz hala Şeniz'in Zekeriyaköy'deki evine ulaşmak üzere yoldaydık. Düşük irtifada uçan F-16'ları görüyorduk. Yaklaşmakta olan felaketi hissetmişim.'

Sosyal medyada olağandışı askeri hareketlilikle ilgili çelişkili haberler yayılmaya başlamıştı. Askerlerin İstanbul'daki iki köprüyü de kapattığı söyleniyordu. Fakat kimse gerçekten ne olduğunu bilmiyordu. Henüz evden çıkmamış olan Soraya ABD'deki bir arkadaşı kendisine mesaj atana kadar ne olduğunu farkında değildi. "İyi misin? twitter'da bir şeyler gördüm. 'Neyden bahsediyorsun? Bence yalan haberdur onlar.' Yine de haberlere bakmak için twitter'a girdim. Türk olan kayınbiraderim ile konuştuğumu, darbe söylentilerinin olduğunu söylediğimi onun da bana 'Hayır! İmkânsız. Türkiye'de darbe... Asla!' dediğini çok iyi hatırlıyorum. Haberler darbe söylentilerini doğrulayana kadar sosyal medyadaki iddialara inanmadım. İş yerinde olan arkadaşlarım için çok endişeleniyordum. Hepsini aradım ama kimseye ulaşamadım.'

Soraya bir arkadaşını darbe girişimi hakkında bilgilendiriyor.

Soraya sonunda Washington DC'de o zaman haber müdürü olan Carlos'a ulaşabilmişti ama Carlos'un da başka bilgisi yoktu. Soraya'dan kendisini ara ara bilgilendirmesini istemişti. İdari haber yapımcısı Mehmet Yaşar Dikbayır işten sonra bir arkadaşıyla gezmeye çıkmışlardı. Darbe, akşamlarını mahvetmişti. 'Boğaziçi

Üniversitesi'nin olduğu Hisarüstü'nde takılalım demiştik. Polis telsizini dinlediğimiz cihaz yanımdaydı. Bir şey olduğunda hızlı bilgi almak için bu cihazı taşırız. Selimiye Kışlası'nda astsubay olan bir arkadaşım beni aradı ve bir şeyler olduğunu söyledi. Açıkça 'Darbe' oluyor demese de ima etmişti. Sanırım o şartlar altında bunu söyleyemezdi. İhlas Haber Ajansı'ndaki bir arkadaşım da yine telefon ederek tankların köprüye doğru ilerlediğini haber verdi. Bu esnada polis telsizini dinlediğim aleti açtım. Tankların trafiği alt üst etmiş olacağını düşünerek trafik polisi telsizini dinlemeye başladım. Telsiz kanallarını değiştirdim ama o sırada polis durumdan haberdar değil gibiydi. İlk tahminin tankların Yunan hududuna ilerliyor olabileceğiydi. Çünkü iki ülke arasında bir gerilim vardı. Darbe olabileceğine inanamıyordum. Saat 22:00 sularında astsubay olan arkadaşımı tekrar aradım. Arkadaşım darbe olduğu bilgisini doğruladı.'

Dijital içerik yöneticisi Ashfaaq Carim eşi ve iki çocuğuyla birlikte sinemadaydı. TRT World binasına döndüğünde (evi çok yakın olduğu için aracını bina otoparkına bırakıyordu) dışarda askeri araçları ve askerleri gördü. 'Ne olduğunu bilmiyordum. İçeri girmeye çalıştım. Bir devlet büyüğü ziyareti olabilir diye düşündüm. Ancak askerler geri dönmemi söylediler, ben de oradan ayrıldım. Arkadaşlarımı ve direktörümü aradım. Daha sonra anladım ki darbe oluyormuş.'

TRT World'de saha yapımcısı olarak çalışan Mehmet Özen 15 Temmuz akşamı tatilden dönmüştü. Bir şeylerin yanlış

gittiğini fark edince Anadolu yakasındaki evinden TRT World binasına geldi. Fatih Sultan Mehmet Köprüsü'nden geçmişti. Geçerken askerler çoktan köprüde konuşlanmışlardı. O esnada cep telefonu ile görüntüleri kaydetti ve bir darbecinin birisine ateş ettiğine bizzat tanık oldu. Daha sonra Ulus'taki TRT World binasına varmıştı.

'Vardığımda TRT World'ün bulunduğu muhit oldukça sakindi ve sokakta kimse yoktu. O gece oraya gitmek oldukça korkunçtu. Kanalımıza sahip çıkmak istemiştik. O esnada darbeciler çoktan binaya girmişler ve iş arkadaşlarımızı dışarı çıkartmışlardı. Bazıları kapının önünde bekliyorlardı. Darbeciler silahlarını önce havaya doğrulttular, sonra bize. Ve ateş açtılar. Facebook ve twitter'dan yayın yapmaya başladım. Askerlerle konuşmaya ve onları ikna etmeye çalıştık. Çok genç olan askerler üst düzey komutanlardan talimat alıyorlardı. Sabaha kadar orada bekledik. O geceyi kayda geçirmek için çok sayıda video çektim. Askerler sonunda teslim olduklarında binaya girebildik. Sanırım ilk giren bendim. İlk yaptığım iş de tahribatı belgelemek oldu. Kafeteryayı yağmalamışlardı. Tam bir vandalizm örneğiydi.'

Dış yapımcı Khurram Khan 21:00'da işini bitirmişti. Londra'dan eşinin amcası ve yengesi ziyarete gelmişlerdi. Hep beraber yemeğe çıktılar. Her şey çok güzeldi ta ki garsonun gelip telaş içerisinde hemen restorandan çıkmalarını istemesine kadar. Khan şöyle anlatıyor: 'Bu nezaketsizlik canımı sıkıyordu. Sebebini sordum. Darbe oluyor dedi. Endişeli gözlerle etrafa

baktım ve garsona askerlerin Beşiktaş'a gelip gelmeyeceğini sordum. Garson da bilmediğini ama haberlerde darbe olduğunun söylendiğini belirtti. Hemen hesabı ödedim ve akrabalarım döndüm. Yaşlılardı. Onları öylece bırakamazdım. Üstelik benim kucağımda üç yaşındaki eşimin kucağında da bir yaşındaki çocuğumuz vardı. Trafikte de herkes telaşlıydı. Arabalar birbirlerine üstüne çıkacak gibilerdi. Akrabalarımı en yakın otobüs durağına bırakmaya karar verdim. Taksiye binerek hemen otellerine gitmelerini söyledim. Korkmuşlardı. Durakta vedalaşmıştık. Fakat fark ettim ki hala arkamdan geliyorlardı. Durakta beklemeleri gerektiğini ve hızlıca otellerine ulaşabileceklerini söyledim. Tekrar vedalaştık. Eşimle beraber taksi beklemeye başladık. İçinde müşteri olan bir taksi durdu ve nereye gitmek istediğimizi sordu. Ortaköy deyince binmemizi işaret eden bir hareket yaptı. Yolda o uzun gecenin ilk işaretlerini gördüm. Bir araç kaza yapmıştı ve yolun ortasında bir adam kanlar içine yatıyordu. Etrafında insanlar toplaşmıştı. Yıldız Parkı'nın girişindeydi.'

Cumhurbaşkanı Erdoğan'a itimadı tam olan Khan eşine sakin olmasını söylüyor ve onu sakinleştirmeye çalışıyordu. 'Eşim çok korkmuştu. Ne olacaktı? Ortalık kan gölüne mi dönecekti? Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın açıklama yapmasını beklemeliyiz diyerek eşimi yatıştırmaya çalıştım. İstanbul'un eski belediye başkanı hakkında AK Parti iktidara geldikten sonra çok şey okumuştum. O zamanlar yeni kurulmuş bir gazetede toy bir muhabirdim. Bir belediye

başkanının Türkiye gibi büyük bir ülkede başbakanlığa kadar yükselmesi beni çok etkilemişti. Eşime 'Cumhurbaşkanı Erdoğan ne yapacağını bilir,' dedim. Hakkında okuduğum makalelerden hareketle darbeciler karşısında asla geri adım atmayacağını biliyordum. Nitekim atmadı da. Bir özel TV kanalına FaceTime üzerinden bağlanıp insanların meydanlara davet etmesinden birkaç dakika sonra İstanbul ve Ankara'da binlerce insan evlerinden dışarı çıktılar. İnsanların çıplak elleriyle en ağır silahlarla teçhiz edilmiş askerleri mağlup ettiklerini gördüm. Sabahleyin her şey bitmişti. Dedikleri gibi yeni bir başlangıç Türkiye'yi bekliyordu. Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın binlerce insanın toplandığı Atatürk Havalimanı'na inişi beni ve dünyayı hayretler içerisinde bırakmıştı. Sabah 5'te yattım, 7'de kalktım. Hemen işe gittim. Bazı dükkanların ve marketlerin açık olması, hatta Halkbank ATM'sinin çalışıyor olması beni çok şaşırttı. Sanki hiçbir hadise yaşanmamıştı. Evet, bazı dükkanlar kapalıydı ama açık olanlar her zamanki gibi işlerine devam ediyorlardı. Şahit olduğum şey inanılmazdı. Bir darbe teşebbüsünün ardından ülkenin finans sektörünün normal işleyişine devam ediyor olması Türkiye'nin ne denli güçlü olduğunun bir göstergesiydi.'

Yardımcı yapımcı Walid Bin Siraj pasaportunu yenilemek için Ankara'daydı. [15 Temmuz] sabahı, Kızılay'da arkadaşlarımla buluştum. Daha sonra eve döndüm, yemek yedim ve dinlendim. Facebook'dan olağandışı bir şeyler olduğunu gördüm. Boğaz Köprüsü kapatılmıştı. Ordu sokaklardaydı. Başta bir

terör saldırısı olduğunu düşündüm. Kimse darbe olabileceğine ihtimal vermiyordu. Sigara içmek için dışarı çıktım. Sigaramı söndürürken bir sürü savaş uçağının geçtiğini gördüm. O kadar alçaktan uçuyorlardı ki taşıdıkları bombalar bile seçilebiliyordu. Burası meskun mahal, çok kötü bir şeyler olmuyor olsa savaş uçakları neden bu kadar alçaktan uçsunlar ki diye düşündüm. TV izlemeye koyuldum. O esnada Ankara'da patlamalar oluyordu. İnternet çok yavaşlamıştı. TV kanallarının ekranları kararmıştı. Sanırım o sırada Türksat'ı vurmuşlardı.'

İstanbul

Resul Serdar Ataş
Şef Editör

"Darbe kimsenin aklına gelmezdi. Çünkü darbe olması için ortada bir sebep yoktu. Birkaç ay önce seçimler yapılmış ve bir parti yüzde 50 civarında oy alarak iktidar olmuştu."

Darbe kimsenin aklına gelmezdi. Çünkü darbe olması için ortada bir sebep yoktu. Birkaç ay önce seçimler yapılmış ve bir parti yüzde 50 civarında oy alarak iktidar olmuştu. Ekonomi iyi gidiyordu. Ülke hem iktisadi hem de siyasi olarak istikrarlıydı. Askeri hareketlilik, yol kapama ve helikopter uçuşları haberlerini aldığımız zaman şaşkına dönmemizin sebebi bu idi. Darbeler dönemi bitti diye düşünüyorduk. Artık yeni nesil için böyle bir şey söz konusu değildi. Askeri geçitlere de alışık değildik. AK Parti hükümetleri döneminde belki 2002-2007 yılları arasında bir darbe ihtimalinden söz edilebilirdi ama hükümetin daha yeni seçimlerden oyların yüzde 50'sini alarak galip çıktığı 2016'da bu mümkün değildi. Darbe ihtimalinden söz eden makalelere kulak asmamıştık. Bu makalelerin yazarlarının hayal dünyasında yaşadıklarını ya da darbe aşığı olduklarını varsayıyorduk. Kaldı ki söyledikleri akıl kârı değildi. Ne olup bittiği netleşmeye başladığında bile ben hala PKK ya da Daesh tehdidi gibi bir durum olduğunu düşünüyordum. Hatta bir ara Türkiye'nin bir başka ülkeyle savaşa girmiş olabileceğini düşünmeye başladım.

Askerler gelip zorla içeri girdiklerinde herkesin telefonunu aldılar ve dış dünya ile irtibatımız kesildi. Hala bizi bir dış tehditten korumak için gelmiş olabilecekleri kanaati vardı. Üstelik yayın şartlar ne olursa olsun devam etmeli diye düşünüyorduk. Medyanın tek olayı insanları olup bitenden haberdar etmektir. Asla susturulmamalı veya kapatılmamalıdır. Dolayısıyla TRT'nin ve diğer ulusal kanalların ekranları

kararıyorsa çok tehlikeli bir durumla karşı karşıya olmalıydık. Ben, Metin Tuğtağ ve konuklarımızdan birisi arabaya geçtiğimizde radyoda Türk Silahlı Kuvvetleri adına bildiri okunuyordu. Daha sonra TRT'de de okundu. Bir darbe olduğu o an kesinleşmiş oldu. Farklı yollardan insanlarla iletişim kurmaya çalıştık. Cumhurbaşkanı'nın insanları meydanlara davet etmesiyle birlikte hem TRT çalışanları hem de sıradan vatandaşlar saat 01:00 civarında TRT binasının önünde toplanmaya başladılar. Dışarıda park halinde en az iki polis aracı vardı. O gece birkaç kırılma noktası yaşanmıştı. Cumhurbaşkanı'nın insanlara sokağa çıkmalarını söylemesi en büyük kırılma noktasıydı. Sabah erken saatlerde Polis Özel Harekat'ın gelmesi de bu şekildeydi. Aslında Polis Özel Harekat'ın gelmesi darbeciler için psikolojik bir kırılma noktasıydı, zira başarısız olduklarının göstergesiydi. Askerler 16 Temmuz'un sabahında, 09:30 dolaylarında teslim oluncaya kadar uzun süren müzakereler yaşanmıştı. Daha sonra dışarı çıkartıldılar ve polis araçlarına bindirildiler. İkinci bir darbe teşebbüsü ihtimali oldukça kuvvetli olduğundan ötürü askeri araçlar Üsküdar'daki asıl yerlerine dönmeden önce bir süre daha bekletildiler.

Ekranımız karartıldıktan kısa bir süre sonra Londra'daki büromuzdan yayına devam ettik. Üstelik o zaman Londra büromuzda çalışmalar hala devam ediyordu. Bugünkü gibi tam olarak yayına hazır değildi. Teknik eksikliklere rağmen Londra'daki çalışanlarımız darbeye ilgili özel bir yayın hazırladılar. Biz, İstanbul'dakiler ise ne yaptıklarını tam olarak bilemiyorduk. Yurtdışındaki

direktörlerimiz Londra büromuzdaki çalışanlarımızla irtibata geçtiler ve yayının yapılabilmesi için yardımcı oldular. Londra ile ilk olarak bir arkadaşımın telefonu üzerinden irtibat kurabildim. Ne olup bittiğini anlatmak için canlı yayına bağlandım. O sırada Türkiye'de müthiş bir duygusal atmosfer vardı. Şunu söyleyebilirim ki Londra ile yaptığım bu telefon bağlantısı hayatımdaki en duygusal olanıydı.

O gecenin ne kadar farklı olduğunu anlatmaya kelimler yetmez. O gece, aynı İstiklal Harbi'nde olduğu gibi, ülkenin her yanından insan sokaklara çıkarak bizi bölmeye çalışanların karşısına dikildi. Sanki bir başka dünya ve zamana savrulmuştuk. Kalplerimizden taşan cesaretimizle birlik olduk. TRT World'ün önünde darbeciler ateş açıyorlardı ama hiç kimse kaçmıyordu. Böylesine büyük yüreklilik gösterenlerden bazıları hayatlarını kaybettiler. Elleri üst düzey silahları olan ve talimli askerlerin karşısına dikilmek her yiğidin harcı değildi. Soyut ve derin tartışmalara girmeyeceğim yahut ölümü yüceltmeyeceğim. Fakat şu bir gerçektir; askerler ateş açıyorlardı ve insanlar yerlerinden kııldamıyordu. İnsanların kaçmayıp büyük bir kararlılık göstermeleri ile darbeciler afallamışlardı. Hepsi Allah'ın rahmeti ile gerçekleşti.

Perşembe gününden sonra ilk defa Pazar öğleden sonra uyuyabildim. Hiç aralıksız özel yayın yapıyorduk ve uykuya vakit yoktu. İş o kadar yoğundu ki darbeden sonraki 11 gün boyunca hiç eve gitmedim. Hep ofisteydim.

15 Temmuz 2016'da ne olduğunu bana soracak olursanız şunu söyleyebilirim; 1980 darbesini görmemiş olan yeni nesil için büyük bir travma oldu. Hepimiz için ders oldu. Devleti ve ordunun imkanlarını suiistimal ederek bize namlu doğrultmuş sözde askerler vardı. Sanki yeni değil de eski Türkiye'de yaşıyormuş gibiydik. Sokaklarda tanklar vardı. Türkiye için büyük bir kırılma noktası olduğu gibi elde ettiğimiz başarıların pamuk ipliğine bağlı olduğunun da bir göstergesi olmuş oldu. Faillerin sonunda kendilerini ifşa ettiklerinde bu durum gecenin umut ışığı olmuştu. Ulus olarak büyük bir acı yaşamış olsak da sonunda failler ortaya çıkmış, kim oldukları tespit edilmişti. Bize bunları yapanların kim olduklarını biliyorduk. Şehitlerimiz, Allah onlara rahmet etsin, çocuklarımızın geleceğini korudular. Belki Birinci Dünya Savaşı'nı ya da Milli Mücadele'yi görmedik ama dedelerimizin cesaretinin şimdiki nesillere intikal etmiş olduğuna şahitlik ettik. 15 Temmuz neslinin cesaret öyküleri de nesilden nesle aktarılacaktır.

İbrahim Eren
TRT Genel Müdürü

Ankara

15 Temmuz günü ailemle birlikte İstanbul'daydım. Daha sonra bir TV programına katılmak üzere Ankara'ya geçtim. 22:00 sularında İstanbul'daki arkadaşlarım olup biteni haber veren mesajlar atmaya başladılar. Başta çok ciddiye almadık. Fakat askerlerin köprüyü kapattıklarının görüntülerini gönderdiklerinde endişelenmeye başladım. Hala bunun bir darbe teşebbüsü olabileceği aklımın ucundan bile geçmiyordu. Böyle şeyler geçmişte olmuştu ama Türkiye o dönemleri bir daha geri dönmemesine artık geride bırakmıştı.

Bir süre sonra savaş uçaklarının uçuş yaptığı bilgisi geldi. 23:50 uçağı ile İstanbul'a dönecektim. Uçakların alçak uçuş yaptığını öğrenir öğrenmez TRT'nin Ankara'daki genel merkezine gitmek istedim. Darbeciler İstanbul'daki merkeze baskın düzenlemişlerdi bile. Başta İstanbul'daki iş arkadaşlarıma ulaşabildiysem de daha sonra hepsinin telefonuna el konuldu.

TRT Genel Müdürü İbrahim Eren TRT'nin Ankara'daki genel merkezinin önünde darbeci askerlerle tartışırken. Açık Kaynak.

Darbecilerin ilk olarak stüdyoyu ele geçireceklerini düşünerek oraya doğru yöneldim. Her şey yolunda gibiydi. Odama döndüm. Darbeci askerlerin ana girişi kullanarak binaya girdiklerini öğrendim. Fakat bir süre sonra polis

istihbaratından bir ekip başka bir giriş kapısından binaya girdi. Polis dışarı çıkıp daha geniş bir grupla içeri girmemizi tavsiye etti. Bu esnada TV'de darbe bildirisi okunuyordu. Derhal bu bildirinin gayri kanuni olduğunu belirten bir tweet attım. İnsanlara genel merkezin önünde toplanarak TRT'yi darbecilerden geri alma çağrısında bulundum.

İstanbul'da gözaltına alınan askerlerin resimlerini göstererek TRT binasındaki darbecileri vazgeçirmeye çalıştık ve kendi sonlarının da fotoğraftakiler gibi olacağını söyledik. Bazı askerler ağlamaya başladılar. Birçoğunu tatlı dille ikna ettik. O anki taktiğimiz askerlerden birisini ikna edip, geri kalan hepsine silahlarını bıraktırmaktı. Bir subaya gözaltına alınmış askerlerin fotoğraflarını gösterdiğimde ise bana silahını doğrulttu. Beni vuracağını sandım ama havaya ateş açtı. Askerler yolun ortasındaki bir araçtan ötürü ikiye ayrılmışlardı. Başlarında subay olmayan askerlere yaklaştık. Birer birer silahlarını bıraktırdık ve gözaltına alındılar.

Sonunda hep birlikte binaya girdik. Omuz omuza stüdyoya ilerledik. İçeri girdiğimizde stüdyoyu basan askerlerin kaçıştığını gördük. TRT'yi geri almıştık. Çalışanlarımızdan stüdyolardaki akışı normale döndürmelerini istedik. Sonraki iki gün sürekli olarak işteydim. Çalışanlarımızın moralini yüksek tutmak için hiç eve gitmedim.

Saat 23:00 dolaylarında Başbakan Binalı Yıldırım özel bir TV kanalına çıkarak ordudaki bir grubun bir kalkışma başlattıklarını doğruladı. Yaklaşık bir saat sonra darbeciler bir TRT haber sunucusuna silah zoruyla sözde 'Yurtta Sulh Konseyi' adına yazılmış bir bildiri okutturdular. Sonrasında FaceTime vasıtasıyla canlı yayına bağlanan Cumhurbaşkanı Erdoğan herkese sokaklara çıkarak demokrasiyi savunma çağrısı yaptı.

Olanları duyar duymaz Mehmet TRT World'ün Dördüncü Levent'teki dijital ofisine ulaşmak için acele ediyordu. Bir an evvel kamerasını eline alarak o gece olanları kayıt altına almak istiyordu. Yolda fikrini değiştirdi: 'O zaman şimdiki gibi 24 saat kesintisiz yayın yapmadığımız için gece vardiyasında kimsenin olmadığı aklıma geldi. Yanımıza dizüstü bilgisayarlarımız ve diğer gerekli ekipmanlarımızı alarak motosikletle eski iş arkadaşım Oytun'un Rumelihisarı'ndaki evine gittik. Evi haber merkezine döndürdük. Arkadaşlarımızın yardımıyla haberleri sosyal medya üzerinden duyurmaya ve montaj ve kurgu yapmaya başladık. Başta TRT sunucuları ve konuklarla canlı bağlantı yapmak istiyorduk. Londra bağlantımız gece boyunca sürdü. 03:00 civarında aralarında benim direktörümün de olduğu birçok iş arkadaşım eve geldiler. Daha fazla çalışmaya ve strateji oluşturmaya başladık. Facebook ve Periscope'dan gelen canlı videoları editliyorduk. Oldukça duygusal anlar yaşıyorduk. Çok garip bir atmosfer vardı. Bir yakınınızı kaybederseniz de cenaze işlemleriyle uğraşmak zorundasınızdır, bir yandan da hayat olağan akışında devam etmelidir ya onun gibi bir durumdu. O gece tam olarak böyle hissediyordum.'

Dijital ekibinin geri kalanı darbeciler tarafından ele geçirilen Ulus'taki ofiste değil, Mehmed'in başta gitmek istediği Dördüncü Levent'teki binadalar. Hızlıca organize oldular ve yurtdışındaki izleyici kitlesine bilgi aktarmaya başladılar. Aracını ana ofisin otoparkına park etmek üzereyken darbe haberini öğrenen Ashfaaq da hemen harekete geçmişti. 'Ekibimi aradım ve herkesin güvende olup olmadığını sordum. Güvendelerdi ama darbeden haberleri yoktu. Darbecilerin binaya gelmeleri halinde ne yapacaklarını bilmiyorlardı. Birkaç arkadaşım ile buluşarak neler yapabileceğimizi değerlendirdik. Tüm canlı yayınları takip etmeye karar verdik. Erdoğan'ın FaceTime ile CNN Türk'e bağlanarak yaptığı açıklamayı izledik. Minarelerden ezanlar okunuyor ve direniş çağrısı yapılıyordu.'

Dijital strateji müdürü Riyad Minty da oradaydı. 'Ben, Ashfaaq, Mohammed Qarim ve Ned Türkiye'ye daha yeni gelmiştik ve yerleşmeye çalışıyorduk. O gece sinemaya gitmiştik. Eve döndükten sonra Ashfaaq aradı ve TRT World'de askerlerin olduğunu söyledi. Çaresizlik içinde ne olduğunu anlamaya çalışıyorduk. Benim evime giderek bir strateji geliştirmeye karar verdik. O sıralarda evimde henüz eşya yoktu. Sadece bir yatak ve iki sandalye vardı. Yere oturduk ve olup bitenleri takip etmeye başladık. Sosyal medyada bazıları darbe olduğunu söylüyorlardı. Sonra TRT World yayınının durduğunu gördük. İki şey yapmaya çalışıyorduk. Birincisi yayınımızı Facebook üzerinden devam ettirme çabasıydı. Daha sonra Londra'daki ekiple irtibata geçtik. Yayına çıkabilmeleri için teknik meseleleri olabildiğince anlaşılır bir şekilde kendilerine anlattık. O sırada twitter ve diğer haber kaynaklarına ulaşmak zor olduğu için Washington'daki ekipten bizi sosyal medyada yazılanlardan haberdar etmelerini istedik.'

Daha Sonra Washington DC'de

*Darbe teşebbüsü esnasında TRT World
Haber Direktörü Carlos Van Meek farklı TV
kanallarına 12'den fazla röportaj verdi.
Açık Kaynak.*

Teknik operasyon şefi Mohammed Akhlaq bir grup meslektaşıyla birlikte Washington DC'deydi. 'O günü çok iyi hatırlıyorum. DC'deki yayın merkezimiz için potansiyel binaları değerlendirmek üzere ABD'deydim. Bir binaya baktığımız sırada Büro şefine bir telefon geldi. O telefon konuşmasından sonra suratında oluşan ifadeyi asla unutamam. Beti benzi attı. Gözleri boş bakıyordu. Konuşmayı bitirdi, bana doğru geldi ve kulağıma eğilerek Türkiye'de bir darbe teşebbüsü olduğunu ve hemen büroya dönmemiz gerektiğini söyledi.'

Washington, DC

İkili Anlatım

Mahmut İpşirli
Genel Müdür

Fatih Er
Haber Müdürü

Mahmut İpşirli: O günlerde yayın kalitesini artırmak için ikili bir strateji izliyorduk. Hem İstanbul'dan yayın yapıyorduk hem de Washington ve Londra'da ofislerimi kuruyorduk. İşleyişi görmek ve yapılması gerekenler için adım atmak amacıyla Washington'daydım. Bir sabah toplantılara girip çıktık ve Cuma namazını eda etmek için Maryland'deki Diyanet Merkezi'ne gittik.

Fatih Er: Camiden çıktığımızda Whatsapp'taki okunmamış mesaj sayısı beni çok şaşırtmıştı. Tam 750 adet okunmamış mesaj vardı. Üstelik bir dizi de cevapsız çağrı vardı. Açtığımda çoğunun gazetecilerden oluşan gruplara gelen mesajlar olduğunu gördüm. Mesajlara göz atarken Türkiye'de bir şeylerin ters gittiğini anladım. Wi-Fi bulmak ümidiyle yakınlardaki bir cafeye gittik. O esnada 'Yurtta Sulh Konseyi' adına darbecilerin TRT'de bir bildiri okutturduklarını gördüm. Kan beynime sıçradı.

Mahmut İpşirli: Başta inanamadım. Birçok kimse gibi böylesi bir kanun dışı işin artık eskide kaldığını düşündüm. Hele FETÖcülerin meşru hükümete darbe teşebbüsünde bulunabilecekleri hiç aklıma gelmemişti. Yurtdışında olduğumdan ötürü pişman ve çaresiz hissettim. Bu hisleri bir kenara bıraktım ve işe odaklandım. Wi-Fi olan bu cafeyi fiilen bir haber odasına döndürdük. (Gelen diğer müşteriler bu duruma çok şaşıyorlardı.)

Fatih Er: Ofise dönerken yoğun bir trafik vardı. Sürekli sosyal medyayı takip ettiğim için ben sürmüyordum. Washington'dan yayın yapmak mümkün değildi. Henüz yeterli imkânımız yoktu. Ama Londra ofisimizden olabilirdi. Kaldı ki biz Washington ofisine

varmadan önce Londra'daki büromuz yayına başlamıştı. Türkiye'deki iş arkadaşlarımızı aradık ama ulaşamadık. Darbeciler TRT World'e baskın düzenledikleri esnada telefonlarını toplamışlardı. Başka birimde çalışan bir TRT editörünü aradım. 'Ben köşedeyim. Askerler ofisi bastılar ve herkesi dışarı çıkarttılar. Burada darbe oluyor, savaş uçakları uçuyor ve patlamalar duyuyorum.' En çok orada olamamak içimi acıtiyordu. Arkadaşlarıma 'Kanalı kapattılar,' dedim. 'TRT World'ü kurtaralım' şeklinde tweet attığımda bir gazeteci arkadaşım telefon etti ve 'Neredesin Fatih? İçerde mi kaldınız?' diye sordu. Utanarak 'Hayır, ben Amerika'dayım,' dedim.

Mahmut İpşirli: Darbe olduğunu doğrular doğrulamaz Fatihle birlikte DC'de stüdyoya gittik. Carlos ve Muhammed Akhlaq'a bize katılmalarını söyledim. Hemen Londra büromuzu arayarak Andrew Steele'den canlı yayını devralarak Londra üzerinden devam ettirmesini istedim. Ulaşabildiğim her Türk ve uluslararası medya direktöründen dünyada sesimizin duyulması için yardım etmelerini istedim. Aynı esnada 42 farklı ülkede bulunan TRT World çalışanlarından ulaşabildiklerimize TV programlarına bağlanarak Türkiye'de ne olduğunu anlatmalarını istedik. Bu medya kuruluşları arasında Reuters, CNN, BBC, ABC ve CBS de vardı. O gece Carlos farklı TV kanallarına 12'den fazla röportaj verdi.

Fatih Er: Washington DC'deki birçok Türk öğrenci bir araya gelerek Türkiye'den gelen haberleri dünya medyasını haberdar etmek, çelişkili haberlere son vermek ve asılsız söylentilerin dolaşıma girmesini önlemek (ki o esnada yabancı medyada doğrulanmamış bir sürü iddia aktarılıyordu) için hemen İngilizce'ye tercüme etmeye başladılar.

Mahmut İpşirli: Başta birkaç Amerikan medya kuruluşu başarılı bir askeri darbe olduğu haberini verdiler. Daha sonra söylemlerini değiştirerek darbe teşebbüsünün kurgulanmış ve sahte olduğunu söyleyeme başladılar.

Fatih Er: İstanbul'daki arkadaşlarımın sosyal medya hesaplarının şifrelerini aldım ve diğer arkadaşlarla beraber yönetmeye başladık. Sürekli tweet atıyorlar, Facebook'ta video paylaşıyorlar ve haberleri Türkçe'den İngilizce'ye çeviriyorlardı. Sabaha kadar yayın yaptık. Londra ofisine olabildiğimiz kadar destek olduk. Madem Türk kanalları üzerinden yayın yapamıyorduk, o halde mesajımızı, Hindistan, Amerikan ya da Kanada olsun, diğer kanallar üzerinden ilettik. Aslında tüm bu bilgileri paylaşarak diğer kanallara büyük bir iyilik yapmış oluyorduk. Darbeciler sonunda vazgeçip teslim olduklarında coşkuyla bağurdım. Washington haber merkezinde nasıl bir üzüntü içerisinde olduğumuza tanıklık etmiş olan tüm yabancı gazeteciler de alkışladılar ve tebriklerini iletiler. Oldukça duygusal bir andı. İstanbul'a vardığımda 10 gün boyunca sürekli ofisteydim. Hiç eve gitmedim.

Mahmut İpşirli: Ertesi gün dönmek üzere ilk uçağa binecektim. TRT World yayınının koordinasyona yardım etmek için merkezde olmak istiyordum. Türkiye'ye yapılan doğrudan uçuşların hepsi iptal edilmiş olduğundan ötürü uzun ve zorlu bir yolculuk bizi bekliyordu. DC'deki dört direktör olarak dört farklı havayolundan, dört farklı aktarma noktası ile biletd aldık. Herhangi bir aksaklık olması halinde en azından birimizin İstanbul'a ulaşabilmesini istiyorduk.

Daha Sonra Londra'da

İstanbul'da bu feci hadiseler yaşanırken TRT World'ün yeterli hazırlığa ve altyapıya sahip olmayan ve daha birkaç hafta önce açılmış olan Londra bürosu zorlu bir testten geçiyordu. Yeterli eleman, ekipman ve teknik altyapı yoktu. Yine de Londra ekibi yayına girmek ve Türkiye'de olup bitenleri dış dünyaya aktarmak için mümkün olan her şeyi yapmıştı.

Operasyonlar direktörü yardımcısı, o dönemde Londra büro şefi olan Bilal Bedir anlatıyor: 'Normalde Londra'da iş çıkış saati 17:00'dı. Dolayısıyla ilk tehlike işaretleri gelmeye başladığında ofiste kimse yoktu. Fakat alt katta hafta sonu partisi düzenleyen ekibin ofise dönmesi çok zaman almadı. Yakınlarda oturanlar da yayına destek olmak için hemen geldiler. Son dakika yayını sabah İstanbul'daki stüdyo darbecilerden kurtarılanlara kadar sürdü.'

Londra

Andrew Steel
Operasyonlar Eski Direktörü

*"İstanbul'dan
Londra'ya iletilen
talimat gayet açıktı;
ne olursa olsun
TRT World yayınını
devam ettirin."*

İstanbul'dan Londra'ya iletilen talimat gayet açıktı; ne olursa olsun TRT World yayını devam ettirin. Şeytan ayrıntılarda gizlidir. Ekip, dağıtım sinyali, yayın materyali, metin ve birkaç saat önce darbecilerin bastığı İstanbul'daki haber merkezinden destek olmadan bu kanal nasıl yayın yapacaktı?

15 Temmuz akşamı Londra'daydım. Hafta bitmişti. O haftayı, açılalı birkaç hafta olmuş büronun test yayınlarıyla geçirmiştim. Evde ailemle vakit geçiriyordum. Londra'nın Batı Yakası'ndaki partiye katılmak üzere TRT World ofisine döndüğümde 3 bin kilometre ötede, Türkiye'de yaşanan olayları tahmin etmek imkansızdı. (Türkiye saati ile) gece yarısından önce haber odasına ulaştım. Yanımda sunucularımızdan biri ve idari yapımcılarımızdan biri vardı. Her ikisi de geçici olarak İstanbul'dan gelmişlerdi. İkisinden de eldeki tüm imkanları seferber ederek son dakika yayını yapmaları istenmişti.

Aslına bakılırsa TRT ekibiyle yapabileceğimiz bir şey yoktu. Üstelik İstanbul'da hattın ucunda kimse yoktu. Daha sonra olanlar maharet, hızlı karar alma ve işleri yolunda tutmak için kararlılığın göstergesiydi.

İdari yapımcımız galeri ve stüdyo çalışanlarının bir listesini buldu. İnanılmaz bir şekilde bir reji çalışanı ile bir kamera/ses operatörü vardı. İki kişi daha yakınlardaki bir otelde kalıyordu. Şimdi en azından reji ve stüdyoyu çalıştıracak insan kaynağımız olmuştu.

Daha sonra, İstanbul ile bağlantımız yokken, dijital sinyalin dağıtılması için bir yol bulmalıydık. Türkiye'deki dijital ve teknik meselelere bakan meslektaşlarımızla hızlıca görüştük. Sonunda idari yapımcımız lazım olan online yazılımı buldu.

Bir diğer mucize de Londra'daki yayını TRT World'ün yeni açılmış olan YouTube ve Facebook hesapları üzerinden verebiliyorduk. İzleyicilerimize ulaşmıştık. Ama ne anlatacaktık?

Sunucumuz ve ben Türkiye'deki arkadaşlarımız, meslektaşlarımız, irtibatla olduklarımız ve tanıdıklarımızla görüştük. Ne olduğuna dair bir fikir edinmeye çalışıyorduk. Yavaş da olsa Türkiye'de olup bitene dair bir tablo oluşturmaya başlamıştık. Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın FaceTime ile bir TV kanalına bağlanması, meclisin bombalanması, tanklar ve

sokak gösterileri ve diğer tüm hadiseler haberleştirilmeli ve bir bağlam içerisinde oturtulmalıydı. Olanları göstermek ve anlatmak için resimler bulmalıydık. Bizzat olayları yaşayan birileri bize olup biteni anlatmalıydı.

İnternette bulduğumuz görüntülerin çoğu Boğaz Köprüsü'nden geliyordu. TRT'nin Ulus binasında çalışanlar için o bölge çok tanıdıktı. Bu bize devamlılık sağlayan dramatik görüntüyü arka plana aldık. Canlı yayın devam ederken arkada bu resim vardı.

Nefes nefese ofise vardıktan sadece birkaç saat sonra sunucumuz TRT World'ün ilk son dakika yayının açılışını yaptı. O esnada bilmediğimiz bir online izleyici kitlesine hitap ediyorduk. Ana TV dağıtım sinyali gece boyunca çalışmamıştı.

Meseleyi anlatan ve akıcı İngilizce konuşan konuklar bulmak önemliydi. Gece olması, Türkiye'deki şartlar ve kısıtlı iletişim imkânı tercüman bulmayı imkansız kılıyordu.

Stüdyoda 'sunucunun arkadaşı' olarak çalıştım. Bulabildiğimiz resimler üzerinde konuşuyorduk. Alabildiğimiz bilgileri değerlendiriyorduk. İlk yayın en az 15 dakika sürdü. Diğer haber kanallarında olmayan bir samimiyet vardı. Arkadaşlarımız ve sevdiklerimiz tehlike altındaydı. Profesyonel gazeteciler olarak olanları haberleştirmeliydik. Ama işin şahsi tarafı da vardı.

TRT World risk altındaydı ama yayındaydı.

Birkaç saat sonra yeni resimlerle yeni yayın başlamıştı. Daha uzun süren bu yayında olayın tanıklarının demeçleri ve daha fazla stüdyo analizleri vardı. Kahve ve adrenalinle geçen o gece gazetecilikteki dayanma gücü, teknik meselelerin altından kalkma ve takım ruhu için bir ders niteliğindediydi.

Neyse ki bu acil durum planı sadece Cumartesi sabahına kadar sürdü. Darbe teşebbüsü bastırılmıştı, TRT World stüdyosu yayına girmişti ve İstanbul'daki çalışanlar işe dönmüşlerdi.

TRT'nin yeni Londra bürosu uçuşan renkler arasında ilk son dakika yayını sınavını vermişti. Daha da önemlisi, böyle berbat bir gecede gazetenin dış bürolarının uyumunun devam ettirilebilmesinde büyük bir rol oynamış oldu.

Daha Sonra İstanbul'da

Sara anlatıyor: 'TRT World'den çıktıktan sonra metro istasyonuna gittik. CNN Türk radyodan darbe olduğunu öğrendik. Meclis bombalanıyordu. Ne yapacağımı bilmiyordum. Telefonumu almışlardı. Ailemle irtibat kuramıyordum. O gece çalışmayan bir arkadaşım da kalmaya karar verdim. Darbe haberi tüm dünyada yayılmıştı. Arkadaşlarımın telefonu üzerinden ailemi aradım. Benim için çok korkmuşlardı. Olanları görmek için çatıya çıktık. TRT World binasını ve helikopterleri rahatlıkla görebiliyorduk. Kapının önünde gösteriler vardı. Londra'daki ekibe göndermek üzere birkaç video çektik.

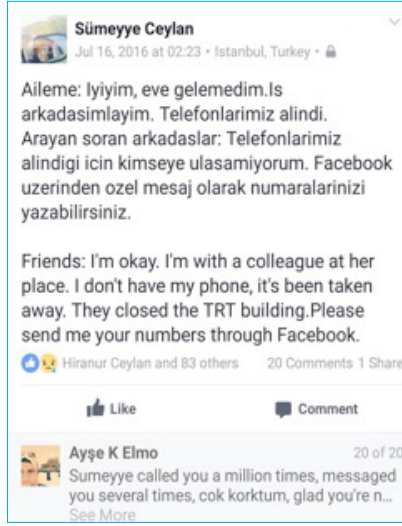

İtalyan asıllı Sara şöyle diyordu: Sevgili dostlarım, eğer sizi endişelendirdiysem üzgünüm. Ben iyiyim. Askerler haber masasına girdiklerinde işteydim. Dün telefonumu aldıkları için aramalarınıza cevap veremedim. Anlaşılan en kötüsü bitti. İnşallah her şey yoluna girecek. Hepinizi öpüyorum.

Kapıya yaklaştığımızda çatışmalar vardı. Askerler evimize gitmemizi söyledi. Sonik patlaması duyduk. Dairemizin camları kırıldı. Daha önce savaş görmüş olan Boşnak arkadaşım için tam bir travmaydı. Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın FaceTime ile TV'ye çıkarak insanları sokaklara davet etmesini çok iyi hatırlıyorum. İtalya'da böyle güçlü vatansever hislere sahip değiliz. O yüzden İtalya'da olsa insanlar dışarı çıkmazdı. Ama Türkiye'de çıktılar. Bütün Türk arkadaşlarım istisnasız sokağa çıktı. Tehlikeli olabileceğini söylesem de kimse dinlemedi. Darbecilere geçit vermeye niyetli değillerdi.'

Mohsin Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın çağrısından sonra TRT World ofisine doğru evden çıkmıştı. 'Evde sessizlik hakimdi. Silah sesiyle bu sessizlik bozuldu. Sürekli kanalları geziyorduk. Sadece bir tanesi yayına devam ediyordu. Türk Cumhurbaşkanı bir video uygulaması ile bağlanana kadar o kanalı seyrettik. Bu dönüm noktasıydı. İnsanlara sokaklara çıkmalarını ve demokrasiyi savunmalarını söyledi. Birkaç dakika sonra sokaklardan akın akın insanlar gelmeye başladı. Oturduğum mahallede evlerde neredeyse hiç kimse kalmamıştı. Dışarı çıkmak istedim ama sivil kimseler geri dönmemi söyledi. Ofiste ne olup bittiğini görebildiğimde neredeyse güneş doğacaktı. Ofise giden sokak insanlarla doluydu. Darbecilerden TRT World binasını terk etmelerini istiyorlardı. Sıradan, silahsız insanlar darbecilere meydan okuyorlardı. Önde bir sürü polis vardı. Polis yüksek sesli anonslar yaparak darbecilere teslim olun çağrısında bulundu. Bir süre sonra polislerden birisi görüşme yapmak için içeri girdi. İnsanlar dışarıda sloganlar atıyorlardı. Sonunda bir polis otobüsü geldi ve bütün darbecileri götürdü.'

Yardımcı haber editörü Nisa Yıldırım Cumhurbaşkanı Erdoğan'a bir şey olmasından ve Türkiye'nin de Suriye gibi olmasından korkuyordu. 'Türkiye'ye değil, Suriye'ye uyanacağız diye korkuyordum. Sanki hiçbir şey normale dönmeyecekti. Bir savaşın, iç savaşın içine gireceğiz gibi hissediyordum. Darbe başarılı olsun ya da olmasın, onun peşini bırakmayacaklardı.'

Dış yapımcı Ahmed Raza neredeyse ümidini yitirmişti. Ancak Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın TV'ye çıkması ve insanlara direniş çağrısı yapmasıyla ümitleri yeniden yeşermişti. 'Gece hiç uyuyamadık. Birçok insanın öldürüldüğü haber geliyordu. Yüzlercesi yaralanmıştı. Fatih'te tanklar göstericilerin üzerlerinden geçmişti. Çoğu ölmüştü. Çok kötüydü. Saatler sonra işler tersine döndü.'

Başta benzer bir ruh halinde olan Sümeyye de Cumhurbaşkanı Erdoğan'ı TV'de gördükten sonra ümitlenmişti. 'Ülkemizin geleceği tehlikedeydi. O gece birçok şeyi kaybedebilirdik. Sokağa çıkan insanların başaracaklarına inanmıştım. Erdoğan'ın açıklama yapmasını bekliyordum. Böylece daha iyi hissedeceğimi biliyordum. Mutluydum, çünkü darbe başarısız olacaktı. Fakat aynı zamanda insanların öleceğini de biliyordum. Ailemi düşündüm. Ülkeleri için sokağa çıkacaklardı. Dışarıdan sürekli sesler geliyordu. Savaş uçaklarının seslerinden ötürü camlar kınacak gibi oluyordu. Daha fazla insan sokağa çıkıyordu. İşler darbecilerin aleyhine

"Eğer silahsız insanlar ülkelerini böyle savunabiliyorlarsa bu ülke gerçekten emin ellerde demektir. Sonraki birkaç saat telefonlara ve mesajlara cevap vermekle geçti. Başka medya kuruluşlarının yaydığı yanlış haberleri düzeltmeye çalışıyordum."

dönmüştü. Birçok insan hayatını kaybetmişti. Daha fazla yaralanmıştı.'

Mohsin anlatıyor: 'İş yerini hızlıca gördükten sonra endişe içerisinde ailemin yanına döndüm. Berbat bir geceydi. Beni rahatlatan ve bana güç verense insanların cesaretiydi. Eğer silahsız insanlar ülkelerini böyle savunabiliyorlarsa bu ülke gerçekten emin ellerde demektir. Sonraki birkaç saat telefonlara ve mesajlara cevap vermekle geçti. Başka medya kuruluşlarının yaydığı yanlış haberleri düzeltmeye çalışıyordum. Beni arayan birçok gazeteci arkadaşım çoktan bavulumu toplamış olduğumu düşünüyorlardı. Elbette böyle bir şey yapmamıştım. Birçok kanala çıkarak gerçeği, bizzat gözlerimle gördüğüm gerçeği anlattım. Türkiye ordunun kontrolüne girmemişti. Sadece bir grup asker demokratik yollarla seçilmiş meşru hükümeti devirmeye kalkışmıştı. O gün Türkiye'de kontrolü elinde tutan bizzat halktı.'

Obaida anlatıyor: 'Ailemin yanına, eve döndüm. O sırada darbenin tam ortasındaydık. Evimiz Köprü'ye baktığı için askerlerin işgalini görebiliyorduk. Gece boyunca askerler köprü'nün ortasına doğru ilerlediler. Ailemi içerde tutmaya çalıştım, çünkü 23:30 gibi ya da gece yarısı savaş uçakları Köprü'nün üzerinde uçmaya başlamışlardı. Her alçaldıklarında o kadar hızlı uçuyorlar ve öyle bir gürültü çıkartıyorlardı ki sonik bombası etkisi oluyordu. Bir yandan da silah sesleri geliyordu. Gerçekten çok korkutucuydu. Özellikle yeğenlerim ve bebeğim seslerden çok ürküyorlardı. Balkondan dışarı bakıyorduk. Komşularımız sokağa çıkıyorlardı. Camilerden yatsı ezanı okunuyordu. Yaz olduğu için yatsı oldukça geç saatte oluyordu. Ezandan sonra minarelerden tekbir, salavat ve sala sesleri geliyordu. İnsanlar sokağa çağınılıyordu. Her şeyi balkondan seyreliyorduk. Komşularımızla konuşamıyorduk. Herkesin camları ve kapıları sıkı sıkıya kapalıydı. Tüm bunlar gece boyunca sürdü. Sabah namazına kadar hiç uyumadım.'

Washington'da bulunan Akhlaq İstanbul'a dönmeye çalışıyordu. 'Farklı güzergahlar ve ülkeler üzerinden hemen İstanbul'a dönmek üzere harekete geçtik. İstanbul'a iner inmez durumu kontrol etmek ve verilen zararı görmek için ofise gittik. Çalışanlarımızın bilgilendirildiğinden ve güvenlikleri için ilave tedbirler alındığından emin olmak istedik. Benim için çok zor bir durumdu. Daha önce hiç böyle bir şey yaşamamıştım. Dürüst olmak gerekirse en fazla Türk arkadaşlarıma ve iş arkadaşlarıma yoğunlaşmıştım. TRT World olarak bu ülkeye ve halkına yapılmak istenen ne olursa olsun işimizi yaptığımızdan ve izleyenlerimize doğru bilgi aktardığımızdan emin olmak istiyordum.'

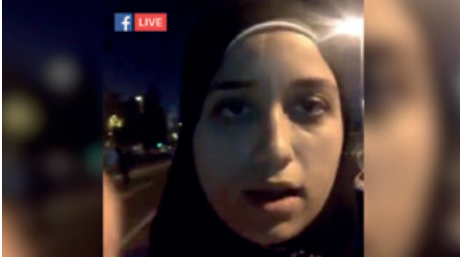
İstanbul'da on binlerce insan darbecilere karşı direnmek için sokaklara dökülmüştü. FETÖcüler köprüleri tutarken İstanbul Valiliği, İstanbul Büyükşehir Belediyesi ve Emniyet Müdürlüğü gibi önemli binaları ele geçirmeye çalışıyorlardı. Tüm tehlikelere rağmen insanlar bu binaların etrafında etten duvar ördüler. TRT World çalışanı Soraya da onların arasındaydı:

'Başta ne olduğunu bilmiyorduk. Cumhurbaşkanı Erdoğan CNN Türk' bağlanıp herkesi sokaklara davet edince Türk olan kayınbiraderim ülkesini savunmak için dışarı çıkacağını söyledi. O halde ben de geliyorum dedim. Gazeteciydim ve tarih yazılırken o anları kaydetmek istiyordum. Telefonumu aldım ve çıktık. AK Parti Genel Merkezi'ne çok yakın olan Eyüp'te oturuyordum. Facebook'tan canlı yayın yapmaya başladım. ABD'den ve dünyanın farklı yerlerinden binlerce insan seyrediyordu. Türk halkının ülkelerini ve demokrasilerini savunmak için sokaklara çıkmış

olmaları herkesi etkiliyordu. Ana yolda yürüyorduk ve bir sürü insan evlerinden çıkıyordu. Erkekler, kadınlar, çocuklar, tüm siyasi parti taraftarları, kısacası herkes elinde bayrağıyla dışardaydı. Bütün arabalar korna çalıyordu. Vatan Caddesi'ne doğru gidiyorduk. Yolda bir askeri araç gördük ama hiç asker yoktu. Üstünde sıradan vatandaşlar vardı. Türk halkının bu cesareti beni büyülemişti. Resmen askerin karşısına dikilmişlerdi. Kendi gözlerimle gördüm.'

Soraya şöyle devam etmektedir: 'Daha sonra Emniyet Müdürlüğü'ne doğru gittik. Büyük otobüsleriyle kenara yanaşan otobüs şoförleri herkese Atatürk Havalimanı'na gitmelerini söylüyorlardı. İsteyenleri bedava götürüyorlardı. Biz Emniyet Müdürlüğü'ne gittiğimiz için otobüse binmedik ama birçok insan biniyordu. İnsanların cesareti beni yine hayretler içerisinde bırakmıştı. Bir bölgede darbecileri bastırdıktan sonra bir diğer bölgeye gidiyorlardı. Kimsenin evine gitmiyor olması beni büyülemişti. Gerçekten askere karşı geliyorlardı. Sonunda Emniyet Müdürlüğü'ne vardık. İngilizce konuştuğum ve sürekli olarak canlı yayın yaptığım için insanlar bana biraz şüpheyle yaklaştılar. Herkes çok gergindi. Birisi beni şikâyet etti. Polis gelip kenara çekilmemi söyledi. Kayınbiraderim geldi ve tercümanlık yaptı. TRT için çalıştığımı, Türkiye'de neler yaşandığını tüm dünyaya göstermek için çekim yaptığımı söyledi. Sonunda gitmeme izin verdiler.'

Bu esnada Marmaris'teki otelden Dalaman'a geçmiş olan Cumhurbaşkanı Erdoğan Dalaman'dan da bir uçakla İstanbul'a gelmek üzere yola çıkmıştı. Suikast timi Cumhurbaşkanı ayrıldıktan kısa bir süre sonra

Soraya Salam Facebook üzerinden canlı yayın yaparak insanların direnişini herkese gösterdi.

"Bir bölgede darbecileri bastırdıktan sonra bir diğer bölgeye gidiyorlardı. Kimsenin evine gitmiyor olması beni büyülemişti. Gerçekten askere karşı geliyorlardı."

otele ulaşmıştı. Darbecilerin kafasını karıştırmak için Marmaris'e yakın üç farklı havalimanında üç uçak hazırlanmıştı. Sonunda Dalaman'dan Türk Havayolları yolcu uçağı kodu kullanan bir uçağa bindi. Soraya şöyle devam ediyor: 'Gecenin ortasına doğru büyük bir uçak görüldü. Herkes sevinç içerisindeydi. Hepimiz Erdoğan'ın o uçakta olduğunu düşünüyorduk. Çünkü İstanbul'a doğru yola çıktığına ve havalimanında konuşma yapacağına dair haberler çıkmıştı. Saat 03:00 civarında Cumhurbaşkanı'nın havalimanına ulaştığı

ve yaptığı konuşmada darbenin püskürtüldüğünü söylediği haberleri geldi. Herkes kutlamaya başladı. Artık korku kalmamıştı. Ben de çok rahatlamışım. TRT World'deki arkadaşlarım da güvendelerdi. Darbeciler binaya zarar vermişlerdi ama Allah'tan arkadaşlarımıza dokunmamışlardı.'

*Darbeye direnmek için sokağa çıkan
İstanbullular. Açık Kaynak.*

Vaziyet her yerde böyle değildi. Darbeciler genç yaşlı demeden binlerce insana ateş açmış, binlerce insanı yaralamışlardı. Bazı yerlerde öylesine gaddarlaştırmışlardı ki tanklar sivillerin üzerlerinden geçmiş, askerler kalabalıkları dağıtmak için doğrudan üzerlerine ateş açmışlardı. Silah sesleri geliyordu. Ambulanslar yetişmek için çabalıyordu. Soraya sabah 4 gibi eve dönmeye karar verdiklerini söylemektedir.

*TRT World çalışanı
Walid Bin Siraj da
sokağa çıkanlar
arasındaydı.
TRT World/Walid Bin
Siraj.*

'Bir hastanenin yanından geçiyorduk. İnsanlar 'A pozitif' ya da 'B pozitif' diye bağınıyorlardı. Kan arıyorlardı. Birkaç saat sonra ortaya çıkacak olan ölü ve yaralı sayısı beni sersemletmişti. Geçtiğimiz bir sokakta vurulmuş insanlar vardı. O bölgede birçok insan hayatını kaybetmişti. Yaralananları hastaneye yetiştirme telaşı vardı. Meselenin ciddiyetini o an anladım.'

Darbeciler, muhtemelen, İstanbul'dan daha çok Ankara'nın kontrol edilmesine önem veriyorlardı. Savaş uçakları Meclis'i, Türksat'ı ve Polis Özel Harekat Dairesi'ni bombaladı. Savaş helikopterleri MİT binasını ateşe tutuyordu. Polisler her köşede darbecilerle çatışıyordu.

Tüm camilerde imamlar ezan ve sala okuyor, bu cesur millet için Allah'ın inayetini istiyorlardı. 15 Temmuz'un bilinmeyen kahramanlarından, TRT World çalışanı Walid Ankara'daydı: 'Sanırım gece yarısı ya da 01:00 dolaylarında Cumhurbaşkanı sokaklara çıkma çağrısında bulundu. Böylece darbe olduğunu anlamıştım. Camilerde ezan okunuyordu. Abdest aldım. Ne yapabilirim düşüncesiyle dışarı çıktım. Ankara'yı çok iyi bilmediğim için birkaç arkadaşımı aradım. Onlar da dışarı çıkmaya karar verdiler. Eğer biz sokağa çıkmazsak Türkiye bu gece düşecek dedik. Evlerimize girecekler, bizi hapse atacaklar ve en zalim muamelelere tabi tutacaklardı. Evet, dışarı çıkalım dedim. Bir camiye gittik. İmam, müezzin olması daha muhtemeldi, bize Çankaya'ya, Başbakanlık Ofisi'ne gitmemizi söyledi. Darbeciler o bölgeye yönelmişlerdi. Bu bilgiyi de telsiz sistemleri sayesinde polis radyosunu dinleyebilen taksicilerden almıştı. Taksiciler insanlara nerelere gitmeleri gerektiğini söylüyorlardı. Bazıları askeri araçların çıkışını engellemek için araçlarını kışlaların önüne çekmişti. Çankaya'ya gitmek üzere bir taksiye bindik. Aslında çok uzak değildi, yürüyebilirdik

ama taksi şoförü bizi götürdü. Ardından arabasını iki polis aracının ortasına park ederek bir tankın önüne bariyer yaptı. 400-500 kişi vardı. İnsanların elinde bayraklar vardı. Slogan atıyorlardı. 45-50 dakika sonra tanklar geldi. Makinalı tüfekte ateş ediyorlardı. Hepimiz arabaların altına yattık. Tanklar yakınlaşmışlardı. Tam sayısını hatırlayamıyorum ama iki ya da üç kişi taksinin arkasından tanklara doğru sürünerek gittiler. Daha sonra tankın üstüne çıktılar ve makinalı tüfeği ele geçirdiler. Ateş açanı da yakaladılar.'

"Tüm camilerde imamlar ezan ve sala okuyor, bu cesur millet için Allah'ın inayetini istiyorlardı."

Ertesi Gün

Sümeyye bütün geceyi Andrea'nın evinde geçirmişti ve ailesini aramak için fırsat bulamamıştı. 'Sabah uyandığımda Andrea odaya gelerek 'babam burada,' dedi. 'Ciddi misin? Burayı nasıl bulmuş ki?' diye şaşırdım. TRT'ye gitmiş ve nerede olduğumu sormuştu. Andrea'nın adresini bulduktan sonra küçük kız kardeşimle birlikte gelmişti. Sarıldık, ağlaştık. Sonra eve döndük. Ailemin, amcalarımın ve diğer yakınlarımın farklı hikayelerini dinledim. Ailemin yaşadıklarını yazdım. Asla unutmamak için yaşanmış her ayrıntıyı yazmak istiyordum.'

Walid sonunda Kızılay'a dönebilmişti. 'Sabah 07:30'da Çankaya Köşkü'nden kaldığım eve döndüm. Duş aldım ve uyuyakaldım. Kalktığımda tekrar abdest aldım. Dışarı çıktım. Büyük bir gösteri vardı. Daha önce böyle bir kalabalık görmemişim. Türk halkı çok azimli ve kararlıydı. Direnmişler, hükümetlerini savunmuşlar, tehlikeyi savuşturmuşlar ve kendilerini yönetecek olan hükümeti seçme haklarını geri almışlardı.'

TRT World'deki darbecilerin teslim olmasının hemen ardından kanal yeniden yayına girmişti. Soraya kanala ilk ulaşanlardandı: 'Eve döndüm ama uçakların sesinden uyuyamadım. Hala savaş uçaklarının ve helikopterlerin sesleri geliyordu. Bir saat ancak uyuyabilmişim. Daha sonra kanaldan telefon geldi. Yayın tekrar başlayacaktı ve derhal kanala gitmem isteniyordu. Evet, dedim, yayına çıkmalıyız. Hemen ofise gittim. Sinyalimiz kesildikten birkaç saat sonra yeniden yayındaydık. Çok gururluydum. Gazeteciler ve ekip olarak çok gururluyduk. O gün izin günü olanlar da gelmişti. Türk halkının o geceki cesaret öyküsünü anlatmak için yayına girdik.'

16 Temmuz sabahı yardımcı yapımcılar
Muhammed Şerif ve Ozan Ahmet Çetin
TRT binasında bırakılan
bir askeri aracın kasasındayken.

Soraya 15 Temmuz sonrası TRT World'deki havayı şöyle anlatmaktadır: 'Bir zafer ve birlik rüzgârı esiyordu. O gece benim de bizzat tecrübe ettiğim üzere siyasi görüşlere bakılmaksızın, hükümeti destekleyenler de eleştirenler de demokrasiyi savunmak için bir araya gelmişlerdi. Kimse ülkenin asker kontrolüne girmesini istemiyordu. Sanırım biz gazetecilerin şahit olduğu

"İşin aslı öyle değildi. Türk halkı birlik içerisinde darbeye karşı durmuş ve görüşleri ne olursa olsun askerin yönetime el koymasına müsaade etmeyeceklerini göstermişlerdi. Haber odasında herkes mütevazıydı ama omuzlarındaki büyük mesuliyetin de farkındaydı."

en inanılmaz hadise bu olmalıydı. O yüzden en doğru şekilde anlatmalıydık. Bazı diğer medya kuruluşları olayı çarpıtarak aktarmaktaydı. Belki burada olmadıkları için işin aslını bilmiyorlardı. Ama biz buradaydık ve biliyorduk. Bu medya kuruluşları darbeyi başarılı olmuş gibi gösteriyorlardı. Sokaklardaki insanların darbeyi kutladıklarını söylüyorlardı. İşin aslı öyle değildi. Türk halkı birlik içerisinde darbeye karşı durmuş ve görüşleri ne olursa olsun askerin yönetime el koymasına müsaade etmeyeceklerini göstermişlerdi. Haber odasında herkes mütevazıydı ama omuzlarındaki büyük mesuliyetin de farkındaydı.

Riyaad Minty
darbecilerin TRT
binasının bahçesinde
bıraktıkları askeri
araçları görüntüledi.

Soraya çektiği fotoğraf
ve videolarla olup
bitenleri sosyal medya
aracılığıyla haber
veriyordu.

TRT World Nasıl Etkilendi?

Türkiye için 16 Temmuz bambaşka bir gündü. Darbe hızlıca bastırılmış, çok şeyler yaşanmıştı. Herkes bu tarihi günün asla unutulmayacağını biliyordu.

Elbette panik ve korku vardı. Olayların vahametini anlatması halinde daha fazla endişeleneceklerini düşünen Walid birkaç gün boyunca ailesiyle görüşmemişti. 'Ailemle görüşmedim, çünkü çok korkuyorlardı. Daha fazlasını duyunca daha fazla panik yapacaklarını biliyordum. Mesaj atarak Ankara'da, güvende olduğumu ve benim için endişelenmelerine lüzum olmadığını söyledim. Aileme yalan söylemişim, özellikle de anneme. Çünkü dışarda olmak istiyordum. Annem böyle konularda çok hassastır ve yüksek tansiyon hastası olduğu için hastanelik olabilirdi. Annemi kaygılandırmanın anlamı yoktu. Birkaç hafta sonra darbe gecesi çekilmiş bazı resimlerimi görmüştü ama o sırada her şey çok bitmişti.'

Ashfaaq'ın çocukları çok endişeliydi. Sürekli babalarını soruyorlardı. 'Onları çok iyi hatırlıyorum. Ben çıktığımda çocuklarım askerleri görmüşlerdi. Sinemadan sonra onları eve götürdüğümde sonik patlamaları henüz yaşanmamıştı. Nereye gittiğimi sorduklarında işe gittiğimi söyledim. Ülkede kötü şeyler yaşandığını ve kanaldaki işlere yardımcı olmam gerektiğini anlattım. O gece yaşadıklarımız tarihi anlardı.'

Bazıları için işler daha zordu. 'Türkiye'de İngilizce yayın yapan bir kanal kurmak çok zor olmuştu. Darbeden hemen sonra 15-20 kadar eleman artık güvende hissetmediklerini söyleyerek işten ayrıldılar. Hayatlarının tehlikede olduğunu düşünüyorlardı.' TRT'de çalışan

yabancılar için darbenin nasıl bir korku yarattığı oldukça anlaşılır bir durumdu. Ancak Andrea biraz daha sabırlı ve ihtiyatlı hareket edilmesi taraftarıydı. 'Ne olacağı bilinmediği için birçok insan endişeliydi. İnsanlar en kötü senaryoyu düşünüyorlardı. Bazıları hemen istifa etti. Oysa beklenmeliydi. Hemen işlerin nasıl sonuçlanacağına dair hüküm verilmemeliydi. Türkiye barışçıl bir ülkedydi. Belki ben biraz fazla naif davranıyordum ama işlerin daha kötüye gideceğini düşünmüyordum. Kaldı ki öyle olmadı da. Bazıları yine de istifa etti. Ama çoğumuz kaldık ve işlerin nasıl ilerlediğini gördük. Tekrar işe dönmüştük. Yaptığımız işten memnunduk. Hala buradayız. Bu kanalın ve ülkenin o işin altından nasıl kalktığını düşününce gururlanıyorum.'

Çoğu kimse istifa etmemişti. Herkes farklı tepkiler veriyordu. Sara Türk toplumuyla olan ilişkisini sorgulamaya başlamıştı. Bir yabancı olarak toplumla daha iç içe olmalıydı. 'Bu bir uyandırma araması gibiydi. Yaklaşık bir senedir Türkiye'de yaşıyordum ama bir yabancı olarak yaşıyor ve diğer yabancılarla yaşıyordum. O gece olanlar etrafıma tekrar dönüp bakmamı sağladı. Neyin neden olduğunu anlamak için daha fazla insanla konuşmaya başladım. Tahminler üzerinden hareket etmek istemiyordum. İşimi daha iyi yapmak istiyordum.'

Arabella Munro bu hadiselerin herkesi müşterek bir nokta etrafında buluşturmasından çok etkilenmişti. 'Yeniden işe gittiğimde dışarıda terk edilmiş bir askeri araç vardı. Üzerine çıkıp fotoğraf çektirdik. Herkes çok rahatlamıştı, bir an evvel işe dönmek istiyordu. Kanalımızı kapatamayacaklarını, medyayı susturamayacaklarını gösteren bir ruh hali vardı. O gece elbette ki bir trajediydi. Fakat bir gazeteci olarak adrenalinim iyice artmıştı.

Arabella Munro darbe sonrası yaşadıklarını anlatırken.
Açık Kaynak.

İnanılmaz derecede heyecanlıydı. Her an bir şeyden korkuyor, bir şeye üzülüyordum.'

Ahmed Raza Türk halkının yürekliliği karşısında büyülenmişti. 'Benim için, bir gazeteci ve Pakistanlı olarak, en ilginç olanı Türk halkının canları pahasına ağır silahlara sahip askerlerin karşısına dikilerek sokağa çıkmaları ve barışçıl bir şekilde demokrasiyi sahiplenmeleri idi. İnanılmazdı! Pakistan'da da askeri darbeler yaşandı. Ama asla böyle karşısında duramadık. Pakistan'da insanların sokaklara çıkıp ellerinde silahlarla tankların üstünde demokrasiyi katleden askerlerle tartışması düşünülemez bile. Bana göre Türk halkının demokrasiye ve demokratik değerlere olan bağlılığı modern dünyada eşsiz bir yere sahip. Bence Türk halkının ilerlemesinin ana unsuru olan dayanışma ve vatanseverlik istikrar ve refahın teminatıdır.

Kalabalık arttıkça Ahmed Raza kızının 'tamamıyla çocuksu' soruları karşısında duygulanmıştı. Anushika 'Baba! Neler oluyor? Bu da İmran Khan'ın Pakistan'da düzenlediği

protestolar gibi mi? Neyi protesto ediyorlar?’ diyordu. Ahmed Raza da ‘Bilmiyorum, yavrum. Ama sanırım yönetme haklarını, demokrasilerini ve hürriyetlerini savunuyorlar,’ demişti. Kızı ‘Hürriyetlerini kim ellerinden almak istiyor ki? deyince Raza da ‘Elbette ordu, aynı Pakistan’da olduğu gibi,’ demişti. Kalabalıklardan gözünü ayırmayan Anushika ‘Ordu neden böyle yapıyor? Bunlar deli mi? Böyle yapınca ellerine ne geçecek? Bu onların işi değil,’ demişti. Babası da ‘Buna darbe diyorlar, kızım. Ama ordunun tamamı müdahil değil. Genelde daha fazla güç elde etmek isteyen ve her zaman bir reform gündemleri olan birkaç generalin işi olur darbeler. Her zaman kendilerini sivillerden üstte görürler,’ şeklinde cevap vermişti.

Washington DC’de olan Akhlaq darbenin bastırılmasından ötürü mutluydu. ‘Darbenin bastırılıp, darbecilerin yakalanması memnuniyet vericiydi. Ülkenin vatandaşları gibi ailelerinin, arkadaşlarının ve kendi güvenliklerinden endişe duyan yabancılar için de zor bir durumdu. Biz şanslıydık, çünkü cesur ve metanetli Türk halkı işleri tersine çevirip bir iki gün içerisinde her şeyi normale döndürerek insanlara güven aşılamışlardı. Emniyeti ve istikrarı yeniden sağlamak güvenlik güçleri için çok zor bir iş olsa da ellerinden geleni yapmışlardı. Kalbim ülkelerini büyük bir cesaretle savunurken hayatlarını kaybedenler ve sevdiklerinin kaybıyla büyük acılara gark olanlarıdır.

Soraya o gece Türkiye’de olması sayesinde ülkedeki durumu daha iyi anlayabildiğini fark etmişti. ‘Sanırım

bende oluşturduğu etkilerden birisi Türkiye’deki meselelere çok daha hassasiyetle yaklaşmam ve her şeyin siyah ve beyaz şeklinde ayrılmadığını görmem oldu. Her şey görüldüğünden çok daha karmaşık olabilirdi. Bu meseleleri itina ile ele almak gibi bir mesuliyetimiz var. Ön kabullerle hareket edemeyiz. Darbe eğer o gece Türkiye’de olmasaydım olanların benim için farklı bir hikâyeye dönüşeceğini öğretti. Bence dışardakiler ordunun içerisine bir suç şebekesinin nasıl mevcut olabildiğini anlamadılar. Bunu bizzat gözlerimizle görmüş olmamız oldukça aydınlatıcıydı.’

Darbe teşebbüsünden sonra Türkiye’de yaşayan birçok yabancı, Batı medyasının Türkiye’deki olayları ne kadar yanlış ve yanıltıcı aktardığını (ki hala öyle) anlamıştı. Sara’ya göre bir ülke hakkında haber yapmadan önce o ülkeyi tamamen biliyor olmak gerekirdi. ‘Türk halkının hisleri değişti. Başta insanlar tedirgindi, korkmuşlardı. Fakat köşeye sinmeyi kabul etmediler. Oldukça kararlılardı ve gururlu bir şekilde üstesinden geldiler. O sırada haber yaparken dengeli bir dil yakalamak zordu. Çünkü ben de olayların göbeğindeydim. İtalyan gazetelerinde darbenin bir kurgu olduğunu iddia eden yazıları gördüğümde çok sinirlenmiştim. Çok öfkeliydim! Olayın şokuyla öfkeliydik. Bazı hatalar da yapmış olabilirdik. Sanırım bazen ileri gittik ama tüm bunlar sonunda bir denge tutturmamızı sağladı. Şimdi olaylar nasıl nakledeceğimizi daha iyi biliyoruz. Türkiye’de ne olup bittiğini eksiksiz anlatmak istiyorduk. Mesela birçok Batı medya kuruluşunun Türk tarihi ve siyaseti hakkında hiçbir malumatı olmadığını gördüm. Anlamadığın

"Bana göre Türk halkının demokrasiye ve demokratik değerlere olan bağlılığı modern dünyada eşsiz bir yere sahip. Bence Türk halkının ilerlemesinin ana unsuru olan dayanışma ve vatanseverlik istikrar ve refahın teminatıdır."

bir şey hakkında haber yapamazsın. Ülkenin tarihini bilmelisin. Kabullere ve genellemelere dayanarak haber yapılmaz. Kalkıp da 'bu kötü, bu da iyi. Biz iyiyi seçelim,' diyemezsin. İşler böyle yürümez. Hikâyenin her yönünü açık seçik anlatmak ve ülkeye dair malumat vermek için elimizden geleni yaptık.'

Arabella gördükleriyle medyada duydukları arasında fark olduğunu söylüyordu. Sahada olmanın ve insanlarla doğrudan irtibat kurmanın yerini hiçbir şey tutamazdı. 'O sırada profesyonel gazetecilikteki ilk senemdi ve bu tarihi hadiseye bizzat şahit olmuştum. Medyada gösterilenler ile gördüklerim ve arkadaşlarımın anlattıkları uyuşmuyordu. Batı medyasının çoğu için darbe kurguydu. Olaylar çok karmaşıktı. Öyle bir çırpıda sebebini anlamak mümkün değildi. Bize söylenenlere karşı temkinli olmalıydık. Bazen sunulan basit bir anlatı vardır ama her zaman duyduğumuza inanmamamız gerekir. Kaynakların ne olduğunu sorgulamamız gerekir. Dışarda gördüğüm asker sayısı bir başkasının gördüğü ile aynı olmayabilir. Bu sebeple her zaman olayın tanıklarına da tam güvenemeyebilirsin. Yine de insanlarla konuşmanın yerini hiçbir şey tutmaz. Kaldı ki o esnada olayların tam göbeğine gitmek istiyordum. Çünkü hayatım boyunca yaşadığım en ilginç an olacaktı.'

Darbenin bastırılmasının ardından Türk halkının sevinci Munro'yu derinden etkilemişti. İnsanların cumhurbaşkanının ya da başbakanın çağrısına böyle karşılık vereceği bir başka ülke olduğuna inanmıyordu: 'Haftalar sonra bile ellerinde Türk bayraklarıyla her gece dolaşan motosikletli gruplar vardı. Başta ne olduklarını anlamamıştım. O kadar çok gürültü çıkartıyorlardı ki askeri araç olabilirler demiştim. Daha sonra kutlama yapan bir grup olduğunu anladım. Bir hafta sonra ben de bir tanesine katıldım. Harika bir ortamdı. Çocuklar vardı. Büyük bir kutlama söz konusuydu. 'Bizi evlerimizde

kapatamazsınız', diyorlardı adeta. Türkiye ve Türk halkı hakkında daha fazla şey anlamıştım. Benim ülkemde, İngiltere'de, şayet başbakan insanlardan dışarı çıkıp demokrasiyi savunmalarını istese, bu çağrısı bir karşılık bulur mu bilmiyorum. Başka bir ülkede insanların tankların önüne yatacağını ve siyasi görüşü ne olursa olsun demokrasi karşısında darbeyi katiyen reddedeceklerini hayal edemiyorum. Mevcut hükümeti beğeniyor ya da beğenmiyor olabilirsin. Ama bu hükümet demokratik yollarla seçildi ve darbe oluyor... İnsanlar demokrasiyi savunmak için ailelerini bile yanlarına aldılar. Bu harika bir manzaraydı. Batı kendisini demokrasinin savunucusu olarak lanse ediyor ama ben orada demokrasi için böyle bir şahsi fedakârlık yapılabileceğine inanmıyorum.'

Carim'e göre Türkiye'de uluslararası bir medya platformu olarak yayın yapan TRT World darbe esnasında ve sonrasında yaptıklarından ötürü büyük takdiri hakketmekteydi. 'Çok etkileyiciydi. Bir haber merkezi düşünün. Askerler binayı basıyorlar, telefonlara el koyuyorlar ve dehşet saçıyorlar. Birkaç saat sonraysa yayın yeniden başlıyor, olanlar profesyonellikten ödün verilmeden aktarılıyor ve ertesi gün ve aylarda yaşananlar haberleştirilmeye devam ediliyor. Herkes elinden gelenin en iyisini yapmaya çalışıyor. İnanılmaz bir yayın vardı. O gece ne olduğunun anlatılmasında, bence, TRT World'ün yeri çok büyük önem arz etmekteydi.' Fatih Er de 15 Temmuz'dan sonra kanaldaki havanın ve görünümünün değiştiği kanaatindeydi. İnsanlar işlerine dört elle sarılmışlardı. 'Bizim işimiz darbe olmadan önce başlamıştı. Görevimiz Türkiye'nin sesini doğru ve dengeli bir şekilde duyurmaktır. Darbeden sonra bu görevin ne denli önemli olduğunu daha iyi anladık. Bu ülke için gayret sarf ediyorduk.'

"Benim ülkemde, İngiltere'de, şayet başbakan insanlardan dışarı çıkıp demokrasiyi savunmalarını istese, bu çağrısı bir karşılık bulur mu bilmiyorum. Başka bir ülkede insanların tankların önüne yatacağını ve siyasi görüşü ne olursa olsun demokrasi karşısında darbeyi katiyen reddedeceklerini hayal edemiyorum."

Ashfaaq 15 Temmuz'dan sonra TRT World'ün dijital yapımlarının olumlu gelişmeler olduğunu düşünmektedir. '15 Temmuz çok önemliydi. İnsanlar demokratik yollarla seçilmiş hükümeti devirmeyi hedefleyen bir darbeyi durdurmuşlardı. TRT World'ün dijital içeriğinde de gelişme olmuştu. İlk defa, ekibimizde çok az sayıda ve tecrübesiz gazeteciler olmasına rağmen, büyük bir olayı aktarmıştık. O dönemde daha etkin çalışabilmek için ofisimizi de taşımak durumunda kalmıştık. Her şey o anda başlamıştı. Yayın kalitemizi artırmak için çalışıyorduk. Müthiş bir yolculuğun içindeydik.'

Riyaad da darbeden sonra Türkiye hakkında çok boyutlu araştırmalar yapmaya başlayanlar birisiydi. Ashfaaq gibi Riyaad da darbe sonrası TRT World'ün çok mesafe aldığını kaydetmektedir. 'O zaman bizim birimiz Dördüncü Levent'teydi. 15 Temmuz'da Ahsfaaq ve ekibi o binaya giderek internet sayfamızı çalışır hale getirebilmişlerdi. Kimse oradaki ofisi bilmiyordu. Darbeden sonra hepimiz olayları nakletmek için bir aradaydık. Haber yapmak için uzun saatlerimizi verdik. Hala küçük bir ekiptik ama Türkiye'deki farklı durumları dünyaya anlatabilmek için çok fazla çaba sarf ettik. Gülen hareketi neydi? FETÖ ne demekti? Bu bilgilerin çoğu bizim için de yeniydi. Tüm bu bilgileri bir bağlama oturarak dünyaya nasıl sunacaktık? Mesele anlaşılmaya başladıkça bir araya gelerek elimizdeki bilgileri değerlendirdik ve internet sayfasında çok fazla içerik ürettik.'

Darbeden iki gün sonra internet ekibi Levent'ten TRT'nin ana binasına taşındı. Artık bu ekip haber masası olarak faaliyet gösterebilirdi. Riyaad 'Grafik ve istatistiklere bakarsanız ilk haber akışımızda nasıl bir tırmanış gösterdiğimizi görebilirsiniz,' diyordu. Şöyle devam etmekteydi: 'Kısıtlı imkanlara rağmen online olarak canlı yayın başlatabilmiştik. Yani, TRT World'ün sesini dünyaya duyurmaya devam etmiştik. Dijital platformların gücünü göstermiş olduk. Uydu ya da başka teknik meseleleri düşünmeden internet üzerinden dünyanın herhangi bir yerinden hemen canlı yayına başlayabilirsiniz. Bir merkeze ihtiyaç yok. O geceden itibaren bir kitlemiz oluştu. Türkiye'de olanlarla ilgili dünyanın ilgisini çekmeyi başardık. Dijital içeriğimiz ve Facebook, YouTube ve twitterdaki online canlı yayınımız sayesinde önemli bilgiler aktardık. Dijital içeriğimiz açısından çok önemliydi.'

Riyaad hayatında ilk defa böyle bir durumla karşılaştığını söylemektedir. 'TRT World'den önce on sene boyunca Al Jazeera'da çalışmışım. Yayınlarımızın çoğu bölge ve dünya haberleriyle ilgiliydi. Katar'daki hiçbir şey burada olanlar kadar ilginç ve heyecan verici değildi. Haberle doğrudan muhatap olmak çok başka bir şey. Ülkeyi ve insanları anlamak için çok önemli. Üstelik dışardan hadiseye bakan bir kimseden çok farklı oluyorsunuz. Burada yaşarken önemli ayrıntıları yakalayabilmek size bambaşka bir perspektif kazandırıyor. TV'de haberleri gören ailem beni arayıp Türkiye'den ayrılmam gerektiğini söylüyorlardı. Oysa bir haberi yerinde yapmak çok önemli. Bana öğretilen şeylerden birisiydi bu. O gece tecrübe etme şansı bulmuş oldum. Yıllardır gazetecilik yapıyor olmama rağmen o gece çok şey öğrenmişim.'

FETÖ'ye Tepkiler

Foreign Policy ve Prospect dergileri okurlarına dünyanın en etkili entelektüelini sorduklarında birçok Batılı okur Fethullah Gülen sonucunun çıkmasına oldukça şaşırılmışlardı. Çoğu Batılı için Gülen karanlık bir grubun lideriydi. Dünyada ve yurtiçindeki geniş ama gizli yapılanmasına o kadar da itibar edilmiyordu. Türk devletine sızmış olmalarının etkileri de anlaşılmamıştı. Çoğu kimsenin şüpheleri tam gitmiş olmasa da tüm bunlar 15 Temmuz darbe teşebbüsüyle birlikte gayet açık hale gelmişti.

Walid örgütün hem Türkiye'deki karanlık yapısından hem de uluslararası alanda işleri bozma potansiyelinden haberi olmadığını söylemektedir. 'Evet, bu darbeyi planlayan grup hakkında çok şey biliyorum. 2011'de bu grup hakkında bir haber hazırladığım için çalışma yöntemlerinden haberdardım. Siyasi olmaktan ziyade maliydi. O zaman bir arkadaşına 'Bak, bu insanlar bir abluka oluşturabilirler. Türkiye'yi mali ve siyasi olarak ablukaya alabilirler,' demiştim. Dünyanın her yerinde okulları olduğunu herkes biliyordu. Ama aynı zamanda iş adamları dernekleri ve ticaret odaları da vardı.'

Sara ise darbeden önce örgüt hakkında neredeyse hiçbir şey bilmiyordu. Bir yabancı olarak FETÖ'nün saiklerini ya da örgütün nasıl darbe yapacak kadar ileri gittiğini anlamının mümkün olmadığını düşünüyordu. 'Elbette yabancı olduğum için hakkında bir şey duymamıştım. Dolayısıyla bu örgütün büyüklüğü hakkında bir fikrim yoktu. Bu insanların kim olduklarını ve ne yapmak istediklerini anlamaya çalıştım. Örgüt hakkında okuma yapmaya başlayınca neler olduğunu anladım. Gazeteci arkadaşlarım meseleyi daha iyi anlamama yardım ettiler. Ailem, özellikle de annem, bu insanların kim olduklarını çok merak ediyorlardı. Batı medyası genelde bu olayların muhalefeti bastırmak için Türkiye tarafından planlandığı

iddiasını öne çıkartıyordu. Ben de onlara FETÖ'nün ne olduğunu ve nasıl işleyiş gösterdiğini anlatmaya çalıştım. Tam olarak örtüşmese de bir İtalyan olarak ülkedeki Mafya ile paralellikler kurarak anlatıyordum. Birçok yabancı 'Mafya da ne ki?' diyebilirler. Oysa Mafya İtalyan toplumunun içine yerleşmiştir. Mağazaları, fabrikaları, hükümetleri kontrol ederler. Benzer bir işleyiş tarzları vardır.'

Walid bu eğitim faaliyetleriyle süslenmiş yüzün arkasında başka şeyler olduğunu söylemektedir. 'FETÖcüler kara para aklama, gayri kanuni ticaret ve mali yolsuzluk yapmaktadırlar. Pakistan ve Afrika'da neler yaptıklarını biliyorum. Afrikalı arkadaşlarım FETÖcülerin ülkelerini nasıl sömürdüklerini anlatabilirler. Afrika'da altın ve mücevher çıkartıp kaçak yollardan başka ülkelere satmaktalar. Nüfuzlu kimselerin çocuklarını okullarına alarak güç elde ediyorlar. Orta Asya'da, Afrika'da ve hatta Kuzey Amerika'da bunu yaptılar. Poliste ve yargıda adamları olduğu için bu insanlardan her şey beklenir. Devletin her kademesine sızdılar. Türkiye'nin değil kendi menfaatleri için çalışıyorlardı.'

Sara gibi Andrea da Türkiye'ye yeni gelmişti. 'Ne olup bittiğine dair hiçbir fikrim yoktu. Türkiye'ye gelesi çok olmamıştı. Türk siyasetini anlamak çok zor. Profesyonel siyasetçiler bile böyle söylüyor. Bazıları derin devletin ve bazı diğer unsurların perde arkasında ne işler çevirdiğini anlatmaya çalıştı. Başta anlamadık. Fakat siyasi bağları fark etmeksizin tüm Türk arkadaşlarımın aynı noktada olduklarını gördüm. Herkes 'Hayır, hayır. Bu olamaz, olmayacak,' diyordu. Başka bir unsur işin içindeydi. Yabancılar olarak aramızda Türkiye'de bir yıldan fazladır yaşayanımız yoktu. Türkiye'yi daha yeni yeni tanımaya başlamıştım. Türkçe hiç bilmiyordum. Herkes aynı şeyi savunuyordu. Türkiye her tür görüş ve siyasi ideolojiye

sahip insanların yaşadığı çoğulcu bir yer. Fakat darbeden sonra tüm partiler hükümetin etrafında birleşerek bu meseleyle ilgili miting düzenlediler. Böylesi bir birlik ve beraberliği görmek çok güzeldi.'

Obaida'ya göre FETÖ'nün iç yapısı bilinmeksizin oluşturduğu ve oluşturmakta olduğu tehditleri anlamak imkansızdır. 'Hayır. Dünyanın tam olarak anladığını sanmıyorum. FETÖ'nün ne olduğu, liderlerinin kimler olduğu, kimleri etkiledikleri ve dünyada takipçilerinin kimler olduklarına dair başka bir yaklaşımları var. İnsanlar bu konuda yanlış bilgilendiriliyorlar. Burada medyanın FETÖ'yü ele alış tarzının da etkisi var. FETÖ hakkında bir haber yapılacağı için büyük bir ikiye bölme var. Daeş ile ilgili haber yapıldığı gibi değil.

"İnsanlar bu konuda yanlış bilgilendiriliyorlar. Burada medyanın FETÖ'yü ele alış tarzının da etkisi var. FETÖ hakkında bir haber yapılacağı için büyük bir ikiye bölme var. Daeş ile ilgili haber yapıldığı gibi değil."

TRT World ve Neden Hedef Seçildiğine Dair —

2015 yılında kurulan TRT World Türkiye'nin ilk İngilizce yayın yapan kanalıdır. Amacı Türkiye'nin sesini dünyaya duyurmaktır. Darbecilerin ilk hedefi olmasının sebebi de bu idi.

Walid şöyle demektedir: "TRT sıradan bir kanal değildir. Türkiye'nin sesidir. Hükümet ve halk arasında irtibatı sağlama açısından medyanın hayati bir ehemmiyeti vardır. Darbecilerin kesmek istediği işte bu irtibatı. Türkiye'deki önceleri gerçekleşmiş olan darbelere baktığımız zaman bütün darbecilerin aynı şeyi yaptığını görürüz. İlk olarak TRT'ye gelip ülkeye ve dünyaya darbeyi ilan etmişlerdir."

2016 yılını farklı kılan gelişmelerden birisi TRT World'ün kurulmuş olmasıydı. İngilizce yayın yapıyor olmasından ötürü darbecilerin ilk hedeflerinden birisi olmuştu. Taner "TRT World dünyaya açılan pencereimizdir. Yüzlerce Türkçe yayın yapan kanal var. Ama İngilizce yayın tek kanal TRT World," demektedir. Obaida de şu tespitte bulunmaktadır: "Televizyon, özellikle de kamu yayını her ülke için önemlidir. Dolayısıyla TRT World'ün hedef seçilmesi tesadüfi olmayıp önceden planlanmış olsa gerektir. Çok şükür planlarını uygulamakta başarısız oldular. Türkiye'nin devlet kanalını ele geçirmek istediler ama o gece diğer kanallar da dik bir duruş sergileyerek tüm dünyada Türkiye'nin sesinin duyulmasını sağladılar."

"TRT sıradan bir kanal değildir. Türkiye'nin sesidir. Hükümet ve halk arasında irtibatı sağlama açısından medyanın hayati bir ehemmiyeti vardır. Darbecilerin kesmek istediği işte bu irtibatı. Türkiye'deki önceleri gerçekleşmiş olan darbelere baktığımız zaman bütün darbecilerin aynı şeyi yaptığını görürüz. İlk olarak TRT'ye gelip ülkeye ve dünyaya darbeyi ilan etmişlerdir."

TRT World'ün Resmi Açılışında Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın Sözlerinden Satırbaşları

(15 Kasım 2016)

Cumhurbaşkanı Erdoğan, TRT World lansmanında açılış konuşmasını yapıyor. 15 Kasım 2016. AA/Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı/Murat Çetinmühürdar.

Kıymetli Kardeşlerim,

Elbette madalyonun bir de diğer yüzü vardı. Ülkemiz ve demokrasimiz adına kaydettiğimiz bu başarıda yerli ve milli çizgide yayın yapan medya kuruluşlarımızın, elbette en başta TRT'nin çok önemli bir payı vardır. Özellikle TRT World'ün o gece darbeciler tarafından hedef alınmasını, ele geçirilmeye çalışılmasını ben son derece manidar buluyorum. Darbeciler şayet TRT World'ün sesini tamamen kesebilselerdi Türkiye'nin dünyaya yayın yapan tek İngilizce kanalını da durdurmuş olacaktı. Fakat muvaffak olamadılar. Yine Türksat'ı ele geçirerek televizyon ekranlarını tamamen karartma planları da o gece başarısızlığa uğradı. Özel medya kuruluşlarımızın çoğu demokrasi ve hukuk adına gerçekten örnek gösterilecek bir tavır sergilediler. Onlara dört ay sonra da olsa, başta teşekkür etmiştim, şimdi yine teşekkür ediyorum. Bakınız, benim çok sevdiğim bir Afrika atasözü vardır. Aslanlar kendi hikayelerini yazmadıkça avcılarının kahramanlık hikayelerini dinlemek zorundadırlar. Onun için aslanlar kendi hikayelerini yazmaya devam edecekler.

Kardeşlerim,

Başkalarının bizi anlamasını ve hakkıyla anlatmasını beklemenin boş bir çaba olduğunu artık biz çok iyi biliyoruz. Bu çerçevede tüm görüntülü ve yazılı medya

kuruluşlarımıza, bilhassa da TRT World'e çok önemli görevler düşüyor. Biz TRT World'den devletin resmi bülteni olmasını asla beklemiyoruz. Böyle bir şey istemiyoruz. Bilakis, bu güzide kanalımızdan ülkemizin ve milletimizin gerçeklerini en iyi haberciliği, en iyi televizyonculuğu yaparak dünyaya anlatmasını bekliyoruz.

TRT World'ün kameralarının vizörünü güce ve güçlüye değil mazlumlara, ezilenlere, hikayesini anlatacak birini arayanlara odaklamasını arzu ediyoruz. Bu kanalımızı zalimlerin propaganda bülteni değil mazlumların gür sesi olarak görmek istiyoruz. TRT bugüne kadar diğer medya kuruluşlarımız içinde gerçekten büyük bir okul oldu. Sunucularıyla, habercileriyle, teknik personeliyle TRT kadroları her zaman el üstünde tutuldu. İnşallah TRT World de İngilizce yayın alanında Türkiye ile birlikte tüm dost ülkelerin insan kaynağı haline dönüşecektir. Ben buna inanıyorum. Kanal çalışanların her birinin ülkemizin dış dünyaya açılan yüzü olduğunun bilinciyle, taşıdığı ağır sorumluluğun şuuruyla hareket edeceğine yürekten inanıyorum. Sizlere yakışan dünyada ses getirecek, medyadaki statükoya meydan okuyacak, yayıncılık alanında yeni bir çizgi oluşturacak kaliteli, nitelikli projeler hayata geçirmektir ve bu kadro bunu gerçekleştirecektir.

Notlar:

Notlar:

Notlar:

Notlar:

